

Kl. 12.00–16.02
18.00–19.13

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 5 maj justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2025/26:466

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:466 Opolitiska tjänstemän vid Regeringskansliet

av Markus Wiechel (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 juni 2026.

Skälet till dröjsmålet är inplanerade åtaganden.

Stockholm den 25 maj 2026

Utrikesdepartementet

Maria Malmer Stenergård (M)

Enligt uppdrag

Karin Olofsdotter

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:496

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:496 Rätten att välja kön på personal

av Patrik Björck (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 5 juni 2026.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 25 maj 2026

Socialdepartementet

Anna Tenje (M)

Enligt uppdrag

David Oredsson

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:499

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:499 Vattenbrist och klimatanpassning i södra Sverige

av Eva Lindh (S)

Denna interpellation kommer att besvaras fredagen den 5 juni.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 25 maj 2026

Klimat- och näringslivsdepartementet

Johan Britz (L)

Enligt uppdrag

Maria Åhrling

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:500

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:500 Framtiden för Köpings sjukhus och andra utpekade nedläggningshotade sjukhus

av Åsa Eriksson (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 17 juni 2026.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 25 maj 2026

Socialdepartementet

Elisabet Lann (KD)

Enligt uppdrag

David Oredsson

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:509

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:509 Ny lagstiftning för klimatanpassning
av Katarina Luhr (MP)

Denna interpellation kommer att besvaras fredagen den 12 juni.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 25 maj 2026

Klimat- och näringslivsdepartementet

Johan Britz (L)

Enligt uppdrag

Maria Åhrling

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:510

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:510 Klimatpåverkan från transporter inom Stockholms stad

av Katarina Luhr (MP)

Denna interpellation kommer att besvaras fredagen den 12 juni.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 25 maj 2026
Klimat- och näringslivsdepartementet
Johan Britz (L)
Enligt uppdrag
Maria Åhrling
Expeditionschef

Prot. 2025/26:125
26 maj

§ 3 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Civilutskottets betänkande
2025/26:CU26 En ny konsumentkreditlag

Finansutskottets betänkanden
2025/26:FiU39 Åtgärder för att stärka kontanternas funktionssätt
2025/26:FiU42 Förenklad leverantörskontroll vid upphandling

Utrikesutskottets betänkanden
2025/26:UU4 Nordiskt samarbete inklusive Arktis
2025/26:UU3 Fördjupad resultatredovisning av internationellt bistånd

Utbildningsutskottets betänkanden
2025/26:UbU27 Bättre förutsättningar för yrkesutbildning
2025/26:UbU22 Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2025/26:MJU22 Riksrevisionens rapport om internationella klimatsatser

§ 4 En starkare fondmarknad

Finansutskottets betänkande 2025/26:FiU40
En starkare fondmarknad (prop. 2025/26:186)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 5 Lag om avgift för områdessamverkan

*Lag om avgift för
områdessamverkan*

Civilutskottets betänkande 2025/26:CU36
Lag om avgift för områdessamverkan (prop. 2025/26:157)
föredrogs.

Anf. 1 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! Vi debatterar nu lagen om avgift för områdessamverkan. Sverigedemokraterna har tillsammans med samarbetspartierna lagt fram förslag om en rad åtgärder för att skapa trygga bostadsområden i Sverige.

Det finns många förslag att prata om här i dag som visar på att vi nu skapar möjligheter att återigen se till att ha ett bra och tryggt samhälle. Det gäller till exempel visitationszoner, vräkning av kriminella och straffskärpningar som innebär att de brott som man begår får kraftiga konsekvenser. Alla de här åtgärderna skapar bra förutsättningar, och ytterligare en åtgärd föreslås här i dag: områdessamverkan.

Det är viktigt att vi skapar förutsättningar för trygga bostadsområden. Vi har ett stort behov av det i dag. På grund av tidigare regeringars politik finns det i dag områden som är kraftigt eftersatta när det gäller tryggheten. Där är det viktigt med områdessamverkan. Tillsammans med fastighetsägare, civilsamhälle, polis och en rad andra aktörer behöver vi skapa förutsättningar för att samverka för tryggare bostadsområden.

Med den lagstiftning som ligger på bordet i dag hoppas jag att vi kan bidra till att tillgodose behovet av områdessamverkan, framför allt på frivillig nivå. Det handlar om att de olika aktörerna går ihop i bostadsområdena och skapar förutsättningar för att återfå tryggheten. Den lagstiftning som ligger på bordet kan också underlätta framtida frivilliga samarbeten.

Denna samverkan fungerar tyvärr inte alltid i alla områden, eftersom vissa fastighetsägare inte vill vara med fullt ut och bidra. Därför lägger vi den här lagstiftningen på bordet i dag. De fastighetsägare som är intresserade av att skapa bra förutsättningar och lägga en del pengar på det kan få stöttning av lagstiftningen genom att få in alla fastighetsägare i den ekonomiska satsningen.

De förutsättningar som man får när man arbetar med områdessamverkan ska bidra till att trygga området men också skapa attraktivitet och bättre förutsättningar för näringslivet. Alla de här bitarna gynnar fastighetsägarna, hyresgästerna och samhället i stort. Därför är det bra med en lagstiftning som möjliggör att man bedriver områdessamverkan fullt ut.

När det gäller områdessamverkan innebär den här lagstiftningen också att vi ser till att ha framförhållning för framtida behov. Vi får inte vara naiva. Vi måste se saker som kan tänkas komma. Då behöver vi ha en lagstiftning på trygghetsområdet som möjliggör att vi agerar när det finns behov av det. Behovet kan uppstå framöver, och då behöver vi ha lagstiftning på plats, vilket vi kommer att ha i form av den här lagstiftningen om områdessamverkan.

Fördelarna med den här samverkan är många. Vi har också sett att det är många som stöttar detta förslag. De som har störst koppling till att skapa trygga förutsättningar för våra bostadsområden ställer sig också positiva till detta lagförslag. Man tillstyrker det, eller är i huvudsak positiv, från Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Socialstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Hyresgästföreningen.

Det finns alltså en stor stöttning för att lägga fram en lagstiftning som kan möjliggöra att vi får bukt med kriminaliteten och skapar trygga bostadsområden. Det handlar om att gå ihop för att gemensamt lyckas med detta projekt. Den här lagstiftningen gör, tillsammans med en rad andra lagstiftningar på området, att vi kan ta flera steg framåt för att återigen se till att Sverige blir ett tryggt land att leva i.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 2 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V):

Fru talman! Vi debatterar nu regeringens förslag om en lag om avgift för områdessamverkan. Detta är ett förslag som har mött omfattande kritik från ett flertal remissinstanser. Kritiken handlar dels om att lagen riskerar att innebära ingrepp i både föreningsfriheten och egendomsskyddet, eftersom fastighetsägare i praktiken kan tvingas betala för verksamheter som de själva inte valt att delta i, dels om att lagen kan snedvrida konkurrensen och slå särskilt hårt mot mindre aktörer. Vänsterpartiet instämmer i den kritiken.

Fru talman! Vi ställer oss också kritiska till den ansvarsförskjutning som förslaget innebär. Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete är och bör i grunden vara ett offentligt ansvar som finansieras gemensamt genom skattemedel, inte genom avgifter riktade mot enskilda fastighetsägare.

Mot bakgrund av detta yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 3 ROGER HEDLUND (SD) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet ställer sig kritiskt till den nya lagstiftning som Sverigedemokraterna tillsammans med regeringen lägger fram. Man menar att behovet av lagstiftningen inte har visats. Jag tycker att det är en väldigt intressant ingång, med tanke på hur brottsligheten och otryggheten har brett ut sig i våra bostadsområden under väldigt lång tid.

Vi har äntligen fått ned antalet skjutningar i samhället tack vare Sverigedemokraternas och samarbetspartiernas insatser på det rättspolitiska området, både genom ny lagstiftning och genom ökade resurser. Men att Vänsterpartiet menar att det inte finns behov av att jobba ytterligare med de här frågorna i bostadsområdena gör mig förvånad.

Den här lagstiftningen visar tydligt att man kan få med alla intressenter, alla fastighetsägare, på att finansiera trygghetsskapande åtgärder inom bostadsområdet. Det som man kan arbeta med inom den här samverkansmodellen är också i grunden saker som i stort sett varje fastighetsägare redan i dag gör för att värna om sin fastighet och dess omgivning. Det handlar om att minska brottslighet, såsom klotter och skadegörelse, och minska otryggheten. Allt det här är åtgärder som fastighetsägaren får vinning av i slutänden.

Dock blir det svårt att finansiera de här gemensamma projekten på stora gemensamma ytor om inte alla fastighetsägare är med. Det är också därför Sverigedemokraterna tillsammans med regeringen lägger fram ett sådant här förslag. Då säger Vänsterpartiet nej. Varför?

Anf. 4 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Roger Hedlund för frågan.

Jag ska försöka att svara så kort och konkret som möjligt. Det finns ett behov av trygghetsskapande åtgärder, men frågan är hur vi tar oss an detta.

Vi menar att vi gör det bäst genom att stötta aktörer som arbetar i dessa områden, genom att aktivt arbeta med civilsamhället och framför allt genom att föra över resurser till polisen. Vi gör det inte genom att finansiera den här typen av åtgärder genom att införa avgifter på fastighetsägarna, utan det här är någonting som ska finansieras med gemensamma medel.

Anf. 5 ROGER HEDLUND (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för svaret.

Jag och Sverigedemokraterna anser att alla i samhället har en roll i att bidra till att motverka brottslighet och till att skapa trygga samhällen. Jag anser också att fastighetsägarna i allra högsta grad ingår i den samhälleliga del som ska arbeta med de här frågorna.

I dag använder de allmännyttiga bostadsbolagen en del av intäkterna till olika projekt i bostadsområdena. Det har jag aldrig hört Vänsterpartiet ha en åsikt om tidigare, men när vi i det här fallet pratar om trygghetsskapande åtgärder ska gemensamma medel tydligen inte få användas för att göra sådana insatser. Jag begriper faktiskt inte vad skillnaden är på det området.

Jag skulle säga att fastighetsägarna, genom att vara med och gemensamt bidra med det här, spelar en avgörande roll för att få trygghet i bostadsområdena. Om vi exkluderar fastighetsägarna blir det väldigt svårt att lyckas åstadkomma detta.

Lagstiftningen kommer av att många arbetar med den här frivilliga samverkansmodellen, men alla fastighetsägare vill inte alltid fullt ut vara med. Det blir svårt för de andra fastighetsägarna att arbeta med frågan när vissa fastighetsägare säger nej till samverkan.

Här kommer den här lagstiftningen in. Att det också tas ut en avgift för det arbete som görs är i grunden, som jag nämnde tidigare, någonting som fastighetsägarna får en positiv effekt av. Därmed anser jag att den här modellen är avgörande för att vi ska lyckas åstadkomma en trygg bostadsmiljö igen.

Anf. 6 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V) replik:

Fru talman! Ett flertal remissinstanser har ifrågasatt om det här över huvud taget kommer att få effekt. De menar att mycket tyder på att den områdessamverkan som finns i dag redan fungerar väl.

Skiljelinjen är i grund och botten om trygghetsskapande åtgärder ska vara ett samhälleligt ansvar som finansieras genom offentliga medel eller om det ska vara upp till den enskilda fastighetsägaren, i det här fallet, att stå för kostnaderna.

Vi menar att det samhälleliga ansvaret och den offentliga skattefinansieringen ska ligga till grund för tryggheten i Sverige. Detta är en skiljelinje mellan oss och regeringen.

Anf. 7 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Den 26 februari 1966 gick det första tunnelbanetåget på linje 2 från Kipling Station, utmed Bloor Street och Danforth Avenue, till Kennedy Station i Toronto. I dag står vi här i Sveriges riksdag och ska fatta beslut om att inrätta en lag om platssamverkan.

Dessa två händelser kan upplevas som fjärran varandra, men den ena, om än i många led och 60 år senare, är en direkt följd av den andra. Det som hände 1966 var nämligen att boende i Bloor West Village nu kunde ta tunnelbanan till de centrala shoppingatorna i Toronto. Därmed började centrumhandeln konkurrera ut butikerna i Bloor West Village.

Ett antal butiks innehavare insåg att deras nedgångna affärskvarter behövde rustas upp för att klara konkurrensen från handeln downtown. De

försökte sätta upp en centrumförening med fastighetsägare och näringsidkare för att lyfta området och öka tryggheten.

Intresset var dock svalt från fastighetsägarna, som var de som hade resurserna, och det var svårt att frivilligt få in nödvändiga medel för att göra skillnad på riktigt. Butiksägarna lobbade då på lagstiftarna i delstaten Ontario för att kunna skapa en sammanslutning där det blev obligatoriskt för fastighetsägare att vara med och bidra ekonomiskt.

Kampanjen gav effekt. 1970 trädde Ontario Municipal Act i kraft, och Bloor West Village Business Improvement Association bildades. Världens första BID-samverkan, Business Improvement District, var skapad, även om den i Kanada kallas för Business Improvement Association. Nyheten, fru talman, var att det i botten låg ett obligatorium för fastighetsägarna att betala.

I dag finns olika typer av BID-samverkan runt om i världen, också i Sverige. I Sverige handlar det om frivilliga sammanslutningar där fastighetsägare, näringsidkare, kommun, polis och civilsamhälle samverkar i olika konstellationer och på olika sätt. Syftet är att öka tryggheten och trivseln i ett område och på det sättet få ned kriminaliteten och skadegörelsen.

Jag har besökt ett flertal av de svenska organisationerna och är imponerad av det arbete som sker. Hur de är organiserade och arbetar är unikt för just den platsens förutsättningar.

Det handlar om allt från att göra gemensamma upphandlingar av bevakningstjänster och att gå igenom skalskyddet på varje fastighet till att samarbeta med polisen för att undvika att obehöriga tar sig in i trapphus och förråd. Det handlar om att skapa gemensamma lägesbilder så att rätt aktör kan sätta in rätt åtgärd vid olika händelser.

Man arbetar proaktivt med allt från att skapa liv och rörelse på gator och torg till att gemensamt sköta städning och plantera blommor. Man arbetar också med att skapa sommar- och extrajobb för ungdomar i området och stötta det lokala föreningslivet. På så sätt skapas sammanhållning och sammanhang.

Till skillnad från i många andra länder finns det i Sverige inte någon form av samlad lagstiftning eller något lagstöd för sådan samverkan.

Fru talman! När den moderatledda regeringen tillträdde 2022 var Sverige hårt drabbat av gängskjutningar. Människor kände sig otrygga också i sina egna bostadsområden, och parallella samhällsstrukturer utmanade polisen och samhället om kontrollen.

Det kommer att ta tid att vända utvecklingen, och det behövs ett samlat arbete. Det arbetet har vi nu inlett. Vi har ökat antalet poliser i yttre tjänst, skärpt straffen och skapat bättre förutsättningar att komma åt grovt kriminella. Rättsväsendet kan nu utfärda vistelseförbud mot personer som begår brott i ett område. Vid omedelbar fara för våldsdåd kan säkerhetszoner upprättas för att man enklare ska kunna visitera personer och förhindra brott.

Vi har genomfört en kameraoffensiv som innebär att polisen nu kan kameraövervaka brottsutsatta platser i realtid. Vi har skärpt kommunernas ansvar och arbete med brottsförebyggande – ett arbete som nu är obligatoriskt och lagstadgat men som innan vi tillträdde var frivilligt.

Vi har gjort det enklare att vräka kriminella från hyresrätter och går nu vidare och gör det enklare att vräka dem från bostadsrätter. Alla dessa

saker känns i dag självklara, men de fanns inte på plats och var djupt omdiskuterade för bara fyra år sedan.

Fru talman! I dag debatterar vi ytterligare ett viktigt steg, nämligen att införa en lag om platssamverkan. Vi formaliserar och ger lagstöd för det som i andra länder kallas BID-samverkan – en samverkan där det offentliga, fastighetsägare och civilsamhälle kan agera tillsammans.

Även om grunden för denna platssamverkan ska vara frivillig skapar vi, utifrån de internationella erfarenheterna, också möjligheten att införa ett obligatorium för fastighetsägare att vara med och finansiera.

Det handlar helt enkelt om att fastighetsägarna får direkt kommersiell nytta av denna samverkan genom högre hyresintäkter, lägre kostnader för skadegörelse och nedskräpning och stigande fastighetsvärden. Därför är det också rimligt att huvuddelen av finansieringen kommer från fastighetsägarna.

Samtidigt finns det en inbyggd free rider-problematik där framför allt ansiktslösa institutionella ägare gärna drar nytta av platssamverkan men själva inte vill vara med och betala.

Fru talman! De flesta som studerat BID-samverkan runt om i världen är rörande överens om att man får bäst utväxling på arbetet om det finns påtryckningsmedel för att komma till rätta med free rider-problematiken. Antingen har man ett hårt obligatorium, det vill säga att alla måste vara med och betala genom en särskild skatt, eller mer mjuka lösningar, som den vi valt i Sverige – att *möjligheten* att ta ut en obligatorisk avgift ska finnas som en sista utväg om inte tillräckligt många av de stora fastighetsägarna, som drar nytta av arbetet, också vill vara med och betala.

Engagemanget för en stadsdel finns hos de lokala aktörerna, men såväl bostadshus som köpcentrum ägs ibland av institutionella ägare utan direkt koppling till orten. Det är ironiskt, fru talman, att dessa affärsbanker och riskkapitalföretag som äger fastigheter – ofta från Tyskland eller USA – har fått sina främsta bundsförvanter i Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet här i kammaren. Det finns tre partier som i dag vill rösta nej till att införa en särskild lag om platssamverkan, alltså en svensk BID-lagstiftning. Man vill uttryckligen inte att dessa fastighetsjättar ska behöva vara med och ta sitt samhällsansvar.

Från Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets sida vill man inte att dessa investmentbolag och pensionsfonder ska behöva vara med och betala för att skapa trevligare och tryggare bostadsområden för sina hyresgäster – detta trots att avgifterna knappt syns i deras resultaträkningar eller påverkar deras avkastning. Detta är helt ärligt inte att ta den trygghetsproblematik som många svenskar möter på allvar.

Fru talman! Tunnelbanetågen går fortfarande utmed linje 2 i Toronto, mellan Kipling Station och Kennedy Station, och Bloor West Village Business Improvement Association finns fortfarande kvar. Bland annat arrangerar man i september varje år en ukrainsk kulturfestival för den ukrainska diasporan i Toronto. Området i Bloor West Village anses numera vara en av Torontos mest levande stadsdelar – detta för att man för 56 år sedan införde ett lagligt ramverk för platssamverkan i Ontario. Det är ett ramverk som nu finns i stora delar av världen och som vi i dag fattar beslut om även här i Sverige.

Fru talman! Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 8 DENIS BEGIC (S):

Fru talman! Trygghet är inte något som man ska behöva köpa sig till. Trygghet är inte heller en avgift på en avi. Trygghet är ett samhällsansvar.

Därför yrkar vi socialdemokrater bifall till reservation 1 och reservation 2.

Vi säger nej till regeringens förslag om en lag om avgift för områdes-samverkan. Vi gör det inte för att vi är emot samverkan; tvärtom är sam-verkan mellan kommuner, fastighetsägare, polis, näringsliv och civilsam-hälle ofta helt avgörande för att skapa trygghet i bostadsområden, i cent-rum och på torg. Men det är just därför regeringens förslag är så proble-matiskt.

I dag finns det väldigt många fungerande exempel på frivillig områdes-samverkan, och även jag har besökt många av dem. Samverkan bygger på lokalt engagemang, förtroende och gemensamt ansvar. Regeringen säger nu: Låt oss införa en avgift! Låt oss skapa en ordning där fastighetsägare kan tvingas betala! Men vi vet vilka som i slutändan kommer att få betala, nämligen hyresgästerna och de som bor i området.

Fru talman! Det är här den principiella frågan uppstår. Ska trygghet i våra bostadsområden finansieras genom avgifter som kan landa på männi-skor som redan har små marginaler? Ska boende i socioekonomiskt utsatta områden, där behovet av trygghet ofta är som störst, riskera att få betala extra för sådant som borde vara samhällets ansvar? Jag tycker inte det.

Trygghetsskapande och förebyggande arbete är i grunden ett offentligt ansvar. Staten ska prioritera polisens närvaro. Staten ska ta ansvar för det förebyggande arbetet. Kommuner ska ha förutsättningar att arbeta långsik-tigt med sociala insatser, belysning, levande miljöer och trygga offentliga platser. Men regeringen gör det den ofta gör: Den pratar hårt om trygghet, men när notan kommer skickas den någon annanstans.

Här är Lagrådets kritik viktig, fru talman. Lagrådet avstyrker förslaget, och det handlar inte om någon liten detalj. Lagrådet pekar på grundläg-gande problem med att införa en offentligrättsligt grundad avgiftsskyldig-het för frivillig samverkan mellan enskilda. Man pekar också på oklarheter kring kommunens roll, beslutsfattande och domstolsprövning. När Lagrå-det säger att förslaget väcker frågor av sådan dignitet att det inte bör ge-nomföras borde regeringen lyssna.

Fru talman! Regeringen säger att avgiften inte får användas för sådant som redan är statens eller kommunens ansvar. Det låter ju klokt, men var går den gränsen i praktiken? Det är inte så enkelt. Vad är trygghetsskap-ande arbete? Är det belysning? Är det ordningsvakter? Är det kameror? Är det renhållning? Är det social närvaro? Är det mötesplatser? När blir det kommunens eller fastighetsägarnas ansvar, och när blir det statens an-svar? Det är just sådana gränsdragningar som riskerar att skapa problem.

Även om avgiften formellt tas ut av fastighetsägare vet vi alla hur verk-ligheten fungerar. Kostnader för fastigheter stannar sällan hos fastighetsä-garen för alltid. De kommer i förlängningen att påverka hyror, avgifter och boendekostnader.

Därför är vår reservation viktig. Vi säger att regeringen bör återkomma med ett förslag som tydligt stärker statens ansvar för det brottsförebyggan-de och trygghetsskapande arbetet och samtidigt säkerställer att trygghets-

Prot. 2025/26:125

26 maj

*Lag om avgift för
områdessamverkan*

arbetet inte finansieras genom pålagor som riskerar att drabba de hyresgäster som redan bor i socioekonomiskt utsatta områden. Jag tycker att det är en rimlig linje. Det är också en rättvis linje, och det är en linje jag stöder.

Fru talman! Det finns även en annan risk med regeringens förslag, nämligen att man skadar det som redan fungerar. Vid mina besök har jag sett många sådana exempel också. Om frivillig samverkan i dag bygger på engagemang och gemensamt ansvar, vad händer då när staten kommer in och säger att det finns en avgiftsmodell? Risker att samverkan blir mer juridik än lokalt engagemang, mer administration än handling och mer konflikt om vem som ska betala och inte. Är det verkligen det som bostadsområdena behöver?

Det som behövs är fler vuxna i områdena. Det behövs fler poliser och ett bättre socialt förebyggande arbete. Det behövs en fungerande skola och fritidsverksamhet. Det behövs levande centrum och kommuner som har resurser. Det behövs också en stat som inte abdikerar från sin uppgift att skapa ett tryggt samhälle. Det är nämligen det som är kärnan här: När regeringen inför en modell där trygghetsarbetet ska finansieras genom avgifter från fastighetsägare flyttas ansvaret steg för steg bort från det offentliga, och den utvecklingen är inte bra.

Fru talman! Som jag sa är vi inte emot områdessamverkan. Vi är för en bättre områdessamverkan. Men den måste byggas på rätt principer. Den ska inte börja med frågan vart fakturan ska skickas, utan den ska börja med frågan vad människor behöver för att kunna känna sig trygga där de bor, arbetar och rör sig. För mig är det inte det här lagförslaget som är svaret. Svaret är ett samhälle som är starkare och som hjälper dem som finns längre ned i samhället.

Därför yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 2.
(Applåder)

Anf. 9 ROGER HEDLUND (SD) replik:

Fru talman! Tack, Denis Begic, för ditt anförande om Socialdemokraternas inställning till den här lagstiftningen!

Det finns i dag en lagstiftning som gör det möjligt för kommunala bostadsbolag att använda sig av vinsten för att vidta trygghetsskapande åtgärder i bostadsområden. Man får även använda vinsten till en rad andra åtgärder. Är Socialdemokraternas inställning att denna lagstiftning ska ändras så att de kommunala bostadsbolagen inte kan använda sina resurser till att vidta trygghetsskapande åtgärder? Det måste väl ändå bli konsekvensen av Socialdemokraternas inställning i den här frågan?

Socialdemokraterna tycker inte att privata fastighetsägare ska använda vinsten till sådant, eftersom det innebär att ekonomiskt utsatta hyresgäster riskerar att drabbas av hyreshöjningar. Konsekvensen blir dock exakt densamma om kommunala bostadsbolag använder sina vinster till trygghetsskapande åtgärder. Det måste rimligen innebära att Socialdemokraterna anser att man bör ändra lagstiftningen gällande de trygghetsskapande åtgärder som kommunala bostadsbolag kan vidta, eftersom den nuvarande lagstiftningen kan innebära högre hyra för hyresgästerna. Jag skulle vilja få ett svar från ledamoten på detta.

Anf. 10 DENIS BEGIC (S) replik:

Fru talman! Tack, Roger Hedlund, för frågan!

Jag vet inte om Roger Hedlund lyssnade på vad jag sa. Frivilligt är alltid bra. Det är när staten börjar lägga tvingande avgifter på olika fastighetsägare, eller på samhället i stort, som problematiken uppstår.

Som jag sa har jag varit i många områden där flera olika fastighetsägare arbetar tillsammans, gör ronder och vandringar och ser vad de kan göra. Ingen tvingar dem till det, utan de gör det frivilligt. De betalar om det behövs, men det handlar inte om någon avgift utan om samverkan mellan olika fastighetsägare.

Vi får inte glömma en väldigt viktig sak när vi pratar om dessa åtgärder: Där allmännyttan finns ute i Sverige är man allt som oftast den enda fastighetsägaren i ett område och skapar trygghet tillsammans med dem som bor där. Det finns ingen annan. Samhället borde finnas där – polisen, kommunen, socialtjänsten och så vidare. Därför är vårt förslag att se till att staten inte abdikerar från områden där det bara finns en enda fastighetsägare, oftast allmännyttan.

Det är precis det ni har gjort nu. Ni säger att pengarna inte finns. Ni satsar inte på polisen eller trygghetsarbetet i områden med allmännyttan som enda fastighetsägare. Det stör mig fruktansvärt mycket. Avgifter kan man lägga på alla, men när åtgärder behöver vidtas finns staten inte där. Det är skrämmande.

Anf. 11 ROGER HEDLUND (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar Denis Begic för svaret.

Om det är någon som har lagt pengar på rättsväsendet är det vi i Sverigedemokraterna tillsammans med våra samarbetspartier. Där kan Socialdemokraterna aldrig mäta sig med oss. Det innebär att det är vi som ser till att skapa trygghet genom hela rättskedjan och i hela samhället genom de resurser som har lagts där, de straffskärpningar som har gjorts och de nya verktyg som polisen har fått.

Vi vill såklart se till att vi kan få full effekt av detta genom framskridande åtgärder och ny lagstiftning som gör att vi kan ta tag i det här fullt ut på alla plan. Därför blandar vi in fastighetsägarna, som vi tycker har ett naturligt ansvar i den här rollen och som i slutändan också vinner på att alla fastighetsägare är med och hjälper till i dessa bostadsområden. Det är därför vi inför den här lagstiftningen.

Fru talman! Det var intressant att jag inte fick svar på min fråga. Vill Socialdemokraterna riva upp den lagstiftning som ger de kommunala bostadsbolagen rätt att använda sin vinst till trygghetsskapande åtgärder? Denna lagstiftning innebär i förlängningen, enligt Socialdemokraterna, att kostnaden läggs på hyresgästens hyresavi och att de ekonomiskt utsatta får betala för de trygghetsskapande åtgärder som kommunala bostadsbolag vidtar i en rad kommuner runt om i Sverige. Socialdemokraternas huvudsakliga kritik mot lagförslaget var ju att de ekonomiskt utsatta hyresgästerna får finansiera trygghetsskapande åtgärder i bostadsområden.

Jag tycker att det är väldigt bra att lagstiftningen tillåter de kommunala bostadsbolagen att använda vinsten till trygghetsskapande åtgärder; det är en sverigedemokratisk inriktning. Vi tycker likadant när det gäller de privata fastighetsägarna. Det tycker dock inte Socialdemokraterna. De vill

riva upp den lagstiftning som gör det möjligt för kommunala bostadsbolag att vidta trygghetsskapande åtgärder.

Anf. 12 DENIS BEGIC (S) replik:

Fru talman! Sverigedemokraternas Roger Hedlund lyssnade, återigen, inte på vad jag sa i början. De fastighetsägare som frivilligt gör detta får gärna göra det; vi har ingenting emot det. De får gärna lägga pengar på ytterligare trygghetsskapande åtgärder.

Det ni gör, Roger Hedlund, är att flytta ansvaret från polisen, staten och andra som ska ta ansvar för de här bostadsområdena. Ni lägger inte massor av pengar för att skapa trygghet i dessa bostadsområden utan tar i stället bort trygghet från dem. Ni gör de socioekonomiskt utsatta områdena ännu mer utsatta. Ni skapar större klyftor genom att människor får betala ännu högre hyror. Ni röstade för att införa marknadshyror. Du tryckte på knappen för det, Roger Hedlund.

Ni lägger ytterligare en avgift på hyresgästerna och behandlar dem som om de vore en bank. Alla andra i samhället, som Roger Hedlund och jag, ska ha det bra. Vi ska få sänkt skatt. Vi ska få det bättre, men det ska inte hyresgästerna i socioekonomiskt utsatta områden. Det är skrämmande politik.

Anf. 13 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! I dag debatterar vi ett betänkande från civilutskottet om en ny lag som möjliggör avgift för områdessamverkan.

För Kristdemokraterna är detta ett steg i rätt riktning – mot ett samhälle där gemenskap, ansvar och trygghet står i centrum. Kristdemokratin bygger på synen att varje människa har ett okränkbart värde. Med det följer både rättigheter och skyldigheter.

Vi tror inte att staten kan eller ska lösa alla problem uppifrån. Det verkliga trygghetsskapande arbetet börjar i lokalsamhället bland människor som känner sitt ansvar för varandra, för sin gata, för sitt kvarter och för sina och andras barn. Detta är principen om subsidiaritet omsatt i praktiken – uppgifter ska hanteras så nära den berörda människan som möjligt.

Områdessamverkan handlar just om detta. Inom ett geografiskt avgränsat område samarbetar fastighetsägare, boende, näringsliv och lokala aktörer för att förebygga brott, öka tryggheten och stärka områdets attraktivitet. Det kan handla om bättre belysning, om att hålla området fint och snyggt, om aktiviteter för ungdomar eller om insatser som stärker det lokala näringslivet. Regeringens förslag ger dem som bedriver sådan samverkan rätt att ta ut en avgift från berörda fastighetsägare, proportionellt efter nytta. Avgiften får bara täcka sådant som ligger utanför statens och kommunens grundansvar. Det tycker jag är både rättvist och ansvarsfullt.

I utsatta områden har vi sett hur utanförskap och kriminalitet vuxit sig starkare när ingen tagit ansvar. Väldigt många fastighetsägare tar sitt ansvar och engagerar sig för att skapa trygghet i området, men vissa andra fastighetsägare har slarvat. Vissa har undvikit att bidra medan grannar har jobbat hårt.

Den nya lagen skapar ett verktyg för att fördela bördan rättvist. Den som gynnas av ett tryggare och trevligare område ska också bidra. Det är viktigt att alla är med – inte bara några. Det är sund gemenskap och solidaritet mellan ansvarsfulla medborgare som skapar trygghet. Frivillig sam-

verkan är just frivillig. Vi menar att den blir starkare om det kan finnas ramar och regler.

Vi kristdemokrater ser familjen och det civila samhället som samhällets viktigaste byggstenar. När lokala initiativ får möjlighet att växa och finansieras rättvist stärker vi just dessa byggstenar. Vi ger tillbaka makten till dem som bor och verkar på platsen. Det vi nu gör är motsatsen till vad en centralstyrd välfärdsstat gör, nämligen tenderar att göra människor till passiva mottagare i stället för aktiva medskapare.

Lagen innehåller tydliga ramar. Den handlar om frivillig samverkan som blir mer effektiv genom rättvis finansiering. Den kompletterar – den ersätter inte – offentliga insatser.

För oss kristdemokrater är det centralt att skydda den enskildes trygghet samtidigt som vi möjliggör gemensamma lösningar.

Jag håller med Socialdemokraterna om att tryggheten är ett samhällsansvar. De säger också att de inte är emot områdessamverkan. Men sedan blir jag fundersam, för om några fastighetsägare går ihop och vidtar de trygghetsskapande åtgärder som behövs i området tycker Socialdemokraterna tydligen att det är okej att några fastighetsägare inte bidrar utan att de andra ska betala allt, det vill säga hyresgästerna. Säger vi att alla ska vara med och bidra är det helt plötsligt hemskt. Men kostnaden blir ju mindre om alla bidrar från början. Jag kan därför inte förstå att Socialdemokraterna är emot att även free riders ska vara med och betala. Det är rättvist mot alla hyresgäster att alla är med och betalar. Annars är det ju bara några hyresgäster som får betala. Är det rättvist? Det tycker inte jag.

Detta ger en möjlighet för fastighetsägare och hyresgäster att bidra till tryggheten i sitt område, och det tycker jag är bra. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag.

Anf. 14 ALIREZA AKHONDI (C):

Fru talman! Vi debatterar nu regeringens förslag till lag om avgift för områdessamverkan, och låt mig säga direkt: Det finns något djupt talande för regeringen i detta förslag, för ännu en gång ser vi hur staten steg för steg flyttar över sina egna kärnuppgifter på privata aktörer. Det som tidigare var det offentligas ansvar ska nu lösas av fastighetsägare genom nya avgifter, nya organisationer och nya strukturer, och regeringen försöker sälja in detta som "samverkan". Men i praktiken handlar det om något annat: Det handlar om att staten inte längre klarar av sitt grunduppdrag.

Fru talman! Trygghet är ingen tilläggstjänst. Det är inte något som ska organiseras fram kvarter för kvarter beroende på vilka fastighetsägare som har råd eller kapacitet. Trygghet är en kärnuppgift för staten och kommunerna. När människor inte längre känner sig trygga i sina bostadsområden är lösningen inte att skicka fakturan vidare till privata aktörer. Det här är principiellt viktigt, för regeringen säger i praktiken: Det offentliga räcker inte till, och därför får ni organisera er själva och finansiera delar av utvecklingen själva.

Det är faktiskt anmärkningsvärt att en högerregering driver fram en lagstiftning som innebär nya obligatoriska avgifter för företag och fastighetsägare. Plötsligt är Tidöpartierna inte särskilt bekymrade över ökade kostnader eller nya pålagor för näringslivet.

Fru talman! Det mest ironiska i denna debatt är nästan att det är oppositionen som får stå upp för företagens perspektiv. För många fastighetsägare, inte minst mindre aktörer, kommer detta att innebära ytterligare ekonomiska åtaganden i en tid då kostnadsläget redan är pressat. Räntor, byggkostnader, energipriser, otrygghet och vakansgrader är vad Tidöregeringen har lyckats åstadkomma under sina fyra år vid makten. Ovanpå detta ska staten nu skapa ytterligare en modell där privata aktörer förväntas täcka upp för nya politiska misslyckanden. Det är fel väg.

Låt mig vara tydlig med att frivillig områdessamverkan kan vara mycket bra. Den finns redan i dag på många håll och fungerar ofta väl. När människor, företag och fastighetsägare själva väljer att samarbeta lokalt är det positivt. Men frivillighet och tvång är inte samma sak, Larry Söder, och det är precis där regeringens förslag blir problematiskt.

Fru talman! Sverige behöver inte fler konstruktioner där staten abdikerar från sitt ansvar. David Josefsson kan hålla låda med exempel från andra länder, men det förändrar inte sakfrågan: att staten de facto abdikerat från sitt ansvar. Vad vi behöver är ett samhälle där staten faktiskt klarar sina grundläggande uppgifter: att upprätthålla ordning, säkerhet, trygghet och fungerande offentliga miljöer. Det offentliga ska inte bli en projektledare som hoppas att privata aktörer löser problemen åt dem. Det offentliga ska fungera. Mig veterligen sa vår nuvarande statsminister just denna mening inför valet: Det offentliga ska fungera.

Därför är Centerpartiet kritiskt till regeringens förslag, och jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 15 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! Det är effektivt att säga ett namn, för då brukar den personen ta replik.

Jag tror att det föreligger ett missförstånd. Det finns i dag samverkan i olika kommuner och olika bostadsområden som fungerar alldeles utmärkt. Ingen säger att detta ska ändras. Men om man i ett område ser att det finns fastighetsägare som får guldanten, det vill säga ett tryggare område och högre marknadspris på sin fastighet, men inte är med och betalar ger lagen möjlighet till områdessamverkan. Eller om området är så eftersatt att något måste göras på kommunal nivå kan man i slutändan göra det som områdessamverkan. Men det finns inget i lagen som säger att det är tvingande, utan det här är en möjlighet.

I min värld är det bättre att alla fastighetsägare i ett område är med på att göra området tryggt. Vi vet ju att buset inte ser några fastighetsgränser, utan buset flyttar dit där det är möjligt. Om inte alla fastighetsägare i ett område är med flyttar buset in där de kan. Det är därför områdessamverkan i ett helt område är bra. Om det görs på frivillig basis eller med en avgift får varje område bestämma.

Jag kan inte förstå att Centerpartiet tycker att det är jättebra med områdessamverkan så länge det är frivilligt men hemskt om man tvingas betala. Faktum är att det finns fastighetsägare och hyresgäster som betalar redan i dag, till skillnad från dem som är free riders. Varför är det viktigare att bara några betalar än att alla betalar?

Anf. 16 ALIREZA AKHONDI (C) replik:

Jag tycker genuint synd om Larry Söder, för jag vet att han innerst inne tycker som jag, att tryggheten är det offentligas ansvar.

Larry Söder är en vän av företagen och företagarna. Ändå måste han stå här i talarstolen och försvara ren idioti. Larry Söder förstår mycket väl vad som kommer att hända när fastighetsägarna i de här områdena blir tvungna att betala för samverkan. De kommer att ta sitt pick och pack och dra. Det kommer i ännu högre grad att lägga en död hand över dessa områden när företag efter företag och det offentliga, genom nedläggning av diverse kontor, Skatteverket, vårdcentraler, Försäkringskassan och så vidare, lämnar dem åt deras öde eller, ännu värre, åt kriminella gäng att styra.

Fru talman! Jag vet att Larry Söder innerst inne är en klok person. Larry Söder förstår den här ekvationen väl. Det är djupt beklagligt att jag i stället måste applådera Vänsterpartiet, som klokt nog går upp i talarstolen och försvarar våra jobbskapare.

Anf. 17 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! Jag tror aldrig att mitt namn har sagts så många gånger i talarstolen.

Tyvärr tror jag att problematiken är att vi inte kommunicerar med varandra utan förbi varandra.

Jag är orolig för de hyresgäster i en del av området som får betala för trygghetsskapandet. Det är ju inte något som fastighetsägarna har ålagts att göra, utan de väljer att göra det för sitt område och för dem som bor där. Det är dock bara en del av hyresgästerna som får betala för det. Förslaget innebär att kostnaden kan fördelas på alla fastighetsägare som finns där, även om det i slutändan givetvis inte är de som betalar utan hyresgästerna.

Jag kan inte förstå hur man kan tycka att det är bättre att en mindre andel ska betala alltihop i stället för att alla ska betala. Det här handlar inte om att rädda en fastighetsägare eller inte, utan det handlar om att vi ska ha tryggare bostadsområden.

Det finns exempel i Sverige där det fungerar alldeles utmärkt med samverkan. Vi säger: Fortsätt så, à la bonne heure! Men det finns free riders som kan plockas in i systemet för att få helheten att fungera. Då är alla med och finansierar, och det är vad vi är ute efter. Kommunen ska inte ta bort sitt. Staten ska inte ta bort sitt. Vi är, à la bonne heure, med på att lägga mer pengar på sådant i områdena. Det handlar om något som fastighetsägarna från början har bestämt själva att de ska göra, och jag tycker att alla ska vara med och finansiera det.

Jag tror tyvärr inte att det här handlar om att ni i Centerpartiet vill rädda fastighetsägarna, utan det kanske är avgiften som sådan som är problemet. Jag tror att ni måste se bortom den, för det här är en bra sak.

Anf. 18 ALIREZA AKHONDI (C) replik:

Fru talman! Världen känns uppochnedvänd i dag – alla ska vara med och finansiera. Det lät så vänsterpartistiskt att jag måste titta ut och se om världen har gått under.

Fru talman! Jag var i Tensta centrum för en vecka sedan. Det är där jag är uppvuxen, Larry Söder. Det offentliga finns ju knappt kvar. Så ser det ut – inte bara i Tensta. Ta en liten ort i norra Sverige eller i någon av in-

landskommunerna! I vartenda köpcentrum lyser staten med sin frånvaro. Den enda statliga närvaro som finns är Systembolaget – så har utvecklingen blivit.

Låt mig ta ytterligare ett exempel där staten har abdikerat från sitt ansvar: Stockholms tunnelbana. Där kryllar det av vakter, som finansieras genom högre biljettavgifter för resenärerna. Det är ytterligare ett exempel där staten har överlåtit sitt ansvar för tryggheten till någon annan. Så blir det alltid, och i det här fallet blev det till resenärerna. Så ser det ut på område efter område, fru talman.

Någonstans hade jag hoppats att mina borgerliga kompisar skulle klara av den här ekvationen.

Anf. 19 PATRIK KARLSON (L):

Fru talman! Jag tar tillfället i akt att yrka bifall till utskottets förslag och till propositionen.

Fru talman! Trygghet börjar på torget, vid porten, på lekplatsen där föräldrar ska våga låta sina barn leka och på centrumgatan där butiksägaren ska kunna öppna på morgonen utan att mötas av skadegörelse, hotfulla miljöer eller ett område som långsamt tappat tron på sig självt. Det är där politiken prövas. Den prövas inte i hur väl vi beskriver problemen utan i hur vi ger människor, kommuner, fastighetsägare, företagare och civilsamhälle verktyg att göra något åt dem.

Regeringen går nu fram med propositionen *Lag om avgift för områdessamverkan*. Förslaget är i grunden enkelt: Där det finns en bred lokal uppslutning kring områdessamverkan ska den som bedriver samverkan få rätt att ta ut en avgift från berörda fastighetsägare. Avgiften ska fördelas efter den nytta som fastigheterna kan anses ha av arbetet och får bara täcka sådant som inte redan är det offentliga ansvar. Kommunen prövar frågan om huvudmannaskap. Berörda fastighetsägare ska få yttra sig. Tvister om avgiften ska kunna prövas i domstol.

Fru talman! Områdessamverkan kan handla om bättre belysning, renare och tryggare gemensamma miljöer, åtgärder mot skadegörelse, samordnad närvaro, trygghetsvårdar, bättre samverkan med det offentliga och andra insatser som man anser stärker det lokala centrumet. Det kan handla om sådant som gör att människor vågar röra sig ute, att företag vågar investera och att ett område inte tillåts förfalla.

Vi vet vad som händer när ingen tar ansvar. Trasiga fönster lagas inte. Nedskräpning normaliseras. Otrygga platser blir ännu otryggare. Seriösa företagare trängs undan. Boende tappar framtidstro. Och till slut blir det dyrare – mänskligt, socialt och ekonomiskt – än det hade blivit om man hade agerat i tid.

Fru talman! Det finns redan i dag många goda exempel på områden där fastighetsägare, kommuner, företagare och civilsamhälle samarbetar för att öka tryggheten. Men det finns också ett konkret problem: fripassageraren. En fastighetsägare investerar. En annan gör det också. De bidrar med pengar, tid och engagemang. De är med och skapar tryggare miljöer, mer attraktiva platser och högre värden i området. Men bredvid står någon annan och säger: "Tack så mycket! Jag tar gärna del av nyttan, men jag tänker inte vara med och bidra." Det håller inte, tycker vi. Det gör det svårare att få långsiktighet, det straffar den som gör rätt och det belönar den som är passiv. Det är därför vi går fram med denna lag.

Fru talman! Propositionen är utformad med tydliga ramar. För att få ta ut avgift krävs att den som bedriver samverkansarbetet godkänns som huvudman. Kommunen prövar som sagt frågan. Berörda fastighetsägare ska få möjlighet att yttra sig. Det ska finnas ett faktiskt behov av områdessamverkan som inte tillgodoses. Den som bedriver arbetet ska företräda en kvalificerad majoritet. Avgiften ska kopplas till nyttan. Det är dessutom viktigt att nämna att vi inte går vidare med den mer ingripande modell som föreslogs i början.

Fru talman! Man kan ta ett lokalt centrum i en stadsdel där utvecklingen har gått åt fel håll. Några fastighetsägare vill som sagt vända utvecklingen. De vill samverka. De vill samordna. De vill stärka trygghetsskapande insatser för att bland annat öka tryggheten för dem som bor där men också skapa fler flöden och bättre förutsättningar för näringslivet att verka i området. De gör det därför att de vet att alternativet är sämre: tomma lokaler, färre människor i rörelse, sämre service, ökad otrygghet och minskad framtidsstro. Men hela modellen undergrävs som sagt om en eller flera fastighetsägare i samma område säger nej, inte för att det inte gör någon nytta i sig utan för att de hellre låter andra betala.

Fru talman! Det finns också en större principiell fråga här. Sverige har under lång tid accepterat att vissa platser glidit ifrån resten av samhället. Man har vant sig vid att vissa delar har blivit otrygga, att vissa kvarter har försumrats, att vissa företagare måste lägga mer tid på att hantera skadegörelse och oro för att utveckla sin verksamhet och att vissa barn växer upp i miljöer där det offentliga rummet inte känns som deras.

Detta är som sagt en pusselbit. Det löser inte hela problematiken. Det är komplicerat. Men det är inte ett skäl för att avstå från de verktyg som faktiskt kan göra skillnad.

Anf. 20 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Fru talman! Ledamöter och åhörare! Alla har rätt att bo i ett tryggt hem och ett tryggt bostadsområde. Centrumet där man bor ska vara tryggt.

Vi i Miljöpartiet tycker att områdessamverkan är viktigt, och det finns många goda exempel som har gett resultat. Vi har sett samverkan som har lett till att grannar har börjat hälsa. Vi har sett att barn fått delta i trygghetsvandringar, för att beskriva hur de upplever området och vad de tycker behöver göras. Och vi har sett unga på glid som fångats upp och fått förutsättningar att bygga ett bättre liv.

Men vi säger: If it ain't broken, don't fix it. Stötta och bekräfta den här fungerande modellen i stället för att slå sönder den.

Det finns ordentlig kritik mot regeringens förslag om en obligatorisk avgift för områdessamverkan. Lagförslaget innehåller, som vi har hört tidigare i kammardebatten här i dag, en principiell förskjutning av ansvaret för tryggheten i samhället från det offentliga till privata aktörer. Det tycker vi är principiellt fel väg att gå. Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete ska i grunden vara ett offentligt ansvar.

Risken är också stor att en obligatorisk avgift för områdessamverkan hamnar på hyresgästernas nota. Det är hyresgäster som ofta redan är ekonomiskt utsatta. Men det här lilar ju med resten av Tidöregeringens politik om marknadshyror, fattigdomsreformer och ökade ekonomiska klyftor.

Lagrådet menar att en lagstadgad avgiftsskyldighet för frivillig samverkan är av sådan tyngd och dignitet att de avstyrker det här förslaget.

Även ett mycket stort antal remissinstanser avstyrker förslaget eller är i huvudsak negativa. Det är bland annat Boverket, en hel rad länsstyrelser, Sveriges Kommuner och Regioner, Fastighetsägarna, Stiftelsen Tryggare Sverige – det finns en lång lista; jag behöver inte läsa upp alla här.

Många remissinstanser menar också att lagförslaget försämrar förutsättningarna för den frivilliga samverkan som finns. Det riskerar att tränga undan nya projekt eftersom man helt enkelt inte vill dra på sig det här. Det försvårar för tillkomsten av ny områdessamverkan.

Många kommuner upplever att de flesta fastighetsägare redan vill delta i samverkan. När det gäller fastighetsägare som inte vill delta handlar det ofta om mycket större problem som inte kan lösas med en obligatorisk avgift. Det handlar ofta om sådana fastighetsägare som brukar kallas för värsta värdar, som har stora brister i sitt underhåll, missköter sig ekonomiskt och kan ha kriminella kopplingar.

Det har funnits en rad möjligheter att lägga fram olika lagförslag här. Tidöregeringen har dock valt att inte lägga fram dem, men vi hade gärna velat se dem och har motionerat om dem tidigare. Det fanns till exempel en utredning om en lag om fastighetsförvärv, som skulle innebära att det fanns ett system för att kontrollera fastighetsägare som vill hyra ut lägenheter, så att det är sjysta hyresvärdar. Men det utredningsförslaget togs aldrig vidare.

Vi vill också att det ska finnas mer tillsyn av sådana här hyresfastigheter, så att missförhållanden kommer upp i ljuset. Om det visar sig att det är en av de här värsta värdarna, som Hem & Hyra brukar granska, ska man se till att det blir lättare att tvångsförvalta fastigheter och att det går snabbt.

I utredningen om områdessamverkan fanns också ett intressant förslag. Det handlade om att både nya och befintliga hyresvärdar ska ha tillstånd för att få bedriva sin verksamhet. Och om man inte sköter sig ska det tillståndet kunna dras in, så att man får näringsförbud. Men Tidöregeringen valde att inte gå vidare med det.

Fru talman! När det gäller regleringar för att skydda hyresgäster mot oseriösa fastighetsvärdar väljer Tidöregeringen att stå passiv. Om regeringen hade menat allvar hade vi ju sett sådana lagförslag som hyresförvärvslagen och förslag om tillstånd för hyresvärdar samt fokus på stärkt tillsyn och att det ska bli lättare att kunna tvångsförvalta. Det har Tidöregeringen valt bort.

Vi i Miljöpartiet tycker att det är dags för en regering som tar hyresgästernas trygghet på allvar.

Jag vill yrka bifall till reservation 1 och 3.

Anf. 21 ROGER HEDLUND (SD) replik:

Fru talman! Tack, Amanda Palmstierna, för din redogörelse för Miljöpartiets hållning när det gäller den lagfråga som ligger på bordet!

Jag konstaterar att Miljöpartiet i det särskilda yttrandet och i reservationen som de har lämnat i ärendet framhåller att det är viktigt hur de allmänna ytorna är utformade och hur dessa ytor används.

Frågan är hur mycket Miljöpartiet lägger i ordet viktigt i det här sammanhanget. De menar nämligen samtidigt att det ska vara frivilligt att avstå skötsel och möjligheten att gemensamt i en samverkansmodell ta ansvar för hela bostadsområdet. Det ska vara frivilligt att avstå den biten, att avstå från att se till att upprätthålla området med olika planteringar, om-

byggnation, skötsel och andra trygghetsskapande åtgärder som det innebär.

Frågan blir: Hur viktiga är egentligen de allmänna ytorna? Det gäller utformandet och hur dessa ytor används, som Miljöpartiet säger i sin reservation. Det är uppenbarligen inte så viktigt att vi faktiskt ska ställa krav på att man ingår i en samverkan där man gemensamt tar ansvar och lägger pengar på att upprätthålla det.

Vi ska inte ha fastighetsägare som inte vill vara med och som inte vill lägga pengar på de bitarna utan i stället vill låta andra stå för de kostnaderna. Det är en fråga jag ställer mig när jag läser handlingarna i det här ärendet i dag. Kanske kan vi få ett svar.

Anf. 22 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Roger Hedlund, för frågan!

Hur den yttre miljön utformas är oerhört viktigt. Det är en politik som vi har drivit länge. Men den principiella frågan i det här fallet är att vi tycker att det är det offentliga som har det grundläggande ansvaret. Det är kommunen som detaljplanerar, och kommunen har sin park- och gatuenhet som jobbar med skötsel i området och sedan i samverkan med aktörer i området.

Den principiella skiljelinjen här, som flera andra partier också har lyft upp, är att tryggheten och områdesskötseln är ett offentligt ansvar i grunden. Det är så man kan få kontinuitet och se till att det blir ett sammanhang över stora områden.

En farhåga som också har lyfts upp av remissinstanser, och som jag håller med om, är att den här avgiften kan leda till att ny frivillig samverkan inte kommer till stånd och till att man låter bli att öppna upp för ny områdessamverkan. Det tror vi inte kommer att gynna de här områdena.

Jag vill fråga ledamoten Roger Hedlund varför man inte har tagit tag i de riktigt tunga lagförslagen, som jag nämnde i mitt anförande. Varför vill man inte ta krafttag mot oseriösa hyresvärdar? Där ligger verkligen ett stort problem, som i högsta grad också påverkar utemiljön.

Anf. 23 ROGER HEDLUND (SD) replik:

Fru talman! Tack för ditt svar, Amanda Palmstierna!

När det gäller att ta tag i de fastighetsägare som inte sköter sin förvaltning låg ju det på Miljöpartiets bord under den tid då ni regerade under förra mandatperioden. Den lagstiftning som ligger på bordet i dag är en lagstiftning som Miljöpartiets regering stod bakom. Jag hoppas att du var nöjd med det arbete som Miljöpartiet gjorde på det området.

Vidare menar Miljöpartiet att det finns en oro för att hyresgästerna ska drabbas genom en extra pålaga på hyresavin när man tvingar, som ni uttrycker det, fastighetsägare att ingå samverkansavtal. Jag frågade tidigare Socialdemokraterna hur man resonerar i den frågan.

Det är i dag möjligt för kommunala bostadsbolag att använda hyresgästernas kostnader för att göra bostadsmiljöerna tryggare. Frågan är om Miljöpartiet vill ändra den lagstiftningen så att kommunala bostadsbolag inte ska få jobba med trygghetsskapande åtgärder i bostadsmiljön. Det måste ju vara en konsekvens om samma inställning gäller här: Man ska inte använda hyresgästernas vinster i hyresbolagen för att vidta trygghetsskapande åtgärder, för då innebär det en hyreshöjning i slutändan.

Bevare mig väl, fru talman, för ett bostadsområde där Miljöpartiet får styra på riktigt med de åtgärder man föreslår i sina motioner och särskilda yttranden. Bostadsbolagen ska alltså fråntas möjligheten att använda sina pengar till att skapa trygghet i bostadsområdena för att undvika en eventuell hyreshöjning i slutändan.

Anf. 24 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Fru talman! Tack, Roger Hedlund, för svar och fortsatt fråga!

När det gäller de värsta värdena och tillstånd för fastighetsägare finns det i en utredning från den här mandatperioden. Det var inget som fanns när vi satt i regering. Vi gjorde också tidigare många insatser på området i regering. Det finns förslag som ligger på bordet nu och även en utredning som har kommit på bordet den här mandatperioden.

Jag tycker att man får passa sig lite för att alltid skylla ifrån sig bakåt i tiden. Utredningen om en lag om obligatorisk områdessamverkan kom den här mandatperioden, och i den fanns ett förslag om tillstånd för fastighetsägare. Jag talar om denna lagstiftning. Här hade regeringen kunnat välja att lyfta fram det. Det är här och nu som gäller.

Vad gäller ledamotens andra fråga om frivilligheten är det ju tvånget vi vänder oss mot. Om ett allmänt bostadsbolag vill lägga insatser på detta ska det såklart kunna göra det. Det vi vänder oss mot är en obligatorisk avgift.

Basen i det hela, det som vi tycker är viktigt, är att det är det offentliga som ska stå för brottsförebyggandet och brottsbekämpningen. Sedan kan det därtill finnas olika typer av samverkan som gör att arbetet tas ännu längre, men man ska inte skjuta över ansvaret på det privata på det här viset. Det tror vi är en olycklig väg att gå.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

*Undantag från krav
enligt art- och habitat-
direktivet vid vatten-
kraftens omprövning*

§ 6 Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid vattenkraftens omprövning

Civilutskottets betänkande 2025/26:CU41

Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid vattenkraftens omprövning (prop. 2025/26:202)
föredrogs.

Anf. 25 BJÖRN TIDLAND (SD):

Fru talman! I dag debatterar civilutskottet betänkande 2025/26:CU41 *Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid vattenkraftens omprövning*.

Vad betyder det på svenska? Man kan säga som en tjänsteman i Regeringskansliet gjorde – av integritetsskäl kan jag tyvärr inte avslöja vare sig namn eller departement. Men vad sa då vederbörande? Jo: Vi ska inte göra idiotnedläggningar av fungerande vattenkraftverk.

Så, då var det klart!

Fru talman! Jag tror att jag måste utveckla detta.

Det finns cirka 1 700 små vattenkraftverk i Sverige som är en viktig del av Sveriges beredskap. Om Sverige ska vara motståndskraftigt i krig måste dessa fungera och leverera ström ifall de stora kraftverken blir utslagna.

Nu hotar dock en massiv nedläggning av Sveriges små vattenkraftverk, särskilt av dem som är mindre än 200 kilowatt. Problemet är EU:s alla direktiv, som medfört att vattenkraftsägarna fastnat i ett byråkratiskt träsk med orimliga kostnader. Starka signaler från branschorganisationer visar på ett utbrett missnöje med myndigheters agerande och deras tolkningar av sina direktiv.

Fru talman! Som riksdagsledamot blir man överöst av mejl från lobbyister från intresseorganisationer. Jag har försökt strukturera upp dessa i gruppappar såsom Myndigheter, Näringsliv, Forskning, Infrastruktur och så vidare. Dessa appar har undergrupper där alla mejl från just den lobbyisten läggs. Alla lobbyistmejl sparas.

Så hur ska jag som riksdagsman prioritera i denna djungel? Ja, man börjar givetvis med de områden som berör det egna utskottet – en bra start.

Fru talman! Vart vill jag egentligen komma med detta prat om lobbyister? Jo, det finns en förening som heter Västsvensk Vattenkraftförening, som har uppvaktat oss sverigedemokrater i civilutskottet. Själv är jag göteborgare, så det var i alla fall rätt sida av Sverige. Hur som helst blev det ett studiebesök efter mycket om och men. En liten vattenkraftstation i den halländska orten Älvsered besöktes, ett idylliskt litet vattenkraftverk som producerat lokal el i över hundra år.

Vad är då problemet? Jo, vi fick en bra lektion av vattenkraftföreningen om hur byråkratiskt och tokigt allt har blivit. Kort sagt: EU:s vattendirektiv har övertolkats av svenska myndigheter så att många små vattenkraftverk riskerar att läggas ned. Kostnaderna för miljöanpassningar blir helt enkelt så stora att hundratals små vattenkraftverk hotas av nedläggning.

Fru talman! Vad är problemet egentligen? Behövs alla dessa små vattenkraftverk som bara står för en bråkdel av Sveriges elförsörjning? Som världen ser ut i dag är svaret tveklöst: Ja, de behövs. Kriget i Ukraina har lärt oss att kraftverk är populära mål. Vattenkraftverk, gasturbiner och kraftvärmeverk blir bombade sönder och samman. Hormuzundet är stängt, och vi står vid randen till en global energikris.

Är det då vettigt att lägga ned dessa små svenska vattenkraftverk som är oberoende av importerad fossil energi? Nej, nej, nej! Dessa vattenkraftverk behövs som reservkraft om det värsta skulle hända och det varken kommer olja eller gas till raffinaderierna på Hisingen. När EU:s vattendirektiv författades var det inte krig i Europa. Vi har ett nytt läge, och vi måste anpassa oss till det.

Fru talman! Jag ska nu gå över till ekologi och svenska ekosystem.

När jag var liten på 70-talet pratades det mycket om kvicksilver och ddt. Djur som befann sig överst i näringskedjan, till exempel havsörn, fick i sig så mycket gift att de höll på att dö ut. Fisken i vissa åar gick inte att äta. Detta är nu löst, men hur mår inlandsfisken egentligen? Vad säger statistiken?

Jag tar två citat från Havs- och vattenmyndigheten:

”Knappt två tredjedelar av de undersökta sjöarna har en fiskfauna som stämmer bra överens med sjöarnas naturliga förutsättningar. Utförda prov-

fisken under 28 år visar inte på några generella förändringar av sjöarnas fiskfauna.”

Låter det som katastrof? Knappast.

Ett annat citat från samma myndighet:

”Under 2016–2021 provfiskades 45 trendsjöar ... 26 av sjöarna ... hade god eller hög ekologisk status, vilket innebär att dessa sjöars fiskfauna stämmer bra överens med sjöarnas naturliga förutsättningar.”

Visst finns det förbättringspotential, men så kasst är det inte.

Fru talman! Regeringen och Tidöpartierna lägger nu fram detta betänkande för att anpassa sig till verkligheten, så att viktig infrastruktur inte hotas av övernitiska myndighetstolkningar. När kriget är slut kan vi hämta andan, och då kan vi återigen tillämpa EU:s direktiv lite hårdare.

Fru talman! Med detta sagt vill jag påstå att inte alla direktiv från EU är bra. En del är till och med olämpliga och direkt skadliga. Exempelvis är habitatförutsättningarna för Tabernasöknen i Spanien inte jämförbara med fjällsjöarna i Lappland. För oss i Sverige är det lika självklart som att vi vet att flora och fauna skiljer sig åt i vårt avlånga land beroende på vilken latitud vi studerar. Men för EU:s byråkrater kan detta vara lite svårare att förstå. Då blir det som det blir, det vill säga att vi får stå här i Sveriges riksdag och debattera undantag från habitatdirektivet vid omprövning av vattenkraften.

Med detta sagt yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 26 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten Björn Tidland för ett klagande anförande om var Sverigedemokraterna står i frågan. Jag instämmer inte i den bilden, men jag vill ändå höra lite ytterligare.

Ledamoten talar om de 100 minsta vattenkraftverken, som står för 0,25 procent av Sveriges elproduktion. Varje vattenkraftverk hindrar faunapassager av fisk, till exempel ålar som ska vidare. Vi har våra gemensamma regler via EU, vattendirektivet, och både Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten varnar för rättsosäkerhet i det förslag som ligger på bordet och för de negativa konsekvenserna för hotade arter och livsmiljöer. Havs- och vattenmyndigheten menar att vissa delar av förslaget riskerar att leda till färre miljöåtgärder än vad EU:s vattendirektiv kräver. Naturvårdsverket avstyrker förslaget. De anser att regeringen inte tillräckligt säkerställer krav på miljöbedömning och MKB, och vidare ifrågasätts om förslaget är förenligt med EU-rätten.

Är det så att Sverigedemokraterna inte bryr sig om EU-rätten utan ser den som fritt valt arbete? Hur ska vi se på EU-rätten? Vi har själva varit med och tagit fram lagen. Vi riskerar att få böter om vi inte når upp till lagkraven. Det fanns också förslag på hur vi skulle komma vidare med vattenkraften, som den här regeringen har urholkat och urlakat. Nu visar det sig att vi inte kommer att nå upp till lagkraven. Är det vad Sverigedemokraterna vill?

Anf. 27 BJÖRN TIDLAND (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar Emma Nohrén för frågan. Jag tolkar frågan så att det handlar om hur vi ska väga EU-rätten mot den krissituation som råder.

Om jag tolkar frågan rätt anser Sverigedemokraterna och jag att kraftproduktionen måste prioriteras. Sverige är ett stort land. Kartan är full av sjöar, och de flesta är friska.

Visst kan det bli bättre för vandringsleder och så vidare, men med de två vågskålarna i händerna måste man prioritera elproduktionen. Det råder en speciell situation i Europa, och då måste man anpassa sig till den. Jag tog fram två citat, och där framgår det att många sjöar har bra förutsättningar.

Nu sitter jag själv inte i miljö- och jordbruksutskottet, och jag har inte samma förutsättningar att tillskansa mig kunskaper på området, men det blir mitt svar på frågan.

Anf. 28 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Vi vet att tillståndet för många arter är dåligt. Lax och öring är upptagna av SLU som hotade arter. Om vi inte stärker dessa arter blir det inte balans i Östersjöns ekosystem.

När det gäller att stärka Östersjöns ekosystem brukar det ändå vara en fråga som alla partier i Sveriges riksdag numera är överens om. Men om vi inte får bukt med vandringshindren, om det inte finns öppna passager, kommer de att strypas ännu mer. Utan rovfiskar i Östersjön kommer den inte att återhämta sig.

Ålen kommer att vara borta till 98–99 procent från jordens yta, mycket på grund av vattenkraften. Ålen föds i Sargassohavet, färdas över hela Atlanten, kommer till våra kuster och färdas upp i våra sötvatten för att äta upp sig. Sedan får den en turbin från ett vattenkraftverk i huvudet, och så är det slut. Den måste ju tillbaka till Sargassohavet för att föröka sig.

Det handlar om otroligt stora ingrepp på miljön som får stor påverkan på havet i stort, inte minst i Östersjön som är så hotad. Vi har sagt att vi ska miljöanpassa, men det handlar inte om att riva ut allting utan om att miljöanpassa. Det finns en fond, så att man kan få medel för detta. Är det för mycket begärt att den ska få fortsätta, eller ska vi ha så mycket undantag att inget behöver göras och de fiskar som behöver vandra får tyna bort?

Anf. 29 BJÖRN TIDLAND (SD) replik:

Fru talman! Det var intressant att ledamoten Emma Nohrén tog upp Östersjön. Jag har själv sett filmer som visar Östersjöns botten, som är totaldöd på grund av syrebrist. Jag följer med i debatten om trålning, och det är fråga om alldeles för höga kvoter.

Jag instämmer i problembilden om Östersjöns allvarliga läge. Mycket utsläpp från andra sidan Östersjön påverkar miljön. Jag håller också med om att vi ska ha ett bra bestånd med lax, öring och ål. Men det handlar om avvägningar, och där skiljer vi oss åt i detaljerna. Jag står fast vid regeringens ståndpunkt att undantagen måste tillämpas tills vidare.

Sedan kan vi ha en annan debatt om medlen för att bygga dessa trappor, men de kanske ska ligga någon annanstans än just vid vattenkraftsvägarna.

Anf. 30 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Björn Tidland för redogörelsen för hur ledamoten sorterar sin mejlkorg och vilka mejl han har fått. Det verkar dock som att ledamoten inte är benägen att lyssna på mejlen. Om man lyssnar på vad Västsvensk Vattenkraftsförening har sagt, i remissvar och i mejl, är det att

*Undantag från krav
enligt art- och habitat-
direktivet vid vatten-
kraftens omprövning*

den nuvarande lagstiftningen är alldeles för otillräcklig. Den som läggs fram nu riskerar att göra situationen för småskalig vattenkraft värre.

Det som också är intressant är att Sverigedemokraterna tillsammans med Tidöpartierna säger att det inte behövs fler åtgärder för den småskaliga vattenkraften. Det sa man i näringsutskottet i maj, skrivelse 75, som regeringen skickade till riksdagen om färdigbehandlade tillkännagivanden. Då tyckte Sverigedemokraterna att det inte behövdes mer.

Centerpartiet drev på tillsammans med S och V om att det behövs ytterligare åtgärder för den småskaliga vattenkraften, men det höll Sverigedemokraterna inte med om. Man ansåg att det ärende som gällde tillkännagivandet om att värna den småskaliga vattenkraften var slutbehandlat. Det behövdes inte ytterligare åtgärder än de som redan är beslutade.

Trots de fina orden, Björn Tidland, hur kan ni stå bakom beslutet om att det inte behövs fler åtgärder? Det är ju uppenbart för alla, både verksamhetsutövare och miljöorganisationer, att vi är långtifrån färdiga med åtgärdsplanerna.

Anf. 31 BJÖRN TIDLAND (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan från Rickard Nordin.

Ledamoten refererade till näringsutskottet. Själv sitter ledamoten i miljö- och jordbruksutskottet, och nu debatterar vi i civilutskottet. Att få ihop detta pussel blir kanske en övermäktig uppgift när det är sådana här komplexa frågor.

Jag utgår från själva betänkandet och vad som står där och från infrastrukturbehoven i Sverige. Jag utgår även från det jag citerade från Havs- och vattenmyndigheten. Detaljfrågan om särskilda åtgärder som Rickard nämner här kan jag varken bekräfta eller förneka.

Anf. 32 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Nu sitter jag i både näringsutskottet och miljö- och jordbruksutskottet, men det här är ju en vattenkraftsfråga. Det spelar ingen roll vilket utskott man sitter i. Är det så att Sverigedemokraterna inte pratar med varandra mellan utskotten? Hur ska man då kunna lita på någon politik som Sverigedemokraterna för?

Fakta är att i näringsutskottet säger Sverigedemokraterna att det inte behövs några ytterligare åtgärder för den småskaliga vattenkraften. Jag bryr mig inte om Björn Tidland inte pratar med sina partikollegor, men man måste ju kunna lita på vad Sverigedemokraterna fattar beslut om.

Ingen vore gladare än jag om Sverigedemokraterna ändrade sig och stöttade fler åtgärder för den småskaliga vattenkraften. Men då måste de ändra sig i näringsutskottet också, och det har de inte gjort.

Det är väldigt mycket snack från Sverigedemokraterna, men det är väldigt lite av riktiga besked. Det är jättebra att man vill göra saker, men det är konkreta beslut som spelar roll. Och de beslut som finns i näringsutskottet säger: Vi behöver inga fler åtgärder. Det räcker med dem som är planerade och dem som genomförs nu.

Där är vi djupt oeniga. Det är helt uppenbart för alla som sysslar med både vattenkraft och vattenmiljö att det här inte duger. Det finns en mängd olika förslag som skulle kunna skapa förbättringar på båda sidor, men alla är överens om att det inte stämmer att vi är klara nu.

Min fråga till Björn Tidland är återigen: Vad vill Sverigedemokraterna egentligen? Pratar han inte med sina partikollegor i näringsutskottet? Hur kan man fatta ett beslut i näringsutskottet och sedan stå i civilutskottets debatt här i riksdagen och säga något helt annat? Det är helt orimligt. Nu får man snacka ihop sig och komma tillbaka, och så får man se till att man ändrar sig och fattar rätt beslut i näringsutskottet.

Anf. 33 BJÖRN TIDLAND (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar för den argumentationen om hur det står till med vårt parti.

Sverigedemokraterna följer partilinjen här i kammaren och i utskotten. Vi följer Tidösamarbetet och samordningen, ordning och reda. Vi följer utskottets betänkande, ordning och reda. Och vi litar på regeringen och regeringens tjänstemän som tar fram de här förslagen.

Om Rickard vill skapa en debatt om att det råder oenighet mellan våra ledamöter har han rätt att göra det. Men det är inte en verklighetsbeskrivning som jag delar.

Anf. 34 DENIS BEGIC (S):

Fru talman! Sverige behöver vattenkraft. Den är en central del av vårt fossilfria elsystem. Den bidrar med reglerkraft, effektbalans och stabilitet när industrin elektrifieras och samhället ställer om. Men vi vet också att den historiska utbyggnaden av vattenkraften har haft stora konsekvenser för våra vattenmiljöer, för biologisk mångfald och för vandrande fiskbestånd.

Just därför anser vi att vi måste klara av att ha två saker i huvudet samtidigt. Det är klart att vi behöver värna elsystemet, men vi måste förstås också värna vår miljö. Politikens uppgift är inte att välja bort det ena eller det andra. Politikens uppgift är att hitta den balans som behövs så att vi klarar av både elproduktionen och vår miljö. Det är därför reformen om moderna miljövillkor är så viktig.

Man kanske skulle kunna säga att de undantagsmöjligheter som EU-rätten ger, dem ska man kunna använda. Men, och det här är viktigt, undantagen får inte bli slentrian. Varje undantag måste bygga på individuella proportionalitetsbedömningar. Varje beslut måste vila på tillräckliga beslutsunderlag. Och riksdagen måste löpande få veta hur undantagen används och vilka konsekvenser de får för vattenmiljö, biologisk mångfald och energisystem.

Det är precis det vår reservation handlar om – inte om att stoppa vattenkraft och förstås inte om att stoppa omställningen utan om att säkerställa att processerna blir rättssäkra, transparenta och långsiktigt hållbara.

Fru talman! Det finns också en annan viktig aspekt, och det är den osäkerhet som har funnits under mandatperioden. Processer har bromsats upp, och omprövningar har pausats. Signalerna till både energisektorn och miljösidan har varit ryckiga. Resultatet har blivit osäkerhet för investeringar, osäkerhet för verksamhetsutövare och framför allt fördröjning av viktiga miljöåtgärder.

Vi behöver i stället ha tydlighet, förutsägbarhet och en långsiktig spelplan där både energiförsörjningen och miljöansvaret tas på allvar. Därför vill vi också att regeringen ger myndigheterna nationell vägledning och metodstöd så att tillämpningen inte skiljer sig kraftigt mellan olika delar

*Undantag från krav
enligt art- och habitat-
direktivet vid vatten-
kraftens omprövning*

av landet. Det är därför vi säger att vi behöver följa upp att de kompensationsåtgärder som används faktiskt leder till verklig miljönytta och inte bara blir formuleringar på papper.

Fru talman! Bra politik handlar om att kunna ha två tankar i huvudet samtidigt. Visst behöver vi fossilfri el, men Sverige behöver också levande vattendrag och fungerande ekosystem. Det ena utesluter inte det andra.

Med det vill jag yrka bifall till reservation nummer 2.

Anf. 35 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för anförandet!

Låt oss konstatera att Socialdemokraterna och Moderaterna och andra ansvarstagande partier historiskt sett har tagit ansvar för elförsörjningen i Sverige. Jag tror att många tar för givet att det ska finnas el i eluttaget.

Sedan var det tyvärr så att man överimplementerade EU-lagstiftningen under den tid då Miljöpartiet satt i regeringen. Vi hörde tidigare i ett replikskifte här att Miljöpartiet är väldigt tydligt: Fisken går före människan, vi behöver ingen el och man vill riva ut den småskaliga vattenkraften i Sverige. Det var väldigt tydligt och klart, och det är väl därför Miljöpartiet och Vänsterpartiet säger nej till regeringens proposition.

Då skulle jag gärna vilja fråga Socialdemokraterna: Om olyckan skulle vara framme och ni vinner valet om åtta eller tolv år, kan då ledamoten garantera att Miljöpartiet inte ges inflytande och att man inte river upp den här propositionen, som gör att vi kan ta ett steg framåt för att försöka rädda den småskaliga vattenkraften och landsbygds miljön?

Jag såg att M och ledamotens partivänner i S i Värmland gick ut i en stor debattartikel i Svenska Dagbladet för en tid sedan och vädjade till oss rikspolitiker: Förstör inte landsbygds miljön i Värmland! Förstör inte de sjöar som finns och de dammar som finns!

Jag skulle vilja veta hur Socialdemokraterna ser på att samarbetspartierna Vänstern och Miljöpartiet säger nej till den här propositionen, som är ett steg i rätt riktning.

Anf. 36 DENIS BEGIC (S) replik:

Fru talman! Tack, Lars Beckman, för frågan!

Jag kan börja med att säga att Socialdemokraterna, om lyckan är framme och vi leder regeringen, förstås kommer att förhandla med de partier som vill samarbeta med oss. Vi utesluter inte något parti utom det som talade före mig, Sverigedemokraterna.

Om olyckan är framme och Lars Beckman fortsätter att styra tillsammans med Sverigedemokraterna kommer vi att se ett annat Sverige – ett Sverige som är förstört när det gäller både miljö och människor.

Socialdemokraterna går till val på sin egen politik, alltså det som jag precis berättade att vi tycker är viktigt. Vi som politiker har ett ansvar att se till att både miljö och människor har en plats i vårt samhälle.

I dag läste jag att Moderaterna tar över miljöpartistisk politik, när de föreslår – vad var det nu – 7 miljarder till halverad kollektivtrafiksavgift. Är det okej? Är det bra? Ja, jag anser i alla fall att det kan vara bra för Sverige att halvera detta så att fler kanske åker kollektivtrafik.

Mitt svar är att Socialdemokraterna går till val på sin egen politik. Det har vi alltid gjort.

Anf. 37 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Det gick ju inte att undgå att höra svaret: att ni socialdemokrater tänker förhandla.

Precis som någon sa tidigare tycker även jag att propositionen är ett steg i rätt riktning, men vi måste göra mer. Anledningen till att vi har hamnat i den här situationen och att vi nu måste lägga fram den här propositionen är att ni socialdemokrater tillät Miljöpartiet att bestämma över de här frågorna. Det uttrycktes väldigt tydligt av Miljöpartiets ledamot här.

Det kan också bero på att Miljöpartiet inte är något landsbygdsparti. Man värnar inte livsmiljön i Värmland – eller i Gävleborg, för den delen – och man värnar inte elproduktionen.

Det är väldigt olyckligt att Socialdemokraterna tillät Miljöpartiet att överimplementera den lagstiftning som fanns. Det handlar naturligtvis om de vattenkraftsägare som finns över hela Sverige och som bland annat Björn Tidland refererade till, men det handlar också om livsmiljön för alla de människor som berörs av utrivning av dammar. Det handlar om barnens badplats i Bergby och om barnens badplats i Åmot – som jag kommer att berätta om i mitt anförande.

Jag noterar att Socialdemokraterna säger att man kan förhandla om allt med alla, och man sätter inte ned båda fötterna i den här frågan och garanterar att hålla Miljöpartiet borta från politiskt inflytande. Det borde man, men jag noterar att ledamoten inte delar min uppfattning om det.

Anf. 38 DENIS BEGIC (S) replik:

Fru talman! Jag vet inte vilken värld Lars Beckman lever i, men jag vet ju att Lars Beckman tillsammans med Tidöpartierna har förhandlat med Sverigedemokraterna, som inte ser mig som en person som är likvärdig de övriga här i kammaren eftersom jag har invandrarbakgrund. Förhandlingen handlar alltså om vem som ska kunna driva igenom mest av sin egen politik. Jag hoppas att Lars Beckman förstår att ni moderater också har fått ge upp saker och ting som ni borde stå bakom, som till exempel den mänskliga del av Sverige som i dag går förlorad.

Det är klart att vi socialdemokrater går till val som socialdemokrater, och jag har sagt att vi efter valet förhoppningsvis kommer att förhandla fram en ny regering där sverigedemokrater inte har den makt de har i dag. För egen del styr jag nämligen hellre med Miljöpartiet än med sverigedemokrater.

Anf. 39 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till civilutskottets förslag i betänkandet CU41 *Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid vattenkraftens omprövning*.

När vi tillträdde 2022 var energipolitiken i ett moras. Vi hade en situation där man med berätt mod hade stängt ned kärnkraft. Inte nog med det, fru talman, man höll med berätt mod också på att montera ned den småskaliga vattenkraften. Det var otroligt effektivt av Miljöpartiet att lyckas överimplementera den lagstiftning som nu finns och som vi håller på att försöka rätta till.

Precis som Björn Tidland – och även Socialdemokraterna – sa i sina inlägg behöver Sverige el. Jag tror att väldigt många av oss tar för givet att det kommer el ur eluttaget när vi kliver upp på morgonen och slår på

*Undantag från krav
enligt art- och habitat-
direktivet vid vatten-
kraftens omprövning*

kaffebryggaren. Det spelar ingen roll om man bor på Södermalm i Stockholm, i Svappavaara i Norrbotten eller i Ystad eller Haparanda. Det måste finnas el i det ögonblick och den sekund som man behöver elen.

Kriget i Ukraina har visat att vi behöver all el – varje kilowatt. Vi ska vara rädda om den. Behovet av el borde alltså vara ostridigt. Men vad har det fått för andra konsekvenser när man river ut den småskaliga vattenkraften?

Själv var jag i Åmot, fru talman. Alla vet inte var Åmot ligger, men det ligger i Ockelbo kommun en bit utanför Ockelbo. Det finns en fantastisk industrikulturhistoria i den bygden.

Jag fick ett väldigt bra dokument, för det som hänt i Åmot är att man nu har upptäckt konsekvenserna av Miljöpartiets och Socialdemokraternas politik: man ska nu riva ut dammar där. Det är dammar som har funnits under mycket lång tid. Det handlar om barnens badplats i Åmot, alltså den badplats som på sommaren är stället där olika familjer möts.

Verksamheterna etablerades 1710. Så långt tillbaka som på 1670-talet gjorde man fördämningar. Man hade masugn, och man tog malm från gruvorna i Torsåker. Det är industribygd vi pratar om. Det är en livsmiljö som har funnits i flera hundra år.

Fru talman! Under dessa flera hundra år har fisken klarat sig – i alla fall verkar det som att samhällen har överlevt – och nu är dammarna hotade. Ett exempel är masugnsdammen.

Det finns de som har en stuga vid en vacker sjö – ett rött hus med vita knutar vid vatten som är spegelblankt under härliga sommarkvällar – och så får Miljöpartiets politik slå igenom. Det som blir kvar av den vackra, fina dammen i Åmot är i bästa fall en rännil. Jag tror att det är därför, fru talman, som bland annat Villaägarnas Riksförbund har varit djupt engagerat i den här frågan de senaste åren.

Vi moderater i civilutskottet var själva nere i Skåne och besökte förtvivlade fastighetsägare. Där hade man gjort en skiss, en framskrivning, över var den vackra sjön är i dag, och om 30 år kommer man i bästa fall att bo vid en dypöl, men sannolikt mitt i en skog, eftersom Miljöpartiet får igenom sin politik och river ut dammarna.

Ärendet i dag handlar om att vi ska försöka rädda elförsörjningen, för varje kilowatt behövs. Vi ska också rädda livsmiljön för dem som bor vid fördämningarna.

Jag vill passa på att tacka de intresseorganisationer som har varit väldigt aktiva i de här frågorna och upplyst oss ledamöter om hur det funkar där ute. Jag skulle vilja passa på att tacka Villaägarnas Riksförbund, som har engagerat sig i den här frågan. Jag skulle också vilja tacka vännerna i byrådet i Åmot, som gav en väldigt bra beskrivning när vi åkte runt och tittade på vad konsekvenserna blir av rikspolitik när man låter Miljöpartiet och Socialdemokraterna styra Sverige. Man kan handgripligen se detta i Åmot – men inte bara i Åmot. Det finns väldigt många ställen runt om i Sverige.

Är vi då nöjda med detta? Är det tillräckligt? Är det här det bästa beslut vi kan ta i Sveriges riksdag i dag? Nej, det är det sannolikt inte, men det är ett stort steg framåt jämfört med hur det fungerar nu.

Jag skulle verkligen vilja vädja till kommuner, länsstyrelser och andra om att lyssna på de människor som berörs. Om man har en vacker stuga vid en sjö vill man bo vid en sjö. Om man har en fantastisk fin fungerande

badplats i Åmot – låt den finnas kvar. Politik är till för människor. Politik är till för att förbättra livsmiljön.

Och precis som Björn Tidland sa behöver vi varje kilowatt.

Med det sagt, fru talman, yrkar jag återigen bifall till förslaget i utskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 40 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Jag kan påminna Lars Beckman om att det var Moderaterna tillsammans med Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Kristdemokraterna som satt på Regeringskansliet 2017 och 2018 och förhandlade fram precis den lagstiftning som man beskyller Miljöpartiet för.

Det var nuvarande statssekreteraren Lars Hjalmered som förhandlade för Moderaternas räkning. Man blir lite nyfiken på om hans hållning då var rabiät, eller om det var hans fel att Miljöpartiet fick igenom sin politik, något som Lars Beckman nu beskyller lagstiftningen för.

Man undrar också varför regeringen inte har gjort mer de här fyra åren om det är så problematiskt. Eller är det så att Miljöpartiets politik, som verkar ha styrt och styr utrivningarna, fortfarande har inflytande på regeringens politik? Jag är lite nyfiken på hur det går till i så fall, med tanke på att Miljöpartiet befinner sig i opposition och Tidöpartierna har majoritet.

Jag är också nyfiken på om Lars Beckman kan garantera att badplatser utanför Ockelbo blir kvar med den här lagstiftningen. Den rör framför allt den storskaliga kraften som får lättnader och inte de småskaliga dammarna.

Förutom den här propositionen finns regeringens skrivelse 75 till riksdagen där man redogör för tillkännagivanden som ska behandlas av riksdagen, och med den säger man att man är klar och färdig med lagstiftningen och med de uppdrag som finns till myndigheter. Med de lagstiftningsförslag som ligger på bordet är man klar. Man tycker inte att man behöver göra mer.

Lars Beckman säger att han inte tycker att det är tillräckligt. Jag kan tipsa om att Centerpartiet har en reservation i betänkandet som han då kan rösta för. Regeringen tycker uppenbarligen att det är tillräckligt.

Min stora fråga blir: Delar Lars Beckman inte regeringens bedömning att man är färdig med lagstiftningsarbetet om vattenkraften?

Anf. 41 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Centerpartiet går till val med Vänstern, Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Det var till och med så, Rickard Nordin, att din partiledare satt i SVT:s *30 minuter* och sa: Jag utesluter inte att bilda regering med Miljöpartiet.

Då vet vi att det får två konsekvenser, minst – det får många dåliga konsekvenser. För det första blir det ingen ny kärnkraft. Där är Centern och Miljöpartiet överens, i motsats till vad industrin, svenska folket, husållen och alla som vill ha el i Sverige önskar.

Vi hörde väldigt tydligt från Miljöpartiet här tidigare att de tillsammans med Vänsterpartiet röstar nej till propositionen. Man röstar nej för att man tycker att fisken går före människan. Det var väldigt tydligt. Det kan man tycka. Det är helt fritt att rösta på de partierna.

Prot. 2025/26:125
26 maj

*Undantag från krav
enligt art- och habitat-
direktivet vid vatten-
kraftens omprövning*

För egen del tycker jag att vi behöver el. Vi ska värna den småskaliga vattenkraften. Vi ska värna de närboendes livsmiljö. Vi har sett uppropet som kom från Värmland. Det var inte en enda centerpartist som skrev under det. Jag vet inte varför. Jag noterade att det var socialdemokrater och moderater som gjorde ett upprop i Svenska Dagbladet för något år sedan.

Vi moderater värnar den småskaliga vattenkraften. Vi värnar människans livsmiljö. Det vore intressant att få veta av Centerpartiet: Hur ska ni få Miljöpartiet att ändra sig? Om ni fyra sitter i en gemensam regering måste alla fyra regeringspartier vara överens i minsta kommantecken. Vi hörde Miljöpartiet säga: Nej, vi går inte med på det.

Hur Centerpartiet i en mörkröd regering ska få igenom förbättringar för den småskaliga vattenkraften blir intressant att höra, fru talman.

Anf. 42 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Först ska jag upplysa Lars Beckman om att Erik Evestam från Centerpartiet skrev under uppropet. Lars Beckman får nog läsa lite bättre om han ska anklaga Centerpartiet för att inte stå upp för den småskaliga vattenkraften. Det var dessutom fler centerpartister som var med där.

För övrigt är det intressant att Lars Beckman talar om vad han tycker för egen del. Det är Moderaterna och regeringen som är relevanta här. Lars Beckman röstar med dem i riksdagen. Han får såklart jättegärna rösta på Centerpartiets reservation, men jag tror inte att vi kan förvänta oss det tyvärr.

Regeringen och Moderaterna säger: Vi är klara med den småskaliga vattenkraften. Det är beskedet man har gett till riksdagen. Det står svart på vitt i skrivelse 75 som man skickade till konstitutionsutskottet, som behandlas av näringsutskottet och som sedan kommer att klubbas av riksdagen i juni. Delar inte Lars Beckman den bilden? Hur kommer han i så fall att agera?

Han talar mer om vad oppositionen gör, eller vill göra, än om vad regeringen faktiskt har levererat. Det beror helt enkelt på att regeringen inte har levererat. Den har inte löst situationen. Det är supertydligt när man läser svaren från remissinstanserna. Varken miljöorganisationerna, som man hänvisar till från Miljöpartiet, eller verksamhetsutövarna är nöjda med den lagstiftning som regeringen lägger fram. Man har helt misslyckats på det här området. Man införde en paus som man inte förvaltade, och sedan är det detta man kommer tillbaka till. Det är en helt undermålig lagstiftning som inte löser grundproblemen och inte hanterar de avvägningar som måste göras.

Det hade varit trevligt om Lars Beckman i stället för att tala om andra partier kunde berätta vad man själv vill göra för att lösa situationen. Som Lars Beckman också sa behöver regeringen vara överens. Regeringen har sagt att man var klar. Man har inga nya förslag. Man tycker att det är färdigbehandlat och att vi inte ska göra mer för den småskaliga vattenkraften. Det är det besked som regeringen har gett. Frågan är om Lars Beckman håller med.

Anf. 43 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Vi lägger i dag fram en proposition för att försöka lösa det kaos som Miljöpartiet och Socialdemokraterna lämnade efter sig. Anled-

ningen till att vi står och debatterar detta i dag, fru talman, är just att regeringen har lagt fram en proposition.

Skillnaden är att Centerpartiet i en mörkröd regering aldrig hade kunnat lägga fram en proposition om småskalig vattenkraft därför att Miljöpartiet och Vänsterpartiet säger nej. Av fyra partier i regeringen – om det skulle bli så olyckligt om åtta eller tolv år – hade 50 procent av Centerpartiets regering sagt nej till minsta lilla förändring. Det är rätt intressant.

Som jag sa: Är vi moderater 100 procent nöjda med propositionen? Nej. När jag säger något är det för Moderaternas räkning. Tycker vi att man kanske måste göra mer? Absolut. Var detta den produkt vi kunde lämna på riksdagens bord i dag? Ja. Kommer det att korrigera en del av de avarter som finns? Ja.

Jag nämnde även länsstyrelser, kommuner och andra. Även under pausen, som regeringen fattade beslut om, fanns det länsstyrelser som jobbade vidare med utrivning av dammar, trots att regeringen sa att man inte ska göra det. Det kan man också ha synpunkter på.

Vi korrigerar stora misstag begångna av Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Vi tar ett av många steg framåt. Vi ska värna den småskaliga vattenkraften. Vi ska värna livsmiljön för dem som bor vid sjöarna. Vi ska värna barnens badplats i Åmot.

Det är bra att Centerpartiet inte delar Vänsterpartiets och Miljöpartiets åsikt. Det är ändå bra. Det måste man berömma er i partiet för. Men i en mörkröd regering hade ni inte kunnat lägga fram den här produkten, därför att en regering måste vara enig när den fattar beslut.

Anf. 44 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Lars Beckman, för anförandet!

Jag kan inte bli annat än smickrad när ledamoten tror att Miljöpartiet ligger bakom hela själva NAP:en och all miljöpolitik i Sverige. Det gör vi förstås gärna, men det är lite historierevidering där. Ledamotens eget parti var i allra högsta grad med och tog fram innehållet i NAP:en, och det var en bred överenskommelse.

Det byggde på vad Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten och Svenska kraftnät hade i grunden och också på politiska överenskommelser för att man skulle se till att vattenkraften fick moderna miljötillstånd. Det finns också en fond för hur det ska göras som finansieras av de stora bolagen i utbyte mot att de fick borttagen fastighetsskatt.

Trots att det nu var ganska många år sedan har det inte kommit igång. Det har inte fungerat. Tidöregeringen har satt det på paus, och sedan blev det inte så mycket av det. Sedan har man urholkat regelverket utan att det har blivit bättre.

Fru talman! I dagens vattenkraftssystem i Sverige finns det 4 procent fungerande fiskvägar. I Västernorrland finns det inte en enda, och där har vi stora vattenkraftverk. Detta trodde jag var något som Moderaterna tyckte att man skulle åtgärda.

Jag läser från Moderaternas eget stämmobeslut: Vandringshinder är ett problem för vandrande fiskarter. Dessa bör avhjälpas genom att på lämpliga platser bygga fiskvägar. Min fråga till Lars Beckman blir: Står inte Moderaterna för vad de tar fram på sin stämma?

Anf. 45 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Jag har inget emot detta. Om Vattenfall, Fortum eller andra vill bygga fisktrappor – *fine*, gör det! Det är ingen som är emot det. Det är marknadsekonomi, och vill man ta hjälp av fonder kan man göra det.

Konsekvenserna av det inflytande som MP-S-regeringen hade när man överimplementerade ett EU-direktiv – det som vi nu håller på att justera – är dock förskräckliga.

Låt oss ta Åmot som exempel. Man tror att de första fördämningarna i Testeboån anlades på 1670-talet. Sedan finns det också dammar från 1700-talet och 1800-talet. Menar då ledamoten Emma Nohrén att vi ska gå tillbaka till tiden före 1670-talet? Det verkar ändå som att man har klarat sig hyfsat bra i Åmot och Ockelbo de här 200–300 åren, och det gäller naturligtvis även fisken. Vilken tidpunkt anser Miljöpartiet att vi ska starta vid?

Anf. 46 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Lagstiftningen är till för att vi ska få fungerande fiskvägar genom landskapet, och det ska göras avrinningsvis och inte efter årtal. Det ska också finnas moderna miljötillstånd som uppfyller moderna miljökrav.

Det finns många som redan har gjort detta. Tranås Energi, till exempel, har öppnat upp och tagit bort fyra dammar för att få fungerande fauna-passager. Och man har ökat sin kundtillströmning med 50 procent! Skellefteå Kraft har förbättrat och satt in nya turbiner så att man får ut mer kraft samtidigt som man har vidtagit åtgärder. Det går alltså att kombinera detta.

Det låter alltid på Lars Beckman som att det minsta lilla man gör för miljön innebär att vi inte får någon energi. Faktum är att det går att göra både och. Det är det som lagstiftningen var till för: moderna miljökrav för att kunna göra detta.

Jag vill återgå till Moderaternas höga svansföring när det kommer till fiskepolitiken. Vi vet att ålen är akut hotad. Lax och öring är upptagna som nära hotade arter. I juni 2025 stod statsministern inför svenska folket och sa att Östersjöns fiskbestånd ska räddas. Moderaterna har sitt stämmbeslut på att man ska bygga fiskvägar där det behövs.

Ska vi få ordning på Östersjöns vatten måste vi också ha fungerande fiskvägar in i landet eftersom vi har fiskar som vandrar som är viktiga toppredatorer.

Är inte det här av vikt? Handlar det bara om att kunna sitta och titta ut över en vattenspegel? Eller har Moderaterna helt tappat kompassen? Tycker ni kanske inte att vi behöver ha någon fisk i vattnet?

Anf. 47 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Jag uppskattar Miljöpartiets tydlighet. Ni är ju jättetydliga i den här frågan: Ni anser att fisken går före människan. Där skiljer vi oss åt. Jag tycker att barnen ska kunna bada vid Masugnsbadet i Åmot.

Om kraftverksägare vill göra fisktrappor har vi moderater inget emot det – det är *fine*. När det gäller Östersjön är väl Moderaterna ett av de mest pådrivande partierna vad gäller småskaligt fiske. Bergmans Fisk är ju någon vi har väldigt nära kontakt med.

Detta förhindrar dock inte att det är politikens ansvar att se till att korrigera när man ser att något går fel, och här har det blivit jättefel. Det var därför moderater och socialdemokrater slog larm i Svenska Dagbladet och sa: Nej, men vänta nu i rikspolitiken, för det här funkar inte i verkligheten!

Det är väl det här som är problemet för Miljöpartiet. När man prövar en politik mot verkligheten funkar den inte. Om vi moderater har varit medskyldiga till det här tar vi ansvar för det nu när vi korregerar politiken.

Jag utesluter inte fler åtgärder som behövs för att vi ska kunna se till att man kan bo kvar vid sin röda stuga vid sjön och att barnen har en lekplats att springa till. Vi värnar landsbygden, och vi värnar varje kilowatt el som behövs. Det gäller inte minst, herr talman, i ett osäkert läge här i Sverige.

Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid vattenkraftens omprövning

Anf. 48 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Herr talman! Vattenkraftverk och dammar är bland de viktigaste orsakerna till att två tredjedelar av vattendragen i Sverige inte har god ekologisk status. Eftersom vattenkraften har byggts ut under en period på 100 år är det lätt att i dag glömma bort vilken enorm miljöpåverkan den har haft och fortfarande har.

På 50 år har bestånden av vandrande sötvattensfisk i Europa minskat med 93 procent. I Sverige fanns tidigare minst 37 älvar med bestånd av vild lax. I dag är de bara 16, och det går inte särskilt bra för laxen. Det finns i dag bara några få större vattendrag som är opåverkade av vattenkraft och dammar.

Strömmande vatten som älvar och bäckar är bland de viktigaste livsmiljöer vi har, och en lång rad arter är beroende av dem. Det gäller inte bara fiskar som lax och ål utan också musslor och fåglar. Att miljöanpassa vattenkraften är bra för de arter som lever i strömmande vatten men också viktigt för friluftslivet och möjligheten för människor att uppleva naturen.

Fritidsfiske är viktigt för turismen, men inte minst också för lokalbefolkningen. Miljöanpassning av vattenkraften har beräknats kunna generera miljardbelopp till samhället tack vare sportfiske och naturturism.

Det var därför ett mycket stort framsteg att det 2020 beslutades att svensk vattenkraft ska få moderna miljövillkor enligt den nationella planen för omprövning av vattenkraft som Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten och Svenska kraftnät tog fram. Beslutet var ett resultat av dialog mellan staten, vattenkraftsbranschen, miljörörelsen och övriga engagerade i vattenfrågor.

Som ett resultat av överenskommelsen lämnades de första ansökningarna om omprövningar in 2022. Sverige hade därmed tagit viktiga steg för att vattenkraften skulle få moderna miljövillkor utan att det skulle ge någon större påverkan på tillgången till el från vattenkraft.

När den nuvarande regeringen tillträdde valde den att omedelbart underminera denna historiska överenskommelse, som gav Sverige förutsättningar att värna fossilfri energiförsörjning samtidigt som vi skulle ta oss närmare miljömålen och leva upp till EU:s ramdirektiv för vatten.

Först pausade regeringen omprövningsprocessen i olika omgångar till juli 2025, detta alltså innan prövningsprocessen ens hade hunnit komma igång ordentligt. Det här ledde till skarp kritik från EU-kommissionen. Innan processen återupptogs gjorde regeringen också förordningsändringar efter vattenkraftsbranschens önskemål, vilket urholkade miljöhänsynen i regelverket. Miljökraven sänktes, och branschens intressen kommer nu att väga tyngre än naturmiljön och livet i vattendragen.

*Undantag från krav
enligt art- och habitat-
direktivet vid vatten-
kraftens omprövning*

Med den här propositionen tas nu ytterligare steg för att göra undantag från art- och habitatdirektivets krav och minimera kraven på skydd för Natura 2000-områden.

Vänsterpartiet menar att det vilar ett tungt ansvar på regeringen när den undergräver den breda överenskommelse som den nationella planen är. Det bekräftar bilden av en regering med ytterst låga, för att inte säga obefintliga, ambitioner på miljöområdet.

Precis som i så många andra fall de senaste åren utnyttjar högerpartierna alla möjliga kryphål till max för att slippa göra viktiga miljöinsatser som också vore till gagn för svenska folket. Med propositionen försvagas skyddet av hotade arter och levande vattendrag till förmån för vattenkraftsbranschens önskemål.

Vänsterpartiet värnar vattenkraftens betydelse för energiförsörjningen, men den behöver inte gynnas ytterligare genom förändringar som bara marginellt kommer att bidra till Sveriges energiförsörjning men som däremot kommer att påverka miljön mycket negativt. Potentialen till energieffektivisering är långt mycket större än vad vi har att vinna i energiproduktion på att urholka miljökraven på vattenkraften.

Vänsterpartiet delar inte heller regeringens bedömning att förslagen är förenliga med EU-rätten. Som Naturvårdsverket och flera andra remissinstanser påpekar krävs det att varje enskilt fall prövas och att det finns tillräckligt med underlag för sådan prövning.

I praktiken väljer regeringen återigen att enbart gynna ett särintresse. Men verkligheten är att naturen är grunden för vår välfärd i dag och i framtiden. En politik som värnar fungerande ekosystem och minskar klimatutsläppen skulle bygga Sverige starkare, hållbarare och tryggare.

Vi menar därför att propositionen bör avslås, och jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 49 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Som jag sa i mitt anförande var jag i Åmot för en tid sedan. Vi tittade på dammarna, vi tittade på badplatserna och vi fick en välbeskriven historisk tillbakablick. Varför finns Åmot, och varför fanns Åmots bruk? Man har bedrivit industriverksamhet där sedan 1600-talet.

Herr talman! Jag lade också ut bilder på sociala medier och visade hur det ser ut vid dammen och vid barnens fantastiska badplats. Då var det en annan riksdagsledamot som på Twitter eller X, eller vad man vill kalla det, ställde en fråga till mig. Jag skrev väldigt tydligt att badplatsen kommer att försvinna och att det i bästa fall bara kommer att bli en rännil på platsen. Och det är ju svårt att bada i en liten bäck.

Då var det en ledamot från Sveriges riksdag som frågade mig varför vi inte gör någonting åt det här, och jag tror att Vänsterpartiets ledamot möjligtvis känner till den ledamoten. Det var nämligen Ida Gabrielsson som frågade på Twitter varför vi inte gör någonting åt det här och räddar barnens badplats.

Det är en ganska rimlig fråga, men jag noterar att ni röstar nej här i dag. Ni röstar nej till att försöka rädda barnens badplats i Åmot och andra badplatser och sjöar. Har Vänsterpartiet någon sympati och empati för barnen i Åmot vars badplats ni inte vill rädda?

Anf. 50 ANDREA ANDERSSON TAY (V) replik:

Herr talman! Som Lars Beckman är mycket väl medveten om ska det ske en individuell prövning av varje fall inom den nationella planen för vattenkraften. Därför vore det fel av mig som ledamot i riksdagen att uttala mig exakt om vad som ska hända med en enskild damm på ett särskilt ställe. Det kan mycket väl vara så att just den här dammen har sådana värden att den ska finnas kvar. Den möjligheten har hela tiden funnits inom systemet.

Jag delar helt oron över att barns badplatser ska försvinna, men det som framför allt hotar barns badplatser i dag är ju Moderaternas politik när det gäller strandskyddet, som innebär att svenska stränder i högre grad ska kunna privatiseras och att man ska kunna utestänga människor från att bada där. Det är ett mycket större hot mot barns badplatser än den nationella planen för omprövning av vattenkraften.

Anf. 51 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Nu måste Vänsterpartiet bestämma sig. Nyss i talarstolen fick vi höra att vi underlättar för kraftverksägarna att behålla sina kraftverk. Konsekvensen blir i så fall att barnen får ha kvar sin damm i Åmot. Nu säger ledamoten att hon inte kan uttala sig om enskilda anläggningar. På något sätt måste Vänsterpartiet bestämma sig.

Jag tycker ändå att det är bra att ni är tydliga. Vänsterpartiet och Miljöpartiet säger nej till den här förändringen. Därför skulle jag fråga: Är Vänsterpartiet oroliga för att bli överkörda av Socialdemokraterna om olyckan skulle vara framme om åtta eller tolv år och ni skulle hamna i regering med Socialdemokraterna? Är ni oroliga för att inte få genomslag för er politik, eller skulle ni vilja riva upp den här propositionen som gör att ni får igenom er politik?

Anf. 52 ANDREA ANDERSSON TAY (V) replik:

Herr talman! Jag är inte orolig för vad vi skulle få igenom i en eventuell regeringsförhandling med tanke på att vi har Ida Gabrielsson som förhandlare för vår räkning och att hon är en mycket skicklig sådan.

Jag tycker att det är ganska märkligt att Lars Beckman vill avkräva mig svar på vilka beslut som ska fattas i en svensk domstol i ett enskilt fall. Det kan ju inte någon av oss riksdagsledamöter svara på, så det vore ganska oseriöst att uttala sig i sådana frågor.

Anf. 53 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Jag skulle vilja börja i Hallands län, i Tvååker, där Strömma kraftstation ett bra år lyckas producera 650 000 kilowattimmar. För den som äger kraftstationen är det en omsättning på ungefär 500 000 kronor. Det är en kraftstation som har gått igenom den omprövning som vi i grunden diskuterar.

Resultatet av det var att man behövde göra en investering på 10 miljoner kronor om man ville ha kvar kraftstationen. Ville man riva ut kraftstationen och ha en laxtrappa skulle det kosta 15 miljoner. Som lök på laxen innebär det att energiproduktionen kommer att minska till hälften, och skulle man riva ut själva kraftstationen är kulturmiljön runt omkring förstörd.

*Undantag från krav
enligt art- och habitat-
direktivet vid vatten-
kraftens omprövning*

*Undantag från krav
enligt art- och habitat-
direktivet vid vatten-
kraftens omprövning*

Det är egentligen det här vi pratar om: helt omöjliga kostnader som läggs på en enskild. Dessutom förändras situationen för människor runt omkring.

Syftet med dagens betänkande är att utnyttja det utrymme som EU:s art- och habitatdirektiv ger för mindre stränga krav vid omprövning av moderna miljövillkor för vattenkraft. Det ska underlätta att uppdatera gamla anläggningar utan att miljön försämras onödigt mycket, det vill säga man ska ta andra hänsyn än bara miljöhänsyn.

För att undvika risken för negativ påverkan på elsystemet och säkerställa att det vid omprövning för moderna miljövillkor ska finnas möjlighet att utnyttja det utrymme till undantag som art- och habitatdirektivet medger anser regeringen att det bör införas en sådan möjlighet till undantag.

Lagändringarna innebär ändrade bestämmelser av betydelse för avvägningen mellan, å ena sidan, behovet av åtgärder som förbättrar vattenmiljön och, å andra sidan, behovet av en effektiv nationell tillgång till vattenkraftsel vid fastställande av moderna miljövillkor för vattenkraftverk och dammar. Vid omprövning för moderna miljövillkor blir det möjligt att sänka kraven på miljöanpassning för dessa verksamheter. Regeringen får också ett utvidgat bemyndigande att meddela föreskrifter om undantag från förbuden att försämra vattenmiljön och äventyra möjligheten att uppnå den kvalitet som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm.

Vad är då situationen i dag? Jag hävdar att man i Sverige tillämpar direktivet strängare än vad EU-rätten kräver och därmed ställer högre miljökrav på våra vattenkraftsproducenter än vad vi behöver göra. Myndigheterna strävar efter ett "naturligt" tillstånd som inte är realistiskt för redan länge påverkade vattendrag. Den vattenkraftsstation som jag pratade om var alltså byggd 1915. Det är ganska länge sedan. Vi utnyttjar i dag inte heller de undantag och den flexibilitet som EU ger för samhällsintressen som elproduktion, lokal försörjning och ekonomi.

Vilka är kraven? Det kan finnas krav på fiskvägar eller, i värsta fall, fullständig utrivning, vilket innebär att man lägger ned kraftstationer. Det betyder att vi förlorar kraft i en situation där vi faktiskt behöver mer baskraft i Sverige. Det finns en bristande balans mellan miljökraven och samhällsnyttan, kulturvärdena och landsbygdens utveckling, eftersom dessa kraftstationer oftast finns på landsbygden.

Vi menar att små aktörer drabbas oproportionerligt hårt jämfört med stora bolag. Kostnaderna är inte ekonomiskt rimliga i förhållanden till den begränsade miljöpåverkan från enskilda små verk.

Jag yrkar bifall till dagens förslag.

Anf. 54 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Nu börjar det bli väldigt intressant! Vi har hört Sverigedemokraterna säga att det behövs mer lagstiftning och fler åtgärder. Vi har hört Moderaterna säga att det behövs mer lagstiftning, fler åtgärder och tuffare regler. Nu hör vi Kristdemokraterna säga samma sak. Ändå har regeringen sagt att man har uppfyllt de tillkännagivanden som finns och inte avser att komma tillbaka med någon ny lagstiftning.

Min fråga till Larry Söder är mycket enkel: Vad är problemet? Varför är man nöjd om man säger att man inte är nöjd?

Anf. 55 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! Det är väl egentligen ingen som är nöjd. Ibland är förhandlingar sådana att ingen blir nöjd. Vi kristdemokrater har sedan länge, precis som Centerpartiet, värnat om småskalig vattenkraft, för den ligger i sådana områden som faktiskt behöver den småskaliga vattenkraften. Tyvärr har vi inte lyckats komma fram med ett förslag som är tillräckligt bra för att regeringen ska lägga det på riksdagens bord.

Det här är ett förslag som jag ändå tror kan hjälpa till. Men det är inte hela bilden; vi skulle ha behövt göra det mycket tydligare. Under den paus som vi hade, egentligen två pauser, lyckades vi inte skaka fram tillräckligt med medel för att kunna lösa den situation som är.

Jag tror att småskalig vattenkraft behövs. Jag tror att den är väldigt viktig. Jag tror att vi behöver baskraften som sådan. Men det hindrar inte mig från att säga att jag fortfarande vill driva på.

Rickard Nordin och jag är ganska överens om att vi behöver jobba vidare med detta, men tyvärr kommer vi inte längre än så här just i dag.

Anf. 56 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Jag delar Larry Söders och Kristdemokraternas engagemang i det här. Jag tycker att det är väldigt välkommet, men det är väl därför jag även är lite besviken. Om nu Sverigedemokraterna vill göra mer, Moderaterna vill göra mer och Kristdemokraterna vill göra mer – är det då Liberalerna vi ska anklaga för att förhandlingarna inte har kommit längre? Vad är egentligen problemet? Det verkar ju som om en mycket stor del av Tidösamarbetspartierna vill göra mer. Vi får väl höra vad Elin Nilsson från Liberalerna säger i sitt anförande, men Larry Söder får jättegärna upplysa mig om vad problemet är.

I regeringens skrivelse 75, där man redogör för tillkännagivanden och hur man har arbetat med dem, säger man att man är nöjd med arbetet. Vi kan tyvärr inte förvänta oss mer lagstiftning med tanke på att man har sagt att det nu är färdigt. Jag blir också lite besviken, får jag säga, på att man har vikt sig från Sverigedemokraternas, Moderaternas och Kristdemokraternas sida, eventuellt till förmån för Liberalerna – eller om det är någon annan.

Jag vill jättegärna ha en ytterligare redogörelse för vad problemet ligger i. Vad har varit problemet i förhandlingarna? Varför har man inte kommit längre? Varför är man överens om att inte göra mer på området? Det är ju uppenbart att det inte är tillräckligt. Det tycker både Larry Söder och jag.

Anf. 57 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! I skrivelse 75 säger regeringen om man har fullgjort de tillkännagivanden som finns eller inte. Jag menar att man kan tycka båda delarna, det vill säga att tillkännagivandena faktiskt är uppfyllda – eller att man inte gör mer – men att man också vill komma med andra åtgärder som underlättar för exempelvis småskalig vattenkraft. Jag tänker mig att de inte står i strid med varandra.

Jag tror att alla fyra partier i regeringssamarbetet vurmar för småskalig vattenkraft utifrån att det faktiskt är en baskraft och att man vill att detta ska finnas kvar och hanteras på bästa sätt. Däremot är det snårigt att veta hur man ska göra det så att alla delar kommer med.

Det är inte lätt att lägga fram detta förslag – art- och habitatdirektivet – eftersom det också säger att det inte bara är miljöfrågan eller miljöåtgärden som är viktig utan att även andra delar ska vägas in. Rickard Nordin vet lika bra som jag att när man börjar väga in olika delar startar problematiken i politiken.

Jag tycker att vi har kommit en bit på väg med detta, men jag vill fortsätta framåt. Jag tror inte att det är ett parti som är skyldigt, utan det är nog helheten som måste ligga till grund. Jag tror inte att vi är färdiga, utan jag tror att vi fortsätter. Man ska inte tolka skrivelse 75 på det sättet.

Anf. 58 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Sverige befinner sig mitt i den största energiomställningen i modern tid. Industrin elektrifieras, och transportsektorn ställer om. Företag runt om i landet investerar miljardbelopp för att minska utsläpp och stärka svensk konkurrenskraft.

Behovet av fossilfri el växer snabbt. I den utvecklingen finns det en sak som måste vara tydlig: Vi kommer att behöva mer el, men inte bara mer el utan mer elproduktion som kan regleras och styras. Det är det som kallas effekt och flexibilitet, och där är vattenkraften inte bara avgörande utan helt outstanding.

Låser vi upp vattenkraftens potential får vi ett starkare, stabilare, mer robust och mer konkurrenskraftigt elsystem med reglerförmåga och flexibilitet. Det ger oss möjlighet att klara elektrifieringen utan att lägga hundratals miljarder på skattebetalarnas nota. Under lång tid har det funnits en bred politisk samsyn. Sverige ska modernisera miljövillkoren för vattenkraften. Det var Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna som kom överens om den lagstiftningen. Jag tror till och med att fler partier röstade för den när den kom till riksdagen.

Vi ska stärka vattenmiljöerna. Vi ska skydda biologisk mångfald. Men vi ska också säkra tillgången till vattenkraft. Det är ingen slump att den balansen skrevs in i lagstiftningen. Vi kan inte bedriva energipolitik utan hänsyn till miljön. Vi kan inte heller bedriva miljöpolitik utan hänsyn till energisystemet. Centerpartiet står fast vid den grunden. Det gör exempelvis Erik Evestam och Markus Bäckström i Värmland också. De skrev under debattartikeln i Svenska Dagbladet, tvärt emot vad Lars Beckman sa i talarstolen.

Det är också rimligt att regelverket använder det utrymme som EUrätten ger att väga viktiga samhällsintressen mot varandra. Propositionen handlar om just tydligare möjligheter att använda undantag i art- och habitatdirektivet vid omprövning av vattenkraften. Det är bra, men det betyder inte att regeringen har hanterat den här frågan väl. Tvärtom! Det är därför jag yrkar bifall till reservation 3 i betänkandet.

Det som borde ha präglats av långsiktighet har i stället präglats av ryckighet. Det som borde ha gett tydliga spelregler har i stället skapat nya frågetecken. Det som borde ha gett trygghet för investeringar har skapat osäkerhet.

Vi ser med oro på att regeringen i allt högre grad driver energipolitik genom punktinsatser. Pausen i miljöprövningen för vattenkraften är ett typexempel. Det var bra med en paus. Det var Centerpartiet som tog initiativ till det tillkännagivande som riksdagen förra mandatperioden också fattade beslut om. Men regeringen nyttjade inte pausen. Man lade inte fram

lagstiftning för att justera balansen och behoven. Fisktrappor byggs fortfarande för gädda och abborre i söder medan viktiga bestånd av öring och lax i norrländska älvar förtvinar.

Runt om i landet finns människor som påverkas direkt av de här besluten. Det är småskaliga vattenkraftsägare. Det är lokala företag, entreprenörer, sportfiskare och badare. Regeringen har misslyckats i sin hantering och lyckats med konststycket att göra alla missnöjda.

Den här lagstiftningen löser inte problemet med badplatsen i Ockelbo. Människor som levt i årtal med osäkerheter kring tillståndprocesser, regelverk och framtida krav behöver besked. Ska jag investera i min anläggning? Tvingas jag riva ut den mot min vilja för att länsstyrelsen ställer orimliga krav? Kan jag åter få se öringen leka i vattnet där jag växte upp? Det finns gott om frågor, men väldigt få svar från regeringen.

Det är allvarligt att regeringen nu anser sig vara klar och att inga fler åtgärder behövs. Man gör inget mer kring det småskaliga – och ingenting kring miljöåtgärderna heller, för den delen. Det är det budskap regeringen mycket tydligt skickar och den motivering man ger när man i sin skrivelse 75 säger att man är klar med de här tillkännagivandena. Det arbete som gjorts nu är det som blir.

En sak som alla som bryr sig om vattenkraft och vattenmiljö är eniga om är att vi är långtifrån klara. Centerpartiet tror på företagande, innovation och lokalt engagemang och på kraften i att människor själva bygger utveckling. Det gäller också energisystemet.

Vi ser en enorm potential i modernisering, teknikutveckling och effektiva lösningar. Faktum är att Sveriges Ingenjörer i en rapport visar att vattenkraften i Sverige kan öka effekten i befintliga anläggningar dubbelt så mycket som regeringens kärnkraftsplaner kan ge – till en fjärdedel av kostnaden. Vi ser också en fantastisk möjlighet att göra sådant i samklang med den biologiska mångfalden. Problemet är att ingen gjort den inventeringen. Inventeringen för energi är gjord. Verk har klassificerats och gränser har dragits upp – åtminstone ur ett nationellt perspektiv. Den lokala och regionala nyttan har man inte klarat av att inventera.

Ingen har tittat på hur man får mest miljönytta för de 1,5 terawattimmar i åtgärder som vi är överens om. Just nu slösas tid och pengar bort i domstolsprocesser för att samråden inte fungerar. Samtidigt finns mängder av energi och vatten i fisktrappor där man aldrig kommer att få se lax vandra på grund av att det finns naturliga vandringshinder nedströms. Det är van-sinne.

Vi har miljökvalitetsnormer som inte utgår från verkligheten utan från skrivbordsbedömningar, eftersom myndigheterna inte har tillräckliga resurser. Det har också visats tydligt i exempelvis Svartårundan, som verksamhetsutövare och branschen tillsammans med intresseorganisationer och myndigheter genomförde när man reste runt och tittade på hur det såg ut i verkligheten.

Så här kan vi inte ha det. Det är dags för politiken att ta ansvar. Det är dags för regeringen att ta ansvar. Om det här är resultatet efter fyra år med den här regeringen är det totalt undermåligt. Sluta lämna över svåra beslut på myndigheter och domstolar! Sluta skylla på att länsstyrelser fattar felaktiga beslut! Det är ju regeringen som styr länsstyrelserna. Sluta försöka välja mellan biologisk mångfald och konkurrenskraft! Vi behöver inte

Prot. 2025/26:125
26 maj

*Undantag från krav
enligt art- och habitat-
direktivet vid vatten-
kraftens omprövning*

välja mellan miljö och elektrifiering. Vi kan och vi ska i de allra flesta fall klara båda två.

Det vill verksamhetsutövarna också. Men då krävs det en regering som vet vad den vill, som vet vad som ska göras och som ser till att förankra det hela så att det håller över tid. Tyvärr har den här regeringen, trots ibland vällovliga ambitioner och goda intentioner från inte minst kristdemokrater, misslyckats totalt.

Det är dags att reformera vattenkraftsförvaltningen. Det är dags att lägga resurser på miljöåtgärder i stället för domstolsprocesser. Det är dags att byta ut den här regeringen. De fick chansen, och helt uppenbart misslyckades de. Det är dags för sådana som kan frågorna på djupet. Det är dags för Centerpartiet, och det är dags att visa att Sverige kan mer.

Anf. 59 BJÖRN TIDLAND (SD) replik:

Herr talman! Ledamoten Rickard Nordin har ett högt tonläge: ”Centern vet” och ”Centern kan”. Jag är så pass gammal att jag kommer ihåg Thorbjörn Fälldin, en rest från Bondeförbundet och en stabil landsfader. Han sa ”Håll gränsen” när Ubåt 137 kränkte våra gränser.

Han sa även nej till kärnkraft. Man engagerade vänsterrörelsen för att lägga ned kärnkraften. Vi röstade emot den. Vi skulle lägga ned den på 40 år. Men vad hände? Det blev fullständig katastrof. Vi har inte elbalans.

Vad är Centerns vision? Hur ska vi öka det här? Hur ska ni lösa den krisande elsituation vi har i Sverige? Elsystemet funkade ju inte. Ändå hör vi ett högt tonläge om att ni kan lösa allt och att ni ska lösa det med vattenkraft. Men det behövs mer av reglerbar energi. Det behövs fossilfri el. Var ska vi ta den nu när Hormuzsundet är stängt? Det är krig. Om ett halvår eller ett år har vi kanske en energikris. Vad är Centerns lösning?

Anf. 60 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Till skillnad från Sverigedemokraterna sysslar inte Centerpartiet med planekonomi. Men låt mig ge några exempel.

Vi kan titta på vad Sveriges Ingenjörer har räknat fram. Som jag sa i talarstolen finns det ungefär dubbelt så mycket effekt i befintliga vattenkraftsanläggningar att få till ungefär en fjärdedel av priset. Ur kraftvärmen, som också är reglerbar och flexibel, kan vi få ungefär 2 000 megawatt för 10–15 miljarder, vilket är nästan lika mycket som regeringen lägger i kärnkraftsplaner. Det är mellan 1 och 2 procent av vad regeringen vill lägga på sina kärnkraftsplaner.

Skillnaden mellan regeringens planer och vattenkraft och kraftvärme är att kärnkraft är en baskraft som levererar jämnt, oavsett om det är minuspris eller inte. Den tillför bara effekt utan någon typ av reglerkraft, till skillnad från vattenkraft och kraftvärme som kan anpassa sig, vilket är mycket smartare.

Vi kan titta på energieffektivisering. Energimyndigheten har sagt att det finns 20–25 terawattimmar lönsam potential som inte utnyttjas, eftersom det inte finns tillräckliga incitament.

Björn Tidland talar om Hormuzsundet och krisen där. Under den här mandatperioden och den här regeringen är det den fossila energin som har ökat mest. Vi har blivit mer beroende av olja utifrån. Det är ett jätteproblem. Vi hade nämligen kunnat vara mindre beroende.

Nu har elbilsutvecklingen helt stannat av för att regeringen har tagit bort alla kraftfulla incitament. Tittar vi på Danmark ser vi att man där har fördubblat sin elbilsandel under samma tid.

Det finns jättemånga lösningar – och då har jag inte ens pratat om vehicle-to-grid, elbilsbatterier, lagring och flexibilitet. Det finns mängder med lösningar. Tekniken finns. Det stora problemet är att det politiska ledarskapet helt saknas. Det har snöat in på *ett* område: kärnkraft. Det syns tydligt. Det enda som kommit på vattenkraftens område den här mandatperioden är en proposition som inte räcker, och det är alla överens om.

Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid vattenkraftens omprövning

Anf. 61 BJÖRN TIDLAND (SD) replik:

Herr talman! Jag hör vad ledamoten säger. Men i den här kammaren finns en majoritet för en utbyggnad av kärnkraften, och det är en helt annan vision än vad ledamoten Rickard står för.

Jag är också ingenjör. Jag förstår det här med värmepumpar och energilagring. Man kan lagra energi genom att ha bättre styrning av fjärrvärme och, som du säger, lagra i batterier. Det finns även reglerteknik. Tekniken kan lösa mycket och lösa en del av problemet.

På det stora hela undrar jag dock hur man löser problemet med Centerpartiets vision om vindkraft, åkraft och solkraft en kall vinterdag när industrin går på full spets? Det funkar inte, utan det kommer att haverera.

Anf. 62 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Nu tror jag att Björn Tidland inte lyssnade, för jag talade inte alls om vind eller sol. Jag talade om effektpotentialen i vattenkraft, kraftvärme och energieffektivisering. Läger vi dessutom ihop dem kan vi få ungefär dubbelt så mycket eller kanske till och med tre gånger så mycket effekt, vilket är det som behövs den kalla vinterdagen, jämfört med regeringens kärnkraftssatsningar. Det kan vi få till inte ens halva priset.

Om man tycker att kärnkraften är så fantastisk – jag har inget emot kärnkraft som teknik – borde man våga konkurrensutsätta den. Varför inte införa ett teknikneutralt stöd där alla kraftslag får konkurrera på lika villkor? Där skulle en biogasturbin, ett vattenkraftverk som effektiviseras, ett kraftvärmeverk som körs mer optimalt eller en vindanläggning som är kombinerad med batterier få möjlighet att leverera el den kalla vinterdagen.

Det här vågar inte Sverigedemokraterna eller regeringen införa, eftersom de vet att det inte skulle vara lönsamt.

Det finns några frågor som får bli retoriska eftersom Björn Tidland inte kan svara på dem, och det kan inte regeringen heller. Vem ska betala? Läger man ihop kreditgarantier, en låneram på 400 miljarder, ett garantipris på 400 miljarder och nu avfallsbeskattningen, som antagligen strider mot Euratomfördraget, på 183 miljarder är vi uppe i nästan 1 000 miljarder.

Och när ska det vara på plats? De första reaktorerna ska vara på plats 2035, säger man, men Polen och Tjeckien, som ligger längre fram i sin planering, säger att det antagligen kommer senare än så i deras länder. Hur vi ska kunna köra om dem är väldigt oklart.

Beskedet från regeringen är att det antagligen är skattebetalarna och hushållen som får betala. Vi kommer inte att ha det på plats förrän i bästa fall om ett decennium. Under tiden blir det inga investeringar. Därigenom

*Undantag från krav
enligt art- och habitat-
direktivet vid vatten-
kraftens omprövning*

har man dödat hela energimarknaden. Det blir en dyr nota den kalla vinterdagen. Den notan ska regeringen betala.

Anf. 63 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Nu är vi äntligen snart i mål med den produkt som vi debatterar i dag. Det här är en speciell debatt. Det är min första debatt med anledning av ett betänkande från civilutskottet. Dessutom har jag finbesök. Mina föräldrar är på besök och sitter uppe på läktaren. Det tycker jag är väldigt roligt.

Herr talman! Om man lyfter blicken lite handlar den här debatten om den balans eller kanske snarare återupprättandet av den balans som Liberalerna och regeringen försöker skapa i miljöpolitiken.

Under mandatperioden har jag lagt otroligt mycket tid på frågor kopplade till art- och habitatdirektivet och den svenska tillämpningen av detta. Miljöpolitiken behöver bättre balans. Den har tiltat på många områden. Vi behöver hitta bättre sätt att vikta olika intressen mot varandra. Vi kan inte göra som alternativet på den rödgröna sidan kategoriskt gör; man fokuserar ensidigt på miljöaspekterna.

Vi måste sluta överimplementera EU-regelverk genom ett alltför ensidigt fokus till nackdel för konkurrenskraft, äganderätt och faktiskt också människors frihet.

Vi har tidigare här i debatten hört en hel del om vem eller vilka som är ansvariga för vad i den fråga som vi debatterar i dag. Det kan såklart vara av intresse. Men det som är viktigt och intressant på riktigt är hur vi hanterar den situation som vi nu står i, resultatet av de beslut som tidigare har fattats, och hur vi ser, relaterar till och hanterar den verklighet som många människor ute i landet nu lever i.

Allt det jag har sagt nu skulle kunna vara en inflygning till ett anförande om både strandskyddet och skogspolitiken eller om hur vi i allmänhet minskar regelbördan och ökar friheten för dem av oss som lever utanför städerna. Vatten- och artskydd är nämligen kopplat till väldigt många politiska områden.

Min absoluta favoritfråga i sammanhanget är strandskyddet – eller inte själva strandskyddet i dess nuvarande form utan potentialen att genomföra en frihetsreform som på riktigt skulle öka rådigheten över fastigheter ute i Sverige. Då menar jag inte genom att flytta strandlinjen genom utrivningar utan genom att faktiskt se över strandskyddet.

Men, herr talman, det är inte strandskyddet som debatteras här i dag utan undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid vattenkraftens omprövning. Det är en fråga kopplad till många aspekter av politiken och till nödvändigheten av att värna den elproduktion vi har i Sverige – även detta en önskad följd av tidigare förd politik med nedlagda kärnkraftsreaktorer, vilket gör att vi nu har problem att leverera den el som krävs.

Vikten av en välfungerande vattenkraftsproduktion blir allt tydligare. Vattenkraften är viktig för att vi ska klara av elektrifieringen. Den är viktig för klimatet, och den är viktig för konkurrenskraften. Och den är i förlängningen viktig för svenskt oberoende av länderna i Mellanöstern. Jag besökte häromveckan Ukraina och såg hur det kan vara om det går riktigt illa. Vikten av välfungerande energiproduktion är svår att överdriva i det läge vi befinner oss i.

Men, herr talman, tillbaka till ämnet. Vi ser hur regelverket fallit ut. Vi vill göra ett omtag, och vi vill använda alla möjligheter till undantag. De lagändringar som vi nu föreslår innebär i praktiken att vi viktat om i avvägningen mellan å ena sidan behovet av åtgärder som förbättrar vattenmiljön och å andra sidan behovet av en effektiv nationell tillgång till vattenkraftsel vid fastställande av moderna miljövillkor för vattenkraft och dammar. I detta sammanhang väger skyddet för djur och växter tungt, men det är inte det enda som ska vägas in. Här behöver vi bättre balans, och det skapar vi nu.

Under mandatperioden har regeringens arbete i denna fråga letts av klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari, och det slutförs nu av hennes vikarie, Johan Britz. Romina har under den tid som arbetet pågått varit tydlig. Instruktionen har gått ut att alla undantag som EU-rätten medger ska utnyttjas.

Som liberal känns det i sammanhanget viktigt att säga att nyttiga anpassningar för vattenmiljön är bra. En väl placerad fisktrappa – toppen! En öppen vandringsväg och restaurerade våtmarker är också viktigt. Men vi behöver bättre balans i det system vi har i dag.

Herr talman! Under den här mandatperioden har vi styrt med Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. I mitt manus står det att jag inte ska lägga ord i mun på mina koalitionspartner, men de har redan framfört sina åsikter. Jag kan ändå konstatera att viktiga värden för alla våra partier som sitter och styr är äganderätt, svenskt nationellt självbestämmande och vattenkraftens förutsättningar. Här jobbar vi gemensamt för en ny riktning.

Tillsammans har vi tagit fram en politik för att göra allt som går för att få till en mer rationell omprövning av vattenkraftens miljövillkor. Den ska, som jag tidigare nämnt, ta hänsyn till just äganderätt, svensk rådighet och vattenkraftens förutsättningar. När vi om en stund voterar om detta betänkande har vi avverkat ännu en etapp av den viktiga resan mot att skapa mer rimliga regelverk kopplade till vattenfrågorna och miljöpolitiken. Vi har verkligen gjort allt vi kan inom EU-rättens ramar för att få till så bra förändringar som möjligt, oavsett vad företrädare för andra partier säger här i kammaren.

Herr talman! För att knyta ihop säcken: När kammaren stänger för sommaren om några veckor kommer även skogspropositionen och propositionen om skogsägare som drabbas av artskyddsinskränkningar att vara klubbade – viktiga delar i den omläggning av miljöpolitiken som vi jobbar med. Men mer finns att göra.

På min önskelista för kommande mandatperiod står inte bara en revidering av strandskyddet och stärkt äganderätt för skogsägare utan även en helt nödvändig och rejäl översyn av miljöbalken och också en översyn av vattenförvaltningen i stort. Den är svår att greppa men desto viktigare att ta sig an. Det är ett par riktiga byråkratiska monster som vi skulle behöva sätta tänderna i.

Avslutningsvis, mina vänner: För detta krävs – det är tydligt – fyra nya år för nuvarande styre så att vi kommer framåt även på de områdena.
(Applåder)

Anf. 64 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Kul att Elin Nilssons föräldrar sitter på läktaren! Jag hoppas att de är stolta och vet vilket gott arbete du gör i Sveriges riksdag.

Jag tog fasta på lärdomen från Ukraina, som Elin Nilsson pratade om i sitt anförande. När jag pratade med en general där, som sysslar med energiförsörjning, sa han: Vi bygger inget storskaligt längre; bombar Ryssland en anläggning bygger vi tio små.

Då kommer vi väldigt tydligt till vattenkraften och den småskaliga vattenkraften – ett decentraliserat energisystem som är otroligt viktigt ur ett sårbarhetsperspektiv. Jag blir lite nyfiken. Elin Nilsson sa: Vi har gjort ”allt vi kan” för att få till de här bättre förutsättningarna. Betyder det att Liberalerna och Elin Nilsson nu är nöjda och tycker att vi har de förutsättningar vi behöver, eller finns det ytterligare åtgärder som borde vidtas för att vi ska få bättre förutsättningar för småskalig vattenkraft, och för fiskvägar och andra miljöåtgärder som såklart också behövs?

Anf. 65 ELIN NILSSON (L) replik:

Herr talman! Tack, Rickard Nordin, för de vänliga orden!

Ja, att besöka Ukraina är verkligen en upplevelse som ger väldigt många nya intryck. Man ser verkligen hur lokal beredskap på alla nivåer är avgörande i kampen mot Ryssland.

Svaret på frågan om vi är nöjda eller om det krävs ytterligare åtgärder kopplat till det område vi debatterar i dag är att det återstår att se, skulle jag säga. Så är det med många frågor vi har. Inte minst strandskyddet är väl ett talande exempel – man gör en förändring och ser hur det faller ut och landar. Sedan kanske man behöver ta nya steg.

Jag tycker att man som politiker ska vara allmänt försiktig med att utropa seger i en fråga man har kämpat med länge innan man faktiskt ser resultatet av de förändringar man genomför. Så jag stänger absolut inte dörren för ytterligare förändringar.

Anf. 66 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Det är här det blir lite spännande. Sverigedemokraterna sa att det behövs mer. Moderaterna sa att det behövs mer. Kristdemokraterna sa att det behövs mer. Nu säger Elin Nilsson, Liberalerna, att det kanske behövs mer. Men regeringen har i sin skrivelse till riksdagen sagt att det inte behövs mer.

Då blir det svårt att förstå. Om Liberalerna öppnar för fler åtgärder, varför säger man inte det? Var är det stopp någonstans om man säger att man är nöjd? Bland Tidöpartierna är tre för fler åtgärder och ett säger att det kanske behövs – var är problemet?

För mig är det uppenbart att det behövs mer åtgärder. Alla är ju missnöjda. De som vill ha tillbaka den vandrande fisken i Norrlandsälvarna är missnöjda. De som är verksamhetsutövare i söder är missnöjda. Det finns ingen som är nöjd här, vilket i sig är ganska fascinerande. Oftast brukar åtminstone någon vara nöjd med lagstiftningen, men i det här fallet är alltså ingen nöjd.

Om man då öppnar för fler åtgärder, kan Elin Nilsson nämna något som man skulle kunna tänkas göra? Kanske hon också kan förklara varför regeringen i skrivelse 75 har sagt att man inte behöver tillkännagivandena om småskalig vattenkraft utan att de är tillgodosedda. I praktiken säger

man att man tycker att man är klar när man listar de åtgärder som har gjorts, och därför tycker man inte att det behövs några ytterligare. För mig är det svårt att förstå detta, när alltså tre och ett halvt parti tycker att man behöver mer åtgärder.

Anf. 67 ELIN NILSSON (L) replik:

Herr talman! Tack, Rickard Nordin, för inlägget och frågorna! Jag kan väl börja med påståendet att alla är missnöjda.

I den här debatten har tonläget verkligen varit högt och ibland inte helt sakligt. Men om vi nu har nått fram till något som inte gör någon jättenöjd är det ett tecken på att vi ändå har en lyckad kompromiss. När man går in i ett mötesrum säger man ju ofta att målet är att komma ut med något som alla är lagom missnöjda med.

Vi får helt enkelt avvakta och se. Vi är såklart nöjda och står bakom det som regeringen nu har presenterat. Men det innebär inte att vi inte kan hantera situationer som uppkommer framöver. Det måste man alltid vara öppen med, särskilt om man är beredd att leda landet i rätt riktning, vilket vi är. Vi vill ju gärna fortsätta i fyra år till.

Nu redovisar vi detta. Frågan är om ni i oppositionen hade mäktat med att leverera den här produkten. Vi klarar av att leverera även sådant där behoven uppkommer i framtiden.

Anf. 68 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Jag var så ivrig att komma till talarstolen att jag tacklade Centerpartiet på vägen ut. Jag ber om ursäkt för det.

Elin Nilsson, Liberalerna, vi har ju nu från Tidöpartierna hört lite olika varianter när det gäller varför detta är bra. Liberalerna har ju tidigare varit det parti i borgerligheten som hållit fanan högst för biologisk mångfald och annat. Sedan har det hänt en del under den här mandatperioden.

Jag studsade till lite när ledamoten sa att alla möjligheter till undantag ska nyttjas. Jag tror att det var så hon uttryckte det. Detta kommer från ett parti som brukar säga att det är de som älskar EU mest. Men samtidigt vill man alltså tänja på gränserna så mycket som möjligt i den EU-lagstiftning som finns. I det här fallet tänjer man på gränserna så mycket att våra expertmyndigheter säger att vi nog har tänjt för mycket och att vi kanske inte når upp till det som EU-lagstiftningen kräver.

Då blir min fråga: Är det på detta sätt vi ska hantera EU-lagstiftningen? Vi har ju gemensamt kommit överens om något, men när vi väl har det på plats menar alltså Liberalerna att man får vrida och vända på det så mycket som möjligt – så mycket att det inte ens blir rätt.

Jag skulle också vilja fråga lite vad som är balans. Ledamoten återkom flera gånger till att man måste ha balans, men vad är balans här? När blir det balans?

Anf. 69 ELIN NILSSON (L) replik:

Herr talman! Jag tror att jag ska avstå från att säga något fyndigt om tacklingen. Men det hade varit kul.

Vi är fortsatt borgerlighetens gröna röst. Och som liberal älskar jag EU. Det säger jag med emfas varje gång. Men det betyder inte att jag säger ja tack och amen till allt som kommer från Bryssel och ser till att överimplementera det i Sverige. Det är en del av den balans jag talar om.

När vi förhandlar fram EU-regelverk har vi i regeringen under mandatperioden verkligen jobbat på att föra fram svenska intressen när produkterna tas fram på EU-nivå. Sedan ska vi implementera dem på ett sätt som inte skapar obalans i Sverige. Här har vi en obalans i tillämpningen av den lagstiftning vi debatterar i dag.

Låt mig ta ett tydligare exempel. Både jag och ledamoten jobbar ju med skogspolitik och implementering och tillämpning av art- och habitatdirektivet i skogsbruket. Även där anser jag och Liberalerna att det finns en obalans, där effekterna av tillämpningen av till exempel rödlistning och nationell fridlysning har fått orimliga effekter på skogsbruket till nackdel för äganderätten. Det är en sådan obalans som vi vill åtgärda.

Anf. 70 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Tack, Elin Nilsson, för svaret! Det är ändå spännande. Vår gemensamma lagstiftning handlar ju om vad vi ska uppnå. Art- och habitatdirektivet har vi implementerat nationellt, och det är för att bevara biologisk mångfald och ge goda villkor för det som finns runt omkring oss.

Två tredjedelar av våra vattendrag i Sverige når inte upp till god ekologisk status enligt vattendirektivets krav. Ska vi då säga "Äsch, det gör inget!", eller ska vi kämpa för att se till att de faktiskt ska uppnå god ekologisk status? Eller menar Liberalerna att det räcker med "good enough"?

Det är också spännande när ledamoten tar upp äganderätten. Det är ju många som vill fiska och har äganderätt till vatten, men så finns det plötsligt ingen fisk. Då inkräktar man ju också på äganderätten, för då har någon annan, högre upp eller längre ned i vattensystemet, tagit sig rätten att nyttja vattnet på ett sätt som missgynnar andra ägare. Hur löser man detta?

Jag tycker att ni är svaret skyldiga i alla diskussioner om äganderätt, även när det gäller skogen. Det som grannen gör på sin mark påverkar ju även den mark som jag äger. Där måste det finnas balans. Men vad är det som går först, och vad menar Liberalerna i detta när det gäller vattenkraften?

Anf. 71 ELIN NILSSON (L) replik:

Herr talman! Ja, vad går först? Vi ska inte utesluta att värna vare sig den biologiska mångfalden eller äganderätten. Det går att göra båda delarna. Problemet är att konsekvensen av det regelverk vi har många gånger sätter äganderätten ur spel. Då behöver vi återupprätta den och stärka markägarnas ställning för att hitta balans igen.

Sedan tror jag att det finns en skillnad i grundsyn mellan våra partier. Nu blir detta något av en skogsdebatt – skogen eller vargen återkommer ju alltid när vi debatterar. Men min fulla övertygelse är att den som äger något också förvaltar det klokt i de allra flesta fall. Där kan friheten att bruka skogen öka utan statliga inskränkningar.

Men låt mig knyta ihop detta och återgå till ämnet. Självklart är det jätteviktigt med fler vandringsvägar, återvätning, minskad övergödning, att man gynnar fisken i Östersjön och mycket annat för att komma till rätta med alla de miljöproblem vi har. Men det får inte på vägen bli så att människors livsmiljöer slås ut. Som Moderaternas företrädare talade om här måste vi också skydda människornas livsmiljöer.

Nu är ju inte detta en debatt om dammutrivningar specifikt, men den frågan engagerar verkligen, särskilt om man som jag bor mitt i landet och

har många dammar från bergsbrukets tid i närområdet. Det finns en stor oro hos människor för vad som ska komma. Man kan inte gå fram och säga att allt ska rivas. Vi behöver som sagt bättre balans.

(Applåder)

Anf. 72 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Jag började dagen på ett sågverk utanför Mariefred – ett modernt sågverk. Det var väldigt fascinerande att se. Stockarna kom in, och det mättes med laser exakt vad man kunde få ut av stockarna. Utefter produktionslinjen ramlade det ut stockar åt höger och vänster, och de packades på slutet.

Jag sa till förmannen där: Jag undrar vad min morfar, som stod vid sågen hela livet i Lissfors i Dala-Floda, skulle ha sagt om han hade fått se ett modernt sågverk.

Det är ganska stor skillnad mellan hur det ser ut i dag och hur det såg ut när morfar började – han föddes 1914. Men de flesta av våra industrier – sågverk och annat – har legat vid vatten, för där finns kraft och energi. Det har också byggt Sveriges välbefinnande. Det går inte att komma ifrån att vattenkraften är och har varit otroligt viktig för Sverige. Den står i dag för en stor del av vår fossilfria elproduktion. Det är tack vare den som vi kan slå oss för bröstet när vi säger att vi nästan är fossilfria i Sverige. Den bidrar med reglerkraft, stabilitet och flexibilitet i systemet. Det vet vi.

Det var därför Miljöpartiet stod bakom den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften, den så kallade NAP:en. När man byggde mycket av vattenkraften för hundra år sedan visste man inte det vi vet i dag. Man visste väl att man stängde av vattenvägen, men man hade inte koll på hur det hängde ihop med de olika ekologiska systemen. Man såg detta som en bra energikälla. Det gav välbefinnande. Men man tänkte inte på – och tog inte hänsyn till – fisken i vattnet, arter i strömmande vatten och att vattnet i vårt landskap förändrades.

I dag vet vi bättre, och det vore väl konstigt om vi inte hade bättre kunskap i dag än vi hade för hundra år sedan. Därför gjordes det en bred överenskommelse. Man skulle modernisera miljövillkoren men också – och det var viktigt – värna ett stabilt energisystem.

Men det är ett problem när två tredjedelar av våra vattendrag inte uppnår god ekologisk status enligt EU:s vattendirektiv. Då har vi en skyldighet att göra någonting åt det, och det var det som överenskommelsen innebar. Man skulle miljöanpassa det som behövdes – det finns en fond. Och detta skulle göras vattendragsvis så att man faktiskt fick effekt. Det är ingen mening med att ta bort någon plutt i mitten om det fortfarande är stopp uppströms och nedströms.

Det är just den här balansen, som vi har hört om i många andra delar, mellan produktion och naturvärden som regeringen nu håller på att radera. Man säger att man vill skapa en tydlighet och skydda vattenkraftens betydelse för energisystemet. Det är rimligt; vi vill ha bra energi. Men i propositionen framgår någonting annat. Man flyttar tydligt maktbalansen till vattenkraftsintressets fördel. Balansen blir skev. Man ska göra det lättare att ha undantag från EU:s miljölagstiftning. Man skickar en tydlig signal till de myndigheter och domstolar som får detta i sitt knä: Miljökraven ska pressas tillbaka.

Prot. 2025/26:125

26 maj

*Undantag från krav
enligt art- och habitat-
direktivet vid vatten-
kraftens omprövning*

Det är inte bara vi i Miljöpartiet som säger detta. Även remissinstanserna säger det. Då kan man från vissa håll börja raljera över miljöorganisationerna. Men det är faktiskt Naturvårdsverket, vårt eget verk, som har pekat på riskerna för att miljökvalitetsnormerna för vattnet inte nås. Vi kommer fortfarande att ha två tredjedelar som inte uppnår god ekologisk status. Havs- och vattenmyndigheten säger att förslagen försvårar arbetet med att förbättra vattenmiljöerna. Det finns juridiska invändningar från båda myndigheterna och från andra håll. När vi gör det här kommer vi kanske inte ens att leva upp till EU-rätten. Då kan vi riskera böter, herr talman. Det är Tidöpartiernas politik och tydligen politiken hos vissa andra partier i Sveriges riksdag.

Jag ska förekomma viss kritik som brukar komma. Man brukar försöka få det att låta som att varje miljöåtgärd hotar Sveriges elförsörjning: Skulle en fisk kunna simma förbi blir det nattsvart i bygden där. Det stämmer inte.

Den nationella planen byggde från början på stora avvägningar. Det var Energimyndigheten. Det var Havs- och vattenmyndigheten. Det var Svenska kraftnät. Det var politiska överenskommelser. Man tog gemensamt fram avvägningar för hur mycket elproduktion man kunde acceptera. Nu vet vi också att vi med utbyggnad av vattenkraften kan höja effekten, så att vi får ut mycket mer trots att vi också gör miljöåtgärder.

Vi behöver fiskvägar, minimitappning, miljöanpassade flöden, förbättrade vandringsmöjligheter, lekgrus och så vidare. Men det handlar inte om att avveckla vattenkraften. Det handlar om att ta ansvar för miljön, även för vattenkraften.

Herr talman! Den biologiska mångfalden minskar snabbt. Just sötvattensmiljöerna är det mest utsatta ekosystem som vi har i Europa. Många av våra vanliga arter har hamnat på rödlistan. Många av dem är också viktiga för havsmiljön. Öring, lax och ål behöver de här vattendragen för att antingen gå upp och leka – öring och andra laxfiskar – eller gå upp och bli vuxna – ålar. Men är det ett stopp – ett vandringshinder i vägen – sker inte detta. Det är inte bara de som fiskar som minskar fiskpopulationerna, utan det är faktiskt också våra vandringshinder.

Dessutom går vi miste om en massa stora värden för oss människor – det handlar om att kunna fiska. I Västernorrland finns det inte en enda fungerande fiskväg – inte en enda. Tänk vad det skulle kunna göra för turismen om man kunde fiska lax och öring där.

Herr talman! Jag tror att min poäng har gått fram. Jag tycker att det är problematiskt med signalvärdet i den här propositionen. Tidö skiter i miljön. Vi hörde förut att politiken är till för människor. Det är den, men vi har också en gemensam planet att ta hand om. Det är tydligt att vi kan göra både och. Vi kan öka energiproduktionen. Vi kan göra miljöavvägningar så att vi får mer fisk och så att vi får mer strömmande vatten för alla arter som behöver det – allt från insekter till musslor. Det blir då också trivsammare miljöer för oss människor att vara i, och det blir fler möjligheter att göra saker.

Herr talman! Slutligen: Miljöpartiet säger ja till vattenkraft. Vi säger ja till reglerkraft och fossilfri produktion. Men vi vill också se levande älvar, fungerande ekosystem och moderna miljövillkor. Vi tycker inte att man behöver välja mellan el och miljö. Vi kan göra både och. Det här är en falsk motsättning som vissa försöker måla upp. Därför yrkar jag avslag på propositionen och bifall till våra reservationer 1 och 4.

Anf. 73 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Jag fastnade för en mening som Emma Nohrén sa i sitt anförande. Hon sa att det inte är någon mening med att ta bort någon plutt i mitten om det är stopp uppströms och nedströms. Det håller jag helt med om. Jag tycker att det är ett jättebra citat. Problemet är att det är precis det som sker just nu. Vi har ju ställen där vi bygger vandringsvägar för gädda och abborre trots att det finns stopp, kanske framför allt nedströms. Hur det är uppströms spelar kanske lite mindre roll om det finns bra lekområden precis där man bygger en vandringsväg.

Vi delar kanske inte uppfattning i alla delar om vad som ska göras när det gäller detta betänkande och denna proposition. Jag är lite nyfiken på vad Miljöpartiet vill vidta för åtgärder för att se till att det blir rätt miljöinsatser. Det är ju uppenbart att det nu inte görs rätt insatser. Öring- och laxbestånd förtvinar samtidigt som vi bygger felaktiga fiskvägar på onödiga ställen. Vad vill Miljöpartiet göra för att få rätt åtgärder på plats?

Anf. 74 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Först och främst vill vi i Miljöpartiet backa tillbaka så att vi är så nära den ursprungliga nationella planen som möjligt. När man gör de här åtgärderna är det viktigt att man tittar på avrinningsområden. Sedan är det inte fel att ta bort vandringshinder i inlandet. Allt behöver inte ha kontakt med havet från början. Vi kan till exempel titta på det som Tranås Energi har gjort. De har tagit bort fyra vandringshinder och öppnat en två och en halv mil lång sträcka. Det gör skillnad för hela ekosystemet – för gädda och abborre, ja, men också för många andra. Vi har insektsarter som behöver strömmande vatten.

De började med två stycken och har fortsatt på eget bevåg. De satte igång redan i början av 00-talet – av hjärtans lust, som de själva säger. Nu har de sett att det faktiskt blivit klirr i kassan också – kunderna har ökat med 50 procent.

Man måste vidta rätt åtgärd på rätt plats. Vi måste se till att det finns avrinningsområden. Vattenmyndigheterna har varit ansvariga för detta förut. Det har väl fungerat lite si och så emellanåt, beroende på var i landet det varit.

Som Rickard Nordin sa har man inte nyttjat pausen på rätt sätt. Även jag fick signaler om att det kanske är bra med en liten paus för att vi ska hinna i kapp med att implementera lagstiftningen och se till att vi gör rätt. Men Tidöpartierna har använt pausen till fel saker. Man urholkar lagstiftningen i stället för att se till att den går att genomföra. Jag tycker absolut att det finns massor vi kan göra för att få det här att fungera, och vi måste göra det avrinningsvis.

Anf. 75 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Tranås Energi är jätteduktiga. Det är kul att småländska företag från min egen hembygd lyfts fram. Det gör jag varje dag i veckan. Men man ska inte tänka sig att alla energibolag kommer att få 50-procentiga kundökningar om de vidtar rätt åtgärder. Antalet kunder är begränsat, så alla kan inte öka.

Tillbaka till Emma Nohréns förslag! Att man ska titta på avrinningsområden håller jag helt med om. Problemet är att det är det som inte görs i grundlagstiftningen. Det är den som har lett till situationer där man byg-

ger fisktrappor trots att det finns naturliga vandringshinder som gör att fisken inte kommer fram ändå, utom gädda och abborre. Jag tycker inte att det är dem vi ska bygga fiskvägar för; det är slöseri med resurser.

I ursprungs-NAP:en, som Emma Nohrén hänvisar till och tycker att man ska gå tillbaka till, är man mycket tydlig med att målet är att vi ska spilla en och en halv terawattimme och få så mycket miljöåtgärder för det som möjligt. Men det har ju inte funkat. Här är det uppenbart att det behövs bättre styrning, så att vi värderar miljönyttan bättre.

Jag tycker att det är bra att Emma Nohrén säger att vattenförvaltningen inte fungerar och att vattenmyndigheten inte har skött sig som man hade önskat. För Centerpartiets del är det tydligt att vi skulle behöva en hel miljöinventering att lägga ovanpå energiinventeringen, så att vi får så mycket miljöåtgärder som möjligt för de en och en halv terawattimmar som vi är överens om och som vi tillsammans, Miljöpartiet och Centerpartiet, förhandlade fram med moderater, socialdemokrater och kristdemokrater.

Problemet är att det inte är dit vi är på väg. I Svartårundan, där Tranås Energi var med, kom man till exempel fram till att det fanns ett antal felaktiga normsättningar. Det hade varit bra att åtgärda dem innan man kom till domstolen och innan verksamhetsutövare tvingades anpassa sig till icke fungerande normer.

För vår del anser vi att det finns en mängd olika åtgärder som skulle behövas för att få en bra balans. Men det hjälper inte om man bara ska gå tillbaka till ursprungsförslaget, för det är det som har skapat det nuvarande problemet. Sedan lyckas inte Tidöregeringen åtgärda det – där är vi helt överens. Men att bara backa tillbaka är inte lösningen.

Anf. 76 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Jag instämmer i mycket av det som Rickard Nordin säger. Men det svåraste är att få en lagstiftning på plats. Sedan får man se hur man ska skruva i den.

Nu satt inte jag i förhandlingsgruppen, som Rickard Nordin gjorde, men jag satt i den interna gruppen inom Miljöpartiet. Min käpphäst var att vi skulle se till att det fanns ett forsknings- och utvärderingsråd kopplat till hela NAP:en och fonden, så att man lärde sig av det man gjorde och hela tiden utvecklade det. Tyvärr kom inte det med, men vi skriver om uppföljning i vår reservation.

Vi måste lära oss av det som gjorts hittills och förändra det som inte är bra. Men att som Tidöpartierna säga att problemet är att det är för höga miljökrav – punkt – tror vi inte är rätt väg att gå. Vi måste se till att vi gör det här. Vi ska ha både produktion och moderna miljökrav i enlighet med den gällande EU-rätten. Vandringshinder ska tas bort. Vi ska ha strömmande vatten som ger människor, djur och natur bra förutsättningar.

Anf. 77 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! Omprövningarna är olika för olika kraftföretag. De större kraftföretagen kan hantera detta på ett helt annat sätt. De kan göra omdirigeringar och öka sin kraftproduktion i samma veva. De har helt andra möjligheter än vad man har med småskaliga vattenkraftverk. Jag vill nog säga att NAP:en har blivit just en napp för småskaliga vattenkraftverk. Många av dem får somna in för att sedan rivas ut och försvinna, trots att vi egentligen behöver den produktionen.

I mitt huvudanförande tog jag Strömma kraftstation som exempel. Där har man kommit fram till att man måste göra en investering på 10 miljoner för att få en laxtrappa, som dessutom medför att man producerar mindre el. Jag menar att det är helt orimligt. Vi behöver hitta andra vägar och ta hänsyn till kulturmiljöer och ekonomi för att småskaliga vattenkraftverk ska kunna finnas kvar.

Om jag förstår Miljöpartiets tal rätt är man inte beredd att göra det över huvud taget utan tycker att det bara är miljömålen som ska gälla. Vad säger Miljöpartiet till Strömma kraftstation, som får göra en reinvestering på 10 miljoner och får omsättningen minskad från 500 000 till 250 000? Det där kommer aldrig att betala sig. Det betyder att man får riva ut själva kraftstationen. Det blir ingen kraft. Då kostar det 15 miljoner i stället. Vem ska betala de 15 miljonerna? Det kommer inte staten att göra, utan det kommer den enskilde att få göra. Inte nog med att vi inte producerar någon el – vi sätter någon i en skuld på 15 miljoner.

Anf. 78 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Larry Söder för frågan.

Oavsett vad man har för verksamhet – ett vattenkraftverk, ett jordbruk, en fabrik eller någonting annat – måste man förhålla sig till lagar och regler. Det handlar om allt från anställningsregler till miljöregler. Och det kommer att behöva vara moderniserade regler, oavsett vad det är för lagstiftning det gäller.

När det gäller vattenkraften, de moderna miljötillstånden och den nationella planen för omprövning ingår det en fond för att man ska kunna göra de här omprövningarna, så att det inte blir orimligt stora kostnader för den enskilde. Sedan är frågan: Behöver vi allt? På vissa ställen måste man kanske riva ut, på andra anpassa. Men på en del ställen kan det vara hänsynen till kulturmiljön som väger över. Det måste viktas. Det är också därför många går till domstol för prövning av hur de olika lagstiftningarna står mot varandra.

Lite söderut från den plats Larry Söder tog upp i sitt exempel – om jag får till det rätt geografiskt – har man gjort en anpassning och därmed fått in sportfiske mitt i stan. Det har blivit ett jättepopulärt stråk för vardagslivet och för promenerare. Där har man fått tillbaka pengarna på andra sätt än genom kraftproduktion. Det finns alltså många olika exempel. Att säga ”one size fits all” går inte – man måste ta varje del för sig.

Anf. 79 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! Det sista är vi överens om, det vill säga att vi måste se till varje enskild situation på ett eller annat sätt.

Det man ska komma ihåg är att alla de småskaliga vattenkraftverk som finns bredvid, i eller omkring Natura 2000-områden faktiskt är godkända för det. Det är inte så att ett vattenkraftverk eller en kraftstation byggdes 1915 och att ingenting har gjorts sedan dess, utan man har fått godkänt senare än så.

Jag menar att det är helt orimligt att på 20 år säga: Nej, nu är det bättre att du lägger 10 miljoner, och kraftstationen kommer att producera mindre. Vem vill äga en kraftstation i så fall? Situationen blir ju att ingen kommer att äga den kraftstationen. Det blir samhället som får ta kostnaden för att riva ut den, och vi får ingen produktion.

Jag menar att vi måste ha kvar all småskalig vattenkraft som finns. Vi kanske inte kan utveckla den så mycket som vi vill, men vi måste ha den kvar. Vi vet nämligen inte vad som händer i framtiden. Det är baskraft vi behöver, och då kan man inte säga som Miljöpartiet gör, det vill säga att det bara är miljömålen som gäller. Man måste i stället ta hänsyn till andra delar, såsom ekonomiska kostnader.

Vissa vattenkraftverk kan man säkert åtgärda lite billigare, så att detta kan hanteras, men för många är det precis som för Strömma kraftstation: Man får välja mellan att göra en jättestor investering och få mindre produktion eller att riva ut den helt och hållet. Vi ska också veta att alla dessa kraftstationer inte ägs av företag utan att en del ägs av enskilda firmor. Enskild firma innebär att du själv får stå för kostnaden, och det drabbar människor.

Miljömålen kan inte vara allenarådande. Det är det vi säger med detta: Sverige ska inte göra mer än andra EU-länder, utan man ska använda de undantag som finns i art- och habitatdirektivet. Det är bara det vi önskar.

Anf. 80 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Som jag sa i ett tidigare inlägg står de 100 minsta vattenkraftverken i Sverige för 0,45 procent av vår kraftproduktion. Jag är inte övertygad om att alla de behövs. Vi ska snarare satsa på de vattenkraftverk där vi kan öka effekten och se till att vi får mer kraft. Vissa kommer att behöva rivas ut, och andra ska anpassas; det beror på förutsättningarna.

Vi har någonting inom nästan all miljöpolitik som kallas polluter pays principle, nämligen att den som förorenar ska betala. I det här fallet känns det ju konstigt att prata om att man förorenar, men den som faktiskt stoppar här måste också anpassa sig till de nya reglerna, precis som när du har annan verksamhet. Det handlar om stora pengar där och då, absolut. Men vill vi att någonting ska vara okej att göra i dag bara för att man gjorde det förut? I dag har vi ju annan kunskap.

Nere i Halland finns det år där havsnejonöga går upp. Det finns endast 42 individer kvar i Sverige – 42! Jag tycker att det är viktigt att de ska kunna fortsätta leva. Jag vet inte om Kristdemokraterna kanske tycker att det är okej att de dör ut, men jag tycker inte det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.21 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.30, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.30.

UbU20 Offentlighetsprincipen med lättnadsregler för enskilda mindre huvudmän i skolväsendet

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (V, MP)

Votering:

305 för utskottet

42 för res. 1

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 65 M, 24 C, 19 KD, 16 L, 6 -

För res. 1: 21 V, 18 MP, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Punkt 2 (Lättnadsregler för enskilda mindre huvudmän)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

3. res. 3 (MP)

Förberedande votering:

107 för res. 2

18 för res. 3

222 avstod

2 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

200 för utskottet

107 för res. 2

40 avstod

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 69 SD, 65 M, 24 C, 2 V, 19 KD, 16 L, 5 -

För res. 2: 106 S, 1 -

Avstod: 19 V, 18 MP, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Punkt 3 (Offentlighetsprincipens omfattning)

1. utskottet

2. res. 4 (S, V, MP)

Votering:

198 för utskottet

149 för res. 4

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 69 SD, 65 M, 24 C, 19 KD, 16 L, 5 -

För res. 4: 106 S, 21 V, 18 MP, 4 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Punkt 4

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU28 Legitimation och behörighet i den tioåriga grundskolan

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU13 Interparlamentariska unionen

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU23 Förenklingar i jaktlagstiftningen

Punkt 1 (Jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon)

1. utskottet

2. res. 1 (V, MP)

Votering:

305 för utskottet

42 för res. 1

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 65 M, 24 C, 19 KD, 16 L, 6 -

För res. 1: 21 V, 18 MP, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Förvaltningsmärkning och avlivning av djurskyddsskäl)

1. utskottet

2. res. 2 (MP)

Votering:

326 för utskottet

21 för res. 2

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 65 M, 24 C, 21 V, 19 KD, 16 L, 6 -

För res. 2: 18 MP, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

FiU37 En ny funktion för operativ krishantering i den finansiella sektorn

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU43 Förbättrade förutsättningar för kommuner att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU31 En nationell utredningsfunktion för att förebygga suicid

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Suicid bland barn och unga vuxna)

1. utskottet
2. res. (V, C, MP)

Votering:

281 för utskottet

66 för res.

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 65 M, 19 KD, 16 L, 6 -

För res.: 24 C, 21 V, 18 MP, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Prot. 2025/26:125

26 maj

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 maj

CU32 Lag om hyrköp av bostad

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP)

3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

125 för res. 1

24 för res. 2

198 avstod

2 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

198 för utskottet

125 för res. 1

24 avstod

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 69 SD, 65 M, 24 C, 19 KD, 16 L, 5 -

För res. 1: 106 S, 18 MP, 1 -

Avstod: 21 V, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Punkt 2 (Lagstiftningens framtida utformning)

1. utskottet

2. res. 3 (S, MP)

Votering:

198 för utskottet

125 för res. 3

24 avstod

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 69 SD, 65 M, 24 C, 19 KD, 16 L, 5 -

För res. 3: 106 S, 18 MP, 1 -

Avstod: 21 V, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

CU33 Förbud mot kusinäktenskap och äktenskap mellan andra nära släktingar

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU39 Förenklade regler vid ändring av en byggnad

Punkt 1 (Regler om tillgänglighet för bostäder på vind och i suterräng)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V, MP)

Votering:

197 för utskottet

149 för res. 1

1 avstod

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 69 SD, 64 M, 24 C, 19 KD, 16 L, 5 -

För res. 1: 106 S, 21 V, 18 MP, 4 -

Avstod: 1 M

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Margareta Cederfelt (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 2 (Regeringens lagförslag i övrigt)

1. utskottet

2. res. 2 (MP)

Votering:

326 för utskottet

21 för res. 2

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 65 M, 24 C, 21 V, 19 KD, 16 L, 6 -

För res. 2: 18 MP, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU36 Utökade möjligheter att ingripa i säkerhetskänslig verksamhet

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU28 Polisens användning av AI för ansiktsgenkänning i realtid

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (C)

Votering:

317 för utskottet

28 för res. 1

4 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 64 M, 19 V, 19 KD, 18 MP, 16 L, 6 -

För res. 1: 24 C, 1 V, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 2 M, 1 V

Punkt 2 (Tillståndsprövning, underrättelseskyldighet och integritetsskydd)

1. utskottet

2. res. 2 (V, MP)

Votering:

305 för utskottet

39 för res. 2

3 avstod

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 65 M, 24 C, 19 KD, 16 L, 6 -

För res. 2: 21 V, 18 MP

Avstod: 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Punkt 3 (Proportionalitet och misstankegrad)

1. utskottet

2. res. 3 (MP)

Votering:

325 för utskottet

18 för res. 3

3 avstod

3 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 65 M, 24 C, 20 V, 19 KD, 16 L, 6 -

För res. 3: 18 MP

Avstod: 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M, 1 V

Punkt 4

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU43 Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU26 Bidragsspärr och sanktionsavgift i socialförsäkringen

1. utskottet

2. res. (V, MP)

Votering:

305 för utskottet

42 för res.

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 65 M, 24 C, 19 KD, 16 L, 6 -

För res.: 21 V, 18 MP, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

SoU29 Aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

323 för utskottet

24 för res. 1

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 65 M, 24 C, 19 KD, 18 MP, 16 L, 6 -

För res. 1: 21 V, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Punkt 3 (Risken för oseriösa aktörer)

1. utskottet

2. res. 3 (S)

Votering:

216 för utskottet

107 för res. 3

24 avstod

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 69 SD, 65 M, 24 C, 19 KD, 18 MP, 16 L, 5 -

För res. 3: 106 S, 1 -

Avstod: 21 V, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Punkt 5 (Tillsynens utformning)

1. utskottet

2. res. 5 (S, V, C, MP)

Votering:

174 för utskottet

173 för res. 5

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 69 SD, 65 M, 19 KD, 16 L, 5 -

För res. 5: 106 S, 24 C, 21 V, 18 MP, 4 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Prot. 2025/26:125

26 maj

Punkt 6 (Uppföljning och utvärdering)

1. utskottet

2. res. 6 (C)

Votering:

281 för utskottet

24 för res. 6

41 avstod

3 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 65 M, 19 KD, 16 L, 6 -

För res. 6: 24 C

Avstod: 20 V, 18 MP, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M, 1 V

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU30 Reformerat försörjningsstöd – bidragstak och ökade möjligheter till arbete

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (V, MP)

Förberedande votering:

108 för res. 1

42 för res. 2

197 avstod

2 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

198 för utskottet

107 för res. 1

42 avstod

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 69 SD, 65 M, 24 C, 19 KD, 16 L, 5 -

För res. 1: 106 S, 1 -

Avstod: 21 V, 18 MP, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Punkt 4 (Uppföljning och utvärdering)

1. utskottet
2. res. 5 (C)

Votering:

298 för utskottet

24 för res. 5

24 avstod

3 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 65 M, 19 KD, 18 MP, 16 L, 5 -

För res. 5: 24 C

Avstod: 21 V, 3 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M, 1 -

Arin Karapet (-) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU25 Beredskapslager i livsmedelskedjan

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Livsmedelsberedskap och hållbarhet)

1. utskottet

2. res. (V, MP)

Votering:

303 för utskottet

42 för res.

4 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 S, 69 SD, 65 M, 24 C, 18 KD, 16 L, 6 -

För res.: 21 V, 18 MP, 3 -

Frånvarande: 1 S, 1 SD, 1 M, 1 KD

Johan Büser (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

MJU26 Föreskrifter om förbud mot användning och innehav av vissa läkemedel för djur

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU28 Sänkt alkoholskatt för alkoholvaror från oberoende småproducenter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU40 En starkare fondmarknad

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU36 Lag om avgift för områdessamverkan

Punkt 1 (Lag om avgift för områdessamverkan)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V, C, MP)

Votering:

176 för utskottet

171 för res. 1

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 69 SD, 65 M, 19 KD, 16 L, 5 -

För res. 1: 104 S, 24 C, 21 V, 18 MP, 4 -

Frånvarande: 1 SD, 1 M

Teresa Carvalho (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Andra åtgärder för trygghet i den byggda miljön)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

3. res. 3 (MP)

Förberedande votering:

109 för res. 2

21 för res. 3

216 avstod

3 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

196 för utskottet

107 för res. 2

41 avstod

5 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 67 SD, 66 M, 23 C, 19 KD, 16 L, 5 -

För res. 2: 106 S, 1 -

Avstod: 20 V, 18 MP, 3 -

Frånvarande: 3 SD, 1 C, 1 V

Jonas Andersson (SD) och Anne-Li Sjölund (C) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

CU41 Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid vattenkraftens omprövning

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (V, MP)

Votering:

306 för utskottet

42 för res. 1

1 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 66 M, 24 C, 19 KD, 16 L, 6 -

För res. 1: 21 V, 18 MP, 3 -

Frånvarande: 1 SD

Punkt 2 (Uppföljning och återredovisning av de nya reglerna)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

Votering:

217 för utskottet

107 för res. 2

24 avstod

1 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 69 SD, 66 M, 24 C, 19 KD, 18 MP, 16 L, 5 -

För res. 2: 106 S, 1 -

Avstod: 21 V, 3 -

Frånvarande: 1 SD

Punkt 3 (Vattenkraftens förutsättningar)

1. utskottet

2. res. 3 (C)

3. res. 4 (MP)

Förberedande votering:

24 för res. 3

21 för res. 4

303 avstod

1 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

282 för utskottet

24 för res. 3

42 avstod

1 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 69 SD, 66 M, 19 KD, 16 L, 6 -

För res. 3: 24 C

Avstod: 21 V, 18 MP, 3 -

Frånvarande: 1 SD

Kammaren beslutade kl. 16.02 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 11 Överlämnande av uppgifter mellan skolor i brottsförebyggande syfte

Utbildningsutskottets betänkande 2025/26:UbU21

Överlämnande av uppgifter mellan skolor i brottsförebyggande syfte
(prop. 2025/26:192)
föredrogs.

*Överlämnande av
uppgifter mellan
skolor i brottsföre-
byggande syfte*

Anf. 81 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Det här är väldigt angelägna frågor. Skolan ska inte bara vara en plats som möjliggör klassresor, att man kan komma varifrån som helst och ta sig vart som helst i livet genom egen prestation. Skolan ska också vara en trygg plats för barn och lärare, en plats som föräldrar ser fram emot att barnen ska gå till på dagarna och en plats där man får både kunskap och trygghet och bygger vänskaper för livet.

För att möjliggöra det måste vi såklart bekämpa de avarter av socialt eller asocialt beteende som kan finnas i skolan. Det kan handla om mobbning i någon debatt. Det kan handla om rent kriminell verksamhet. Det kan också handla om att individer bland eleverna befinner sig i en situation där de riskerar att rekryteras in i kriminalitet eller att begå brott.

Den här regeringen har genomfört viktiga åtgärder när det gäller att öka möjligheterna för skola, polis och socialtjänst att samarbeta, som att riva hinder för informationsöverföring dem emellan. Det är otroligt viktigt och möjliggör både förebyggande arbete och det arbete som krävs om det värsta ändå händer.

Fru talman! Det är därför förslaget i det betänkande vi debatterar i dag och ska rösta om i morgon är så viktigt. Det handlar ytterst om ett barnperspektiv. Det handlar delvis om de barn som går på de skolor dit andra elever med exempelvis kriminalitet i bagaget kan flytta. Man kan byta skola och hamna på en ny skola, och det handlar om de andra barnen på den nya skolan och deras behov av skydd och av att man sätter in rätt åtgärder för och har rätt kunskaper om de barn som kommer dit. Men det handlar såklart också om de barn som byter skola, de barn som har hamnat snett i livet och behöver särskilda insatser, behöver fångas upp, behöver följas upp och behöver få rätt stöd, rätt åtgärder och rätt skyddsnät runt sig.

Fru talman! Det är därför det är så viktigt att vi möjliggör och inte sätter krokben för ett effektivt och bra informationsutbyte mellan skolor. Detta är en del i regeringens politik för brottsbekämpning, för att skapa trygghet,

för återreglering av svensk skola och för att bygga en kunskapsskola värd namnet runt om i hela landet där skolan får vara ett tempel mitt i byn – ett tempel för kunskap, ett tempel för trygghet och ett tempel för framtidstro.

Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 82 CAMILLA HANSÉN (MP):

Fru talman! Skolan ska vara en trygg plats för alla elever och all personal. Åtgärder för att göra skolan till en tryggare och säkrare arbets- och utbildningsmiljö är mycket välkomna. Ett fungerande informationsutbyte kan i rätt sammanhang och genomfört på rätt sätt vara avgörande för att samhället ska kunna agera i tid och förebygga allvarliga konsekvenser för både individ och samhälle.

Jag vill understryka det som Sveriges lärare skriver i rapporten *F som i fängelse* som kom förra veckan, nämligen att våra barns framtid till stor del avgörs i skolan. Rapporten visar sambandet mellan underkända betyg och högre sannolikhet att senare i livet dömas till fängelse. Samtidigt ska vi vara medvetna om att det nu trots allt är allt färre som när de blir myndiga och går ut i vuxenlivet finns med i brottsregistret.

Jag är övertygad om att det som står i rapporten om att skolan är en av våra mest kraftfulla brottsförebyggande platser är helt sant. Det är just därför skolan behöver fyllas av skickliga lärare som har tid för sina elever, tidigt stöd och en stark elevhälsa. Skolan ska vara en plats att längta till, en plats där man utvecklas som människa och en plats man går starkt ifrån. Det är skolans kärnuppdrag. Det är därför Miljöpartiet vid varje budget den här mandatperioden har lagt mer pengar på utbildning än vad regeringen har gjort och gett mer ekonomiskt stöd till kommunerna för att upprätthålla välfärden när ekonomin tagit stryk till följd av pandemi och krig.

Fru talman! Miljöpartiet stöder i huvudsak propositionens innehåll och syfte men menar att lagstiftningen ska ge möjlighet för skolor att lämna över uppgifter till andra skolor för att förebygga brott i stället för att de ska bli skyldiga att göra det.

Precis som Sveriges Lärare, som avstyrkte utredningens förslag, tycker vi inte att skolan ska ges ett utökat uppdrag att förhindra och förebygga brottslighet på det här sättet, som inte är direkt kopplat till skolans kärnuppdrag. Vi vill dock att skolan ska ha möjlighet att dela den information som behöver delas.

Fru talman! Med tanke på många lärares och rektorers arbetsbelastning samt deras redan omfattande uppgiftsskyldighet finns det en risk att dessa bestämmelser kan innebära en ytterligare arbetsbelastning, en belastning som också innebär etiska konflikter.

Lagrådet konstaterar att det från rättssäkerhetssynpunkt är centralt att prövningen av vilka uppgifter som ska lämnas över genomförs av personer med tillräcklig kunskap och erfarenhet av de frågor som kan uppkomma. Sverige är som bekant fullt av yrkesskickliga lärare, men de är inte utbildade för den här typen av juridiska avvägningar utifrån en lagstiftning som också beskrivs som otydlig. Vi instämmer i den bilden och efterfrågar en tydligare konsekvensanalys av vad bestämmelserna ställer för krav på skolpersonal, med hänsyn till arbetsbelastning och yrkesetiska överväganden.

Regeringen å sin sida menar att den här lagstiftningen ger bättre förutsättningar för skolans uppdrag och kan bidra till såväl rektors- som läraryrkets attraktivitet. Jag tror att regeringen gör det enkelt för sig när man styr läraryrket allt hårdare och mer detaljerat och gång på gång motiverar detta med att det ska öka yrkets attraktivitet. I just det här fallet avstyrker ju Sveriges Lärare förslaget. Om man är intresserad av att öka läraryrkets attraktivitet tror jag att det kan vara värt att lyssna på just dem, om nu målet är att lärare ska stanna i yrket och att fler ska lockas till det. Otydliga och svårtillämpbara skyldigheter är inte attraktivt, helt enkelt.

Fru talman! Jag vill nu fokusera på de viktigaste personerna i svensk skola: eleverna.

Skolan är i första hand en plats för lärande och utveckling för varje elev. Om skolan inte får tillräckligt med stöd och vägledning vad gäller denna lagstiftning riskerar skolans förtroende att undergrävas. Det är särskilt viktigt ur ett barnrättsperspektiv, och det är särskilt viktigt för barn i utsatta situationer.

Sveriges Lärare befarar att den här uppgiftsskyldigheten kan komma i strid med lärares yrkesetik. Enligt denna ska en lärare vara varsam med information om eleverna och inte vidarebefordra sådant som mottagits i tjänsten om det inte är nödvändigt för elevens bästa. Även integriteten hos barn som i framtiden skulle kunna begå brott är skyddsvärd, och lärares beslut riskerar att hamna i konflikt med barns rätt, yrkesetik och den nya lagstiftningen. Vi efterfrågar därför tydliga direktiv om genomförande och uppföljning som tar fasta på dessa synpunkter samt att man gör en fördjupad barnkonsekvensanalys.

Fru talman! Som jag inledde med motsätter sig inte Miljöpartiet att lärare ska kunna lämna över viktig information som kan förebygga brott. Vi vill dock att det formuleras som en möjlighet och inte som en skyldighet, att man tar hänsyn till kompetens och yrkesetiska överväganden samt att man gör en fördjupad barnkonsekvensanalys i samband med implementeringen.

Jag påminner återigen om att skolan kan vara den kraftfullaste skyddsfaktor mot kriminalitet vi har. Låt oss sätta fokus på att Sveriges lärare och rektorer ska få de bästa förutsättningarna att ta emot alla våra barn och sedan skicka ut dem i livet redo att ta sig an resten av livet.

Fru talman! Med det yrkar jag bifall till reservationen.
(Applåder)

Anf. 83 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Camilla Hansén för anförandet.

Ledamoten Camilla Hansén talar om en möjlighet, inte en skyldighet. Men det finns redan i dag en möjlighet att föra över information. Eftersom detta tyvärr inte har fungerat har den moderatledda regeringen låtit utreda hur det ska kunna göras. Vi anser att det är viktigt att arbeta förebyggande.

Vill inte ledamoten arbeta förebyggande? Varför vill man inte ändra på något som tyvärr inte fungerar i dag?

Anf. 84 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar Marie-Louise Hänel Sandström för frågorna.

Du undrar om Miljöpartiet och jag inte vill arbeta förebyggande mot kriminalitet. Om det är något parti i riksdagen som ständigt fokuserar på

vetenskap, förebyggande och främjande arbete, utbildning och att stärka skyddsfaktorer är det Miljöpartiet. Vi vet att många av de repressiva åtgärder som den här regeringen vidtar faktiskt inte förebygger kriminalitet.

I det här ärendet finns vissa hinder för att lämna över den här typen av information till andra skolor. Det är de hindren som lagförslaget kommer åt, och det har jag inte synpunkter på. Jag vill att lärare och rektorer ska kunna lämna över information som de anser är viktig för nästa skola att ha, för att skydda ett utsatt barn och för att ge bra förutsättningar för ett barn som befinner sig i en utsatt situation eller som riskerar att hamna i kriminalitet.

Problemet här är att den stora yrkesgruppen som arbetar i skolan inte tycker att den föreslagna lagstiftningen är tillräckligt bra. De menar att den försätter dem i etiskt svåra dilemman och att det kommer att bli en ökad arbetsbörda. Jag oroar mig för rättssäkerheten och integriteten även för de barn som kanske är på väg att glida in i kriminalitet eller kanske redan är där. Även deras rättigheter ska skyddas.

Anf. 85 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Camilla Hansén för svaret.

Om det är några som också arbetar mycket med dessa frågor är det den moderatledda regeringen. Det är därför vi har tillsatt alla dessa utredningar. Jag tycker fortfarande att det är märkligt att man vill säga nej till förslaget.

Ledamoten nämnde lärarnas arbetsmiljö och att det skulle vara besvärligt att göra det här informationsutbytet. Men när vi har frågat lärare varför de lämnar läraryrket är det arbetsmiljön som oftast kommer upp. Tidigare var det lönen, men nu nämner de flesta arbetsmiljön.

Det här handlar om både elevernas arbetsmiljö och lärarnas arbetsmiljö. Det är därför vi vill ha ett noga överförande, alltså en skyldighet. Självklart ska det så långt möjligt ske i samförstånd med elev och vårdnadshavare. Det är inte tänkt att det ska vara något som överraskar. När det är möjligt ska det ske en samförståndsdiskussion innan.

Från Moderaternas och regeringens sida handlar det också om att skydda lärarna och om att förbättra arbetsmiljön för elever och lärare. Jag kan fortfarande inte se varför ledamoten är emot detta, även om ledamoten säger att hon i stort sett är för.

Tänker man på lärarnas arbetsmiljö?

Anf. 86 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Fru talman! Det är klart att lärarnas arbetsmiljö är viktig. Jag har några råd till regeringen om vad man kan göra för lärarnas arbetsmiljö. Se till att det finns tillräckligt med tid för för- och efterarbete! Se till att det sker kompetensutveckling! Se till att det finns behöriga och legitimerade lärare till kollegor!

Behöriga lärare i varje klassrum är en otroligt stark skyddsfaktor för en bra utbildning. Jag har flera gånger i kammaren och i andra sammanhang, i valdebatter, frågat hur regeringen kommer att se till att exempelvis barnen i Kiruna får fler behöriga lärare och färre inställda lektioner i grundskolan. Jag har inte sett några svar.

Om man vill göra något för lärare: Se till att de har behöriga kollegor! På det sättet skapas en bra arbetsmiljö.

Ledamoten säger att överföringen självklart kommer att ske i samförstånd med elever och föräldrar. Jag minns inte den exakta ordalydelsen. Ja, det kanske den gör, och det är bra. Det finns inga hinder för detta i dag; det vill säga man får lämna över uppgifter i samförstånd. Det betyder att man kommer att lämna över uppgifter som är känsliga för att man tror att någon i framtiden kan begå brott eller utsättas för brott. Men även professionella som jobbar med dessa bedömningar tycker att uppgiften är svår.

Jag vill förtydliga att jag inte säger nej till att skapa ett lagrum som gör att man kan lämna över uppgifterna. Det jag säger nej till är att det ska vara en skyldighet. Det gör jag därför att Sveriges lärare har flaggat för flera problem i deras yrkesetik, för barns rättigheter och för etiska dilemman. Det innebär att jag står på deras sida i frågan.

Anf. 87 JÖRGEN GRUBB (SD):

Fru talman! Vi debatterar alltså betänkandet *Överlämnande av uppgifter mellan skolor i brottsförebyggande syfte*. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Syftet med förslaget i betänkandet är att alla elever och all skolpersonal ska känna sig säkra och trygga i skolan. Skolan är, som ni alla vet, en arbetsplats där många barn och unga tillsammans med skolpersonal tillbringar många år. Att detta ska vara en mycket säker arbetsplats är något som Sverigedemokraterna och Tidöregeringen prioriterar högt.

I dag är skolan en förhållandevis säker arbetsplats, men vi vill ytterligare förstärka detta med dagens betänkande samt med de förändringar inom området som redan har skett. Här går olika betänkanden in i varandra och kompletterar varandra.

Fru talman! Sverigedemokraterna och Tidöregeringen föreslår att ”när en elev byter skolenhet ska den skolenhet som eleven lämnar till den mottagande skolenheten överlämna uppgifter som rör eleven om det på grund av konkreta omständigheter finns risk för att eleven kommer att begå eller utsättas för brott och uppgifterna behövs i mottagande skolenhets verksamhet för att förebygga eller förhindra detta”.

I nuvarande lagstiftning finns det möjlighet till överlämnande av uppgifter, men det är inget krav. Därför behövs denna skärpning.

Några typer av uppgifter som kan tänkas överlämnas som jag vill passa på att nämna är att en elev har visat intresse för våldsbejakande extremism, att en elev har begått eller misstänks ha begått brott, exempelvis narkotikaförsäljning, misshandel, skadegörelse, stöld, kränkande fotografering eller olaga integritetsintrång, eller att en elev har samröre med gängkriminella. Det här var ett axplock, och vissa av exemplen är grova.

Dessutom kan det behöva lämnas över uppgifter som hänför sig till elevens närhet. Här kan nämnas uppgifter om närståendes kriminalitet, att eleven lever i en hederskontext eller att eleven lever i en missbruksmiljö.

Fru talman! Ett obligatoriskt uppgiftsöverlämnande gynnar både elever som hos den mottagande skolenheten kan behöva stöd för att inte dras in i eller fortsätta med kriminalitet och elever hos den mottagande skolenheten som kan riskera att utsättas för brott. Det här är till för att skydda alla, det vill säga både individen och övriga skolkamrater och skolpersonal.

Alltså: Förslaget ska ses både som ett skydd för den enskilde eleven och som ett skydd för övriga skolkamrater och skolpersonal.

Anf. 88 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Solen strålar, och ute doftar det av syren. Det känns i luften att tiden närmar sig för skolavslutningar och studentfiranden. För många är det avslutningen på en termin eller ett läsår eller kanske på hela grundskolan eller på gymnasiet. För många är det en lycklig tid, men tyvärr är det inte så för alla. Vissa har faktiskt haft en ganska tuff skolgång. Vi ser också att hot och våld ökar på flera skolor.

Tiden i skolan och förskolan och på fritids är en viktig tid för barn och ungdomar. Våra duktiga lärare betyder mycket för att det ska bli en trygg och utvecklande tid. För att ta till sig kunskap och trygghet är det viktigt att få studiero, något som tyvärr inte alltid fungerar i våra skolor.

Den moderatledda regeringen har därför genomfört många förändringar och lagt fram lagförslag för att stärka tiden i skolan. De förebyggande insatserna är mycket viktiga. Till exempel är beslutet att riva sekretesshinder mellan skolan, socialtjänsten och polisen en tydlig och väldigt viktig åtgärd. För snart ett år sedan beslutade också den moderatledda regeringen om ett tillägg i läroplanen som förtydligar att skolan ska förmedla respekt för att lagar och föreskrifter i samhället ska följas. Det är ytterligare en viktig åtgärd.

Fru talman! En fungerande skolgång är en skyddsfaktor för att elever inte ska hamna på en brottslig bana. Genom att relevant information delas mellan skolor kan man stärka arbetet runt elever, framför allt de elever som anses vara i riskzonen för att utföra brott eller bli utsatta för brott.

Forskningen visar att risken för att dömas till fängelse för våldsbrott är så mycket som 12 gånger högre för elever med högst 8 godkända betyg och hela 20 gånger högre för elever som helt saknar slutbetyg än för elever som har godkända betyg i alla ämnen. Det är skrämmande uppgifter men visar också hur viktigt det är med vårt förebyggande arbete och våra stödinsatser. Den moderatledda regeringen jobbar otroligt mycket med alla de frågorna.

I propositionen vi behandlar i dag föreslår den moderatledda regeringen ändringar i skollagen som syftar till att elever, lärare, rektorer och annan skolpersonal ska få en säker och trygg utbildnings- och arbetsmiljö. Förslaget syftar också till att elever ska få adekvata stödinsatser vid behov.

Fru talman! Som tidigare nämnts innebär förslaget att det införs en skyldighet för den avlämnande skolan att lämna uppgifter som rör eleven till den mottagande skolan när en elev byter skola. Det ska då finnas konkreta omständigheter som visar att det finns risk för att eleven kommer att begå eller utsättas för brott.

Den mottagande skolan ska få möjlighet att förbereda mottagandet av eleven, vilket kan vara väldigt viktigt. Man kan också se det som att man i förlängningen kan utarbeta hur det ska fungera vid ett överlämnande så att det blir bättre. I dag är det tyvärr inte alltid bra.

Skolan ska också informera om att man har tagit emot en elev, vilket också är viktigt. Skolan har alltså informationsplikt både när man lämnar en elev och när man tar emot en elev.

Det här kommer faktiskt att träda i kraft redan om en månad.

Jag har mött väldigt många frustrerade förskollärare och lärare som vittnar om tillfällen när man ser att det redan finns problem runt en elev, men de flyttas till en annan skola. Informationen tas inte emot, och då blir det ingen åtgärd. Nu ändrar vi på det. Det är inte så det ska vara. Vi ändrar

på detta för att det ska fungera när en elev byter skola. Problemet ska inte följa med till den nya skolan.

Fru talman! Vad innebär då förslaget lite mer konkret? Jo, det är ett viktigt steg för att motverka att elever dels utsätts för brott, dels utsätter andra elever för brott.

Vidare är det viktigt för att motverka att elever som kan vara i riskzonen för hedersrelaterat våld och förtryck bara försvinner från skolsystemet utan att någon märker det. Tyvärr kan det vara så att en elev byter skola och sedan försvinner, och då märker man inte det eftersom det inte finns någon riktig uppföljning. Det är väldigt viktigt att hedersrelaterat våld upptäcks tidigt, och där spelar skolan en väldigt viktig roll.

Den moderatledda regeringen arbetar med nolltolerans mot äktenskapstvång och barnäktenskap. Det är oerhört viktigt att lärarna vet precis vad det finns för hederskontext, om det finns en, när elever till exempel byter skola.

Jag är väldigt glad över alla förbättringar som regeringen gör för att elever och pedagoger ska få en tryggare och mer positiv tid i skolans värld. Vi gör otroligt mycket. Jag kan inte nämna allt som vi gör, men som ni alla vet är det väldigt många olika utredningar som faktiskt genomförs nu under våren för att alla elever och pedagoger ska känna att skolåren är den bästa tiden i livet.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 89 MATHIAS BENGTTSSON (KD):

Fru talman! Det finns få platser som är så avgörande i ett barns liv som skolan. Där får man växa, formas, hitta sin plats och bygga sig en framtid. Men det är också där man som barn är som mest beroende av att vuxenvärlden fungerar – att någon ser, att någon lyssnar och att någon tar ansvar.

Det här med trygghet i skolan är ett ganska vitt och stort begrepp. Det handlar om ordning och reda. Det handlar om varje barns rätt att känna sig säker, att kunna koncentrera sig och att slippa oro. Det handlar om den elev som är rädd på väg till skolan, om den som får illa hemma, om den som håller på att dras in i något som riskerar att förstöra hela framtiden. Det handlar om varje elevs rätt till en lugn och trygg studiemiljö. Men när en elev byter skola följer inte alltid den information med som behövs för att skapa den tryggheten och ge rätt stöd från första dagen.

Vi vet att det har funnits en ordning där vissa uppgifter kan lämnas över, men vi vet också att det i praktiken har funnits ganska många frågetecken. Vad får man säga? Vad bör man säga? Ibland har det varit för lite information som lämnats över mellan skolor vid ett elevbyte. Det är klart att det får konsekvenser för barnet som kommer till en ny skola utan att någon riktigt vet vad det bär med sig, för klasskamraterna som möter en situation som de inte är förberedda på och för lärarna som hamnar i svåra situationer utan de rätta förutsättningarna.

Samtidigt, fru talman, har samhället förändrats. Skolan möter i dag fler elever som befinner sig i utsatta situationer, som befinner sig i riskmiljöer eller i närheten av kriminalitet. Det ställer högre krav på lagstiftningen, och det ställer högre krav på oss beslutsfattare.

Möjligheter att lämna uppgifter har som sagt funnits tidigare, men de har varit begränsade. Fokus har snarare legat på elevens behov i undervis-

*Överlämnande av
uppgifter mellan
skolor i brottsföre-
byggande syfte*

ningen. Det har framför allt handlat om stöd för lärande, inte om trygghet eller brottsförebyggande arbete. Framför allt har det saknats en tydlig informationsskyldighet, som jag menar behövs, och det har gjorts att viktig information ibland inte har följt med.

Det är exakt här som den nya lagstiftningen kommer att göra skillnad. Nu blir det tydligt att det när det finns konkreta risker inte räcker att man *kan* lämna över uppgifter, utan då *ska* man lämna över uppgifter. Vi ger skolorna förutsättningar att, i stället för att reagera i efterhand, agera i tid.

Hur kan det se ut i verkligheten? En elev som har haft kopplingar till kriminella nätverk eller på andra sätt varit inblandad i våld kan i dag komma till en ny skola utan att någon känner till riskbilden. Den nya skolan får då börja om från noll samtidigt som de gamla problemen följer med. Det drabbar inte bara den eleven, utan det drabbar också andra barn. Det drabbar personalen på skolan. Så kan vi inte ha det. När det finns tydliga tecken på risk måste informationen följa med så att den mottagande skolan kan göra ett bra jobb genom att sätta in rätt stöd, skapa rätt struktur och i vissa fall också skydda andra elever på skolan.

Det kan också handla om elever som själva löper risk att utsättas för brott, som lever i en svår situation hemma eller som behöver skydd och omsorg från första dagen. Det kan handla om elever som redan är på väg i fel riktning och som behöver hjälp att bryta den utvecklingen. Det handlar, återigen, också om barnen som finns runt omkring. De har rätt att känna sig trygga.

Fru talman! Ingen elev är bara sitt beteende. Ingen elev är bara sin bakgrund. Men varje elev behöver vuxna som känner till hela bilden och som vågar ta ansvar. Skolan har en helt unik position i att följa barn genom en tid i livet när mycket står på spel. Då kan vi inte acceptera att viktig kunskap försvinner i övergången mellan skolor. Det är inte bara ineffektivt utan också direkt farligt.

Med den här lagstiftningen ger vi nu skolor bättre förutsättningar att ta sitt ansvar, att se hela barnet, att arbeta förebyggande och att skapa trygghet. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 27 maj.)

*Utökade registerkon-
troller i skolväsendet*

§ 12 Utökade registerkontroller i skolväsendet

Utbildningsutskottets betänkande 2025/26:UbU29
Utökade registerkontroller i skolväsendet (prop. 2025/26:174)
föredrogs.

Anf. 90 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Det här betänkandet rör utökade möjligheter till registerutdrag. Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande, som är väldigt viktigt.

Barn, och för den delen vuxna elever, som går i skolan har inte bara rätt till kunskap, bra undervisning och kvalitet i skolan på olika sätt. De har också rätt till trygghet. Skolan ska vara ett tempel för kunskap, ett

tempel för bildning och ett tempel för trygghet dit barn vill gå för att lära sig, dit lärare och vuxna vill gå för att på olika sätt delta i verksamheten och dit föräldrar vill skicka sina barn i trygg förvisning om att de får kunskap med sig och inte möter vuxna som är olämpliga för att jobba i skolan.

Bara för att man är en duktig lärare till exempel är det ju inte säkert att man är lämplig att arbeta i skolan eller att arbeta med barn. Det är därför regeringen med den här propositionen och det som betänkandet rör vill utöka vilka register man slår i. Det ska inte bara handla om belastningsregistret, utan när det gäller vissa uppgifter kan det också handla om misstankeregistret.

Det här innebär också att utdragen inte ska få vara lika gamla som de har fått vara tidigare. Det blir en halvering från ett år till ett halvt år. Om man för ett halvår sedan har begått brott eller blivit misstänkt för ett brott måste det naturligtvis fångas upp. Det är väldigt viktigt. Det är rimligt att förkorta tiden för hur gammalt ett utdrag får vara.

Vi ser också till att detta omfattar vuxenutbildningen. Vi vet i dag att det kan finnas personer som är olämpliga också för att arbeta i den verksamheten som söker sig till verksamheten för att nå personer som de inte borde nå. Det kan handla om rekrytering, och det kan handla om någonting annat.

Vi i Liberalerna yrkar därför bifall till förslaget i utskottets betänkande. (Applåder)

Anf. 91 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Skolan ska vara en trygg plats. Det betyder såklart att den ska vara trygg elever emellan, men det ställer också särskilda krav på att elever, vårdnadshavare och samhället kan lita på att de som jobbar i skolan är lämpliga för det.

En pusselbit i detta är det krav som ställs på att den som anställs ska uppvisa utdrag ur sitt belastningsregister. Vi socialdemokrater välkomnar därför de skärpningar som regeringen nu gör: Att utdraget inte ska vara äldre än sex månader, att utdrag måste visas upp om man återanställs hos samma arbetsgivare mer än sex månader senare, att registerutdraget även ska omfatta uppgifter i misstankeregistret och att registerutdrag även ska uppvisas i samband med anställning inom komvux. Regeringen har också gett besked om att brottskatalogen som omfattas av den här bestämmelsen ska utvidgas, och vilka brott som ska ingå ska omprövas kontinuerligt för att gå i takt med tiden.

Fru talman! Allt det där är bra, men det är uppenbart otillräckligt. Vi vet nämligen att problemen i praktiken inte bara handlar om vad som kontrolleras vid anställningstillfället utan om vad som händer sedan – när systemet inte fångar upp olämpliga beteenden, allvarliga händelser eller personer som gång på gång rör sig mellan verksamheter.

I en debatt som vi hade för ett par månader sedan med anledning av en riksrevisionsrapport om lärarlegitimationssystemet debatterade vi de här frågorna. Jag lyfte då upp flera exempel på något som man måste säga inte längre framstår som enstaka undantag. Vi har sett hur personer har kunnat gå mellan skolor efter att ha blivit utköpta eller avskedade. Vi har sett fall där lärare senare dömts för mycket allvarliga brott, och vi har sett hur uppenbart olämpliga personer kunnat fortsätta arbeta i skolan under lång tid.

Fru talman! Det är svårt att dra någon annan slutsats än att luckorna i systemet fortfarande är för stora. Systemet finns för att säkerställa en ytterligare komponent i form av legitimationssystemet. En av poängerna med legitimationen är att den ska vara ett certifikat som visar att en lärare är utbildad. Den ska också vara en garant för skickliga och lämpliga lärare genom att läraren kan åläggas disciplinära åtgärder vid oskicklighet eller olämplighet.

När Riksrevisionen granskade detta pekade de på flera luckor i detta system. Ett av de mest grundläggande är att huvudmännen inte har skyldighet att anmäla när en lärares eller förskollärares anställning avslutas på grund av allvarliga missförhållanden eller allvarlig olämplighet.

Det innebär att viktig information stannar hos en arbetsgivare i stället för att föras vidare till tillsynsmyndigheten och dem som faktiskt kan vidta disciplinära åtgärder. Det här är inte en marginell teknikalitet. Det är en avgörande svaghet i ett system som är byggt för att skydda barn.

Fru talman! Det måste införas en skyldighet för huvudmän att anmäla allvarliga fall av olämplighet till Skolinspektionen. Det ska inte vara valbart, och det ska inte vara beroende av lokala rutiner. Det ska vara en del av det gemensamma skyddsnätet för eleverna.

Vi behöver också vara ärliga med att dagens system för lärarlegitimation har en alltför svag koppling till lämplighetsprövningen, alltså belastningsregisterkontrollen. I dag sker det ingen sådan när Skolverket utfärdar legitimation. Legitimationssystemet är som jag sa samtidigt tänkt att vara en kvalitetsgaranti.

Det skapar en sorts motsägelse i detta som vi inte kan bortse från. Det betyder att en person kan få en legitimation utan att man har kontrollerat lämpligheten mot belastningsregistret. Detta är inte rimligt om vi menar allvar med att legitimationen just ska vara en kvalitetsstämpel och ett bevis på lärares lämplighet och yrkesskicklighet.

Vi måste också se helheten. Det räcker inte med att kontrollerna vid anställning skärps om informationskedjan mellan arbetsgivare, domstolar och tillsynsmyndigheter fortfarande har luckor. Detta påpekade också Riksrevisionen.

Fru talman! Det här handlar om den enkla principen att vi i vuxenvärlden måste göra vad vi kan för att se till att de som arbetar i skolan är lämpliga att göra det. När det finns skäl att ifrågasätta människors lämplighet ska det inte kunna passera huvudmän obemärkt förbi eller försvinna i mellanrum i systemet. Barn och elever har rätt till en skola där vuxenvärlden tar ansvar hela vägen, inte bara när någon för första gången kliver över tröskeln in i skolväsendet.

Vad är det då jag säger, fru talman? Jo, att vi vill se ytterligare tre justeringar. Det behövs en tydlig anmälningsskyldighet för huvudmän. Det behövs en bättre koppling mellan lärarlegitimationen och lämplighetsprövningen, och det behövs en starkare helhet i informationsflödet mellan skolans aktörer och staten.

Regeringen har nu i vår lagt fram propositioner. I dag beslutade vi om den ena, som rör lärarlegitimationssystemet. Nu debatterar vi den andra, som rör belastningsregisterutdragen. Ändå har regeringen underlåtit att täppa till de luckor i detta system som Riksrevisionen har pekat på.

De gör förvisso vissa vällovliga, men små, justeringar. Det tycker jag är för klen.

Med detta vill jag tacka för ordet och yrka bifall till reservationen.
(Applåder)

Anf. 92 ANDERS ALFTBERG (SD) replik:

Fru talman! När Socialdemokraterna nu står här och anklagar regeringen och oss i Sverigedemokraterna för att inte göra tillräckligt eller gå tillräckligt långt måste man nästan nypa sig i armen. Under åtta år i regeringsställning lade Socialdemokraterna nämligen inte fram ett enda av de förslag som de nu kräver av oss. Ingenting om misstankeregister, inga korta giltighetstider, ingen utökad brottskatalog och absolut inga löpande kontroller.

Det är lätt att vara radikal när man sitter i opposition. Men det är betydligt svårare när man själv har makten att leverera. Där har Socialdemokraterna svikit barnen de åtta år som gått, fru talman.

Skillnaden är att vi nu gör det arbete som Socialdemokraterna aldrig tog tag i. Vi skärper kontrollerna här och nu. Vi har dessutom tillsatt en statlig utredning för att specifikt titta på fortlöpande kontroller, men det ska ske på ett rättssäkert och fungerande sätt.

Det är så vi skapar en lagstiftning som är robust. Det är alldeles för lätt att ropa högt när man lämnar ansvaret och regeringsmakten. Det fungerar inte så.

Fru talman! Socialdemokraterna hade åtta år på sig. De gjorde ingenting. Vi har haft detta i två år, och vi gör det som de inte har vågat.

Frågan är uppenbar: Varför hände ingenting i den här frågan under de åtta år när Socialdemokraterna styrde?

Anf. 93 LINUS SKÖLD (S) replik:

Fru talman! Anders Alftberg borde acceptera att det snart är val. Det betyder att han och hans parti har bestämt i Sverige de senaste fyra åren. Det börjar bli dags att sluta att skylla ifrån sig.

Det är Anders Alftberg som är ansvarig för vilka lagstiftningsförändringar vi får fram och som hamnar på kammarens bord. Det är Anders Alftbergs parti som är ansvarigt för det.

Man försöker peka på Socialdemokraterna och påstå att vi inte har gjort något när det i själva verket är Anders Alftberg som låter det här fortgå. Riksrevisionsgranskningen som jag hänvisade till i mitt anförande initierades med anledning av ett antal flagranta missförhållanden som avslöjades i medierna.

Det var islamistisk extremism, och det var våldtäktsmän som fortsatte att arbeta i den svenska skolan. De fick anställning på anställning. Anders Alftberg står här och attackerar mig för att han försvarar en ordning där detta ska kunna fortsätta. Jag tycker att det är fräckt.

Det är dags för Anders Alftberg att kliva upp på regeringssidan. Det är Anders Alftberg och hans parti som har bestämt i fyra år. Det är dags att ta ansvar.

(Applåder)

Anf. 94 ANDERS ALFTBERG (SD) replik:

Fru talman! Den spelade upprördheten övertygade lika mycket som när Magdalena Andersson hade den i kammaren. Jag tar inte så mycket vid det.

Socialdemokraternas nyfunna handlingskraft är ändå fascinerande. Efter åtta år av total passivitet i regeringsställning har man nu av en händelse upptäckt behovet av att skärpa både kontrollen och den löpande uppföljningen. Det är nästan rörande att se denna plötsliga beslutsamhet. Den verkar kanske också lite spelad nu inför valet.

Fru talman! Låt oss vara realistiska. Även om Socialdemokraterna skulle vilja införa löpande kontroller vet vi alla vad detta kommer att sluta med när man ska bilda regering med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Man har inte dem med sig. Det blir ungefär som att försöka införa ordningsregler i ett klassrum där halva klassen vägrar erkänna att regler ens behövs. Det duger inte.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har konsekvent motsatt sig den här typen av skärpningar med utökade brottskataloger och så vidare. Socialdemokraterna låtsas nu vara tuffare än vad de någonsin varit i regeringsställning. De och vi vet att deras förslag kommer att stoppas snabbare än man hinner säga samarbetsunderlag.

Hur ska Socialdemokraterna få ihop det, om olyckan är framme och de bildar regering med Miljöpartiet och Vänsterpartiet, och få igenom den politik som de presenterar här i dag med stor pondus?
(Applåder)

Anf. 95 LINUS SKÖLD (S) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att ledamoten måste ha sovit både under inledningen av den här debatten och under den föregående debatten som jag hänvisade till flera gånger här i kammaren. Jag har inte drivit linjen med löpande kontroller som enda sätt att skärpa kontrollen.

Om Anders Alftberg i stället hade lyssnat på vad jag säger hade han förstått att det jag tycker är viktigast är att huvudmän blir skyldiga att anmäla till inspektionen om de köper ut en lärare på grund av uppenbart olämpligt beteende eller yrkesoskicklighet så att man kan pröva frågan om legitimationen.

Det är den andra komponenten i att skydda barn från att undervisas av olämpliga vuxna. Det är lärarlegitimationssystemet och belastningsregisterutdragen som är de två komponenter som vi har att jobba med.

Regeringen har nu lagt fram förändringar i båda dessa system utan att täppa till luckor som Riksrevisionen har pekat på under regeringens mandatperiod och inte under den socialdemokratiska mandatperioden.

Jag konstaterar att Anders Alftberg och hans parti vill skydda en ordning där vi kan fortsätta att ha islamister och våldtäktsmän som går från skola till skola och får nya anställningar. Man låter bli att vidta åtgärder mot detta.

(Applåder)

Anf. 96 JOSEFIN MALMQVIST (M) replik:

Fru talman! Det är väldigt glädjande att vi nu verkar ha ett stöd här i kammaren för regeringens och de borgerliga partiernas enträgna arbete för att skärpa arbetet med registerkontroller i den svenska skolan.

Jag är glad över att vi nu har en enighet med samtliga partier som står bakom denna viktiga proposition. Den borde absolut ha kommit till för väldigt många år sedan. Nu får en borgerlig regering den äntligen på plats.

Jag fascineras ändå lite. Socialdemokraternas motstånd mot detta arbete har sedan tidigare varit ganska påtagligt. Under sina åtta år vid regeringsmakten gjorde man ingenting för att skärpa arbetet.

Man var motståndare till att lägga till fler brottskategorier i obligatoriska registerutdrag. Det är de brott som vi ska lägga till med propositionen som vi debatterar i dag.

Dåvarande socialdemokratiska utbildningsministern Anna Ekström sa i DN på frågan om man ville lägga till fler brottsrubriceringar i de obligatoriska registerkontrollerna: Det är bra att det finns kontroller. Men det ersätter inte att man ska ringa referenser.

Man var inte villig att då skärpa detta. Jag är därför nyfiken på att höra från Linus Sköld när Socialdemokraterna svängde i uppfattningen och faktiskt ställde sig bakom skärpta registerkontroller i skolan.

(Applåder)

Anf. 97 LINUS SKÖLD (S) replik:

Fru talman! Tack, Josefin Malmqvist, för frågan!

Liksom Josefin Malmqvist är jag glad att vi kan ha en samsyn om att de förändringar som regeringen nu gör är bra. Jag beklagar att regeringen inte vidtar åtgärder i enlighet med vad Riksrevisionen har föreslagit för att täppa till de luckor som finns i systemet. Det är det jag försöker att påtala här gång efter gång. Man försöker hävda att ingenting hände under våra åtta år vid makten.

När det först och främst gäller Anna Ekströms svar i DN, som Josefin Malmqvist refererade, finns någorlunda samma beskrivning i den proposition vi debatterar i dag. Belastningsregisterutdraget är bara en liten pusselbit i ett anställningsförfarande.

Man förväntas göra intervjuer, ta referenser och möta den person som man anställer och göra en total bedömning av lämpligheten. Det är faktiskt så att inte allt som är lagligt är lämpligt, och i synnerhet inte om man ska jobba med barn.

Det var ett mycket adekvat svar av Anna Ekström. Det tror jag att Josefin Malmqvist också tycker, eftersom hon står bakom den proposition som hänvisar till samma princip. Det är viktigt att man gör hela rekryteringsprocessen. Man kan inte bara förlita sig på vad som står i belastningsregisterutdraget. Det är självklart.

Påståendena om att ingenting hände med detta under våra år vid makten är inte sanna.

(Applåder)

Anf. 98 JOSEFIN MALMQVIST (M) replik:

Fru talman! Som Linus Sköld mycket väl vet står vi här och debatterar en proposition som innehåller nya brott, som vi alltså nu lägger till i det obligatoriska brottsregistret – det som Anna Ekström i sitt svar på en fråga i DN sa att hon inte ville göra.

Det stämmer dock inte att Socialdemokraterna inte gjorde någonting på området under sina åtta år vid makten. Man gjorde faktiskt någonting.

Man valde helt enkelt att göra det lättare för gängtoppar att få jobba i den svenska skolan.

Socialdemokraterna valde gängtopparnas integritet framför barnens trygghet när man 2021 valde att ta bort det krav som fanns på att arkivera registerutdragen i skolan. Genom att ta bort detta krav valde man sida. Man valde att ställa sig på gängtopparnas sida. Gängtopparnas integritet var viktigare än barnen.

Det är skamligt, och jag är glad och stolt att vi nu kan göra upp med den politiken.

Anf. 99 LINUS SKÖLD (S) replik:

Fru talman! Josefin Malmqvist blandar och ger här. Det är nämligen så att den ordning som hon nu kritiserar oss för att ha infört – det vill säga att man måste visa upp belastningsregisterutdraget i stället för att lämna in det – låter regeringen vara kvar i den här propositionen.

Det står uttryckligen att det är en avvägning mellan den personliga integriteten och intresset av att få reda på vad som står i belastningsregistret. Josefin Malmqvists kompisar i regeringen gör nu exakt samma avvägning, så de lagstiftningsförändringar som vi nu ska anta kommer inte att förändra den ordning som hon kritiserar oss för att ha infört. Det var faktiskt ett oväntat angrepp! Jag måste samla mig lite nu.

Vi har alltså en ordning som har lett till att människor som är dömda för allvarlig brottslighet har kunnat få ut sina lärarlegitimationer i direkt anslutning till det. De har kunnat gå från huvudman till huvudman och få fortsatta anställningar. Riksrevisionen har pekat på ett antal åtgärder som hade behövts för att täppa till de luckor som finns i systemet så att den här typen av ärenden inte ska uppstå.

Regeringen vidtar åtgärder för att ändra i alla komponenter i systemet, det vill säga belastningsregisterutdragen och legitimationssystemet, utan att täppa till de luckor som Riksrevisionen har pekat på. Det tycker jag är det anmärkningsvärda, och jag tycker att det är talande att både Moderaterna och Sverigedemokraterna säger: Det är Socialdemokraternas fel! I stället borde ni tala om för dem som lyssnar på debatten varför ni inte gör något åt den här situationen.
(Applåder)

Anf. 100 ANDERS ALFTBERG (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag utbildningsutskottets betänkande *Utökade registerkontroller i skolväsendet*.

Det är ett betänkande som rör en av de mest grundläggande skyldigheter som vi lagstiftare har: att skydda barn och unga från våld, övergrepp och kriminell påverkan.

Sverigedemokraterna har under lång tid drivit på för skärpta kontroller, skärpta krav och skärpta åtgärder för att säkerställa att ingen olämplig person får arbeta i svensk skola. Vi välkomnar därför att regeringen nu går vidare med de flesta av våra förslag, som vi har lyft under många år.

Fru talman! Vi är dock tydliga: Detta räcker inte. Det är ett steg, men det är inte det sista steget. I betänkandet står det uttryckligen att uppgifter i misstankeregistret är särskilt integritetskänsliga. Det stämmer. Men det står också så här: ”Skyddet av barn och elever har enligt regeringen sådan

tyngd att den inskränkning av den personliga integriteten som en kontroll i misstankeregistret medför får accepteras.”

Detta är en viktig formulering. Den visar att även regeringen nu erkänner något som Sverigedemokraterna sagt länge: Barnens trygghet måste väga tyngre än den vuxnes integritet. Det är en värderingsfråga och en prioriteringsfråga. Det är också en fråga där övriga i denna kammare alltför länge har varit otydliga.

Fru talman! Regeringen föreslår att registerkontrollen ska omfatta misstankeregistret. Det är väldigt bra. Det är nödvändigt, och det är efterlängtat från vår sida. Men låt oss vara ärliga: Vad hjälper det om kontrollen bara görs den dag en person anställs? En lärare, en elevassistent, en praktikant eller en vikarie kan begå ett brott dagen efter att de har blivit anställda. De kan åtalas för grova brott som våldsbrott, sexualbrott och narkotikabrott utan att arbetsgivaren någonsin får veta det. Det är orimligt, det är otryggt och det är inte ansvarsfullt.

Det är därför Sverigedemokraterna anser att Sverige måste gå vidare med löpande, återkommande registerkontroller av all personal i skolväsendet.

Fru talman! Vi hör ibland argumentet att löpande kontroller är juridiskt komplicerade. Det stämmer. Det finns integritetsaspekter, GDPR-frågor, sekretessregler och arbetsrättsliga konsekvenser som måste hanteras. Men låt oss åter vara tydliga: Det är inte i grunden juridiken som hindrar oss, utan det är viljan.

När Sverige vill något löser vi juridiken. Vi har gjort det i terrorlagstiftningen, vi har gjort det i gängbrottslagstiftningen, vi har gjort det i säkerhetsskyddslagstiftningen och vi kan göra det här också.

Det är därför Sverigedemokraterna välkomnar att frågan nu utreds vidare. Uppdraget ska redovisas senast den 11 mars 2027. Vi vill dock understryka en sak. Utredningen måste ha ett tydligt mål: att möjliggöra löpande kontroller – inte att hitta skäl att undvika dem.

Fru talman! Skolan är en av samhällets mest utsatta miljöer. Vi lever i ett Sverige där gängkriminaliteten tränger in i allt fler delar av vårt samhälle. Vi ser rekrytering av unga, vi ser normalisering av våld, vi ser radikalisering och vi ser hedersförtryck.

Vi vet att skolan är en av de miljöer där barn är som mest sårbara. Det är därför regeringen i propositionen skriver att barn och elever behöver skyddas, inte bara från våld och övergrepp, utan också från olämplig påverkan av olika slag.

Det är en korrekt analys, men om vi menar allvar med den analysen måste vi också våga ta nästa steg. Vi måste säkerställa att ingen som är misstänkt för grova brott, och där åtal har väckts, ska kunna fortsätta att arbeta i skolan utan att arbetsgivaren får veta det.

Fru talman! Regeringen pekar i propositionen ut fler brott som bör läggas till i brottskatalogen: människohandel, mordbrand, barnfridsbrott, hedersbrott, vapenbrott, narkotikabrott, sabotage mot blåljusverksamhet och så vidare. Det är helt rätt. Det är också något som Sverigedemokraterna har krävt länge.

Vi anser dessutom att brottskatalogen måste vara dynamisk. Den måste kunna utökas när samhället förändras. Den måste kunna anpassas när nya brottstyper uppstår. Och den måste alltid utgå från barnens bästa – inte från vuxnas integritetsintressen.

Fru talman! Regeringen föreslår att registerkontroll ska införas även inom komvux. Det är rimligt och ganska logiskt, och det är absolut nödvändigt. Men även här måste vi vara tydliga: Komvux är inte bara en utbildningsmiljö, utan det är också en miljö där många elever befinner sig i utsatta situationer och där språkbarriärer, funktionsnedsättningar eller sociala omständigheter gör dem särskilt sårbara. Därför är detta förslag väldigt viktigt.

Fru talman! Sverigedemokraterna står bakom regeringens förslag. Vi välkomnar skärpningarna. Vi välkomnar utökningen av registerkontrollen. Vi välkomnar att misstankeregistret nu inkluderas.

Men vi är också tydliga med att detta inte är tillräckligt. Vi vill se mer av löpande registerkontroller av all skolpersonal, en bredare brottskatalog, tydligare konsekvenser för den som förekommer i register och ett regelverk som sätter barnens trygghet först – alltid.

Det är vår linje och prioritering. Det är vårt ansvar som vuxna.

Fru talman! Sverigedemokraterna kommer alltid att stå på barnens sida. Vi kommer alltid att prioritera trygghet framför integritetsargument som används för att skydda vuxna på bekostnad av barn. Vi kommer alltid att driva på för att svensk skola ska vara en plats där barn kan växa, lära och utvecklas utan rädsla, utan hot och utan risk att möta vuxna som aldrig borde vara i skolmiljön.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag, men jag vill samtidigt understryka att arbetet inte är färdigt. Vi ska vidare, vi ska längre och vi ska göra det för barnens skull.

(Applåder)

Anf. 101 JOSEFIN MALMQVIST (M):

Fru talman! En våldsbejakande extremist som fick sparken från en skola i Göteborg riktade efter avskedandet direkta hot mot skolan, vilket föranledde en massiv polisinsats och polisen närvarade på plats. Sedan valde en kommunal skola i socialdemokratiskt styrda Malmö att anställa denna kvinna trots att hon är dömd för bidragsbrott, folkbokföringsbrott och ohörsamhet mot ordningsmakten. Detta är långt ifrån en engångsföreteelse.

En välkänd fotbollshuligan, dömd för bland annat misshandel, ringa dopningsbrott, ringa narkotikabrott, framkallande av fara för annan och brott mot ordningslagen blev på bara ett år utköpt inte bara en utan två gånger av socialdemokratiskt styrda Malmö – ganska imponerande, måste jag säga. Bara detta enskilda exempel har kostat Malmös skattebetalare en halv miljon kronor, för att inte prata om barnens och lärarnas lidande i skolan.

Ett tredje exempel rör en gängkriminell som trots sin kriminalitet fick jobba kvar på den kommunala skolan i Malmö. Ett fjärde exempel rör en man som hade sparkat och slagit en polisman i dennes polisbil så att han tvingades att dra sitt tjänstevapen. Den mannen fick sedan anställning som elevassistent i en kommunal skola i Malmö, trots att han var dömd för misshandel.

Listan kan göras lång. Sveket mot våra elever är gigantiskt. Detta måste nu få ett slut, och med den proposition som vi debatterar här i dag tar vi nu några steg i rätt riktning.

Vi inför en möjlighet att också undersöka misstankeregistret. Detta inkluderas nu i registerkontrollen.

Vi utvidgar granskningen till fler brott. Som vi har hört i dagens debatt är detta väldigt efterlängtat. Med dagens lagstiftning kan skolpersonal vara dömda för till exempel hedersbrott eller äktenskapstvång och samtidigt jobba i den svenska skolan. Det är enligt mig förkastligt, och det ändrar vi alltså nu.

Det är uppenbart att tidigare vänsterregeringar inte har tagit dessa problem på tillräckligt allvar. Men det gör den här regeringen. En person som kastar sten mot polisen, slår sin fru eller ägnar sig åt människohandel ska inte jobba i den svenska skolan, enligt den moderatledda regeringen.

En tredje förändring handlar om att registerutdraget inte får vara äldre än sex månader. Vi kortar den tiden från ett år till sex månader, vilket betyder att man har mer aktuell information om den person som ska anställas.

En fjärde förändring handlar om att den undantagsperiod som finns för hur lång tid det får ta innan man behöver visa upp ett nytt utdrag om man anställs på nytt hos samma arbetsgivare kortas från ett år till sex månader.

Den femte förändringen handlar om att vi nu också inkluderar komvux.

På område efter område skärper vi nu lagstiftningen. Det är välbehövligt, mina vänner.

När vänstersidan nu säger sig stödja regeringens förslag tycker jag att det är värt att påminna om vad man gjorde under sina åtta år vid makten. Inte nog med att man inte tillförde några nya brott till registerkontrollerna under dessa åtta år – tvärtom var det enda som intresserade Socialdemokraterna att göra det lättare för gängtoppar att få jobba i den svenska skolan, på barnens bekostnad. Det argument man använde sig av när man 2021 valde att ta bort det krav som tidigare funnits på att arkivera registerutdragen var att gängtopparnas integritet var viktigare än barnens trygghet och säkerhet.

Jag önskar att vi i dag hade kunnat fatta ännu fler beslut på det här området, till exempel att ingen gärningsman ska kunna hoppa mellan skolor. Därför är det glädjande att regeringen nu har tillsatt en utredning för att se över möjligheten att bland annat kontrollera belastningsregistret även under pågående anställning och också se över arbetet med registerkontroller som helhet.

Jag önskar att fler regeringar hade prioriterat det här arbetet tidigare. Då hade vi redan i dag kunnat fatta fler beslut för att skärpa den här lagstiftningen. Nu behöver vi besluta om ytterligare utredningar, vilket vi redan har gjort, för att vi nästa mandatperiod ska kunna fatta fler beslut på det här området.

Vi är nämligen inte klara. Från Moderaternas sida har vi en lång lista med regler som vi vill skärpa liksom lagstiftningsförändringar på området.

Det handlar om att vi vill se att de obligatoriska kontrollerna av brottsregister blir heltäckande och följs upp för varje nyanställning.

Vi vill att skolanställda ska bli skyldiga att meddela sin arbetsgivare om man döms för brott och att domstolen blir skyldig att meddela arbetsgivaren om denne har en medarbetare som döms för grova brott.

Vi vill att registerutdragen återigen ska kunna arkiveras, alltså den möjlighet som Socialdemokraterna tog bort.

Vi vill att registerutdrag kontinuerligt ska kontrolleras minst vart tredje år och vid ansökan om lärarlegitimation.

Vi vill även att en utredning ska få titta på bakgrundskontroller för personer utan svenskt personnummer, något som inte omfattas av de här förslagen.

Om kommunala eller fristående huvudmän medvetet bryter mot behörighetskraven eller anställer personer som är uppenbart olämpliga, vilket vi också har sett i flera av de fall som vi diskuterar här i dag, menar vi att det bör finnas kraftfulla sanktioner. Det kan handla om vite eller att man får sitt tillstånd indraget.

Ingen med allvarliga brott i bagaget ska få jobba i den svenska skolan. Vi måste stå på barnens sida. Det är av största vikt att våra barn känner sig trygga i skolan. I dag tar vi flera viktiga steg i rätt riktning, vilket är efterlängtat.

Jag yrkar bifall till regeringens proposition och utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 102 MATHIAS BENGTSSON (KD):

Herr talman! Skolan är en plats där barn ska få vara just barn och där de ska känna sig trygga, sedda och fria att växa; en plats där föräldrar ska kunna lämna sina barn på morgonen med ett lugn i magen. Så ser det tyvärr inte alltid ut i dag.

Samhället har förändrats. Vi ser hur kriminaliteten kryper närmare, hur barn riskerar att påverkas av vuxna med fel avsikter och hur unga kan dras in i något som de aldrig borde behöva möta. Då går det inte att luta sig tillbaka och säga: Vi gör som vi alltid har gjort.

Vi måste ta ansvar. Vi måste göra mer. Det är en av anledningarna till att förändringarna som debatteras i dag är viktiga första steg. Vi stärker skyddet inne i skolan. Vi tar ett större grepp om vilka vuxna som får vara nära våra barn och unga varje dag.

Vad är det då regeringen gör? Jo, vi skärper kontrollerna. Skolan får bättre möjlighet att upptäcka risker i tid – inte när något redan har hänt utan faktiskt innan det händer. Den registerkontroll mot belastningsregistret som alltid görs vid anställning i skolan ska nu innefatta fler brott. Den ska även omfatta uppgifter ur misstankeregistret. Utdrag ska vara aktuella och inte äldre än sex månader.

Brott som tidigare inte alltid har fångats upp kommer nu att stå svart på vitt i registerutdraget. Det gäller till exempel brott kopplade till organiserad brottslighet, som narkotikabrott och vapenbrott, men också handlingar som syftar till att påverka eller utnyttja andra, som människohandel, hedersrelaterade brott och hets mot folkgrupp. Även brott som kan kopplas till att påverka eller skrämman människor, som sabotage mot blåljusverksamhet eller kränkande fotografering, lyfts nu fram. Allt det här är alltså brott som i dag inte syns när man lämnar in sitt registerutdrag till en arbetsgivare för att få börja jobba i till exempel en skola.

Det är ganska häpnadsväckande att man i dag kan vara kopplad till organiserad brottslighet, vara gängkriminell eller dömd för narkotikabrott eller vapenbrott eller för att rekrytera barn in i kriminella gäng och ändå få jobba i svensk skola. Det blir ändring på det nu.

Det här speglar en verklighet där hoten mot barn och unga ser annorlunda ut jämfört med när regelverket skapades. Genom att vi breddar vilka brott som räknas in och dessutom innefattar misstankeregistret får skolan

bättre möjligheter att fånga upp risker som tidigare har kunnat passera under radarn. Därmed får eleverna starkare skydd i sin vardag.

Herr talman! Vi kan aldrig acceptera att någon med fel avsikter får utrymme i barnens vardag. Vi ska göra allt vi kan för att stoppa människor som vill utnyttja, påverka eller dra in unga i kriminalitet. Skolan ska vara en frizon från det, inte en väg in i det. Det här är ett steg i rätt riktning.

Nu blir det skillnad i skolan. Kommer det här att lösa allt? Nej, det är mycket kvar att göra, men det är ett viktigt första steg. Fler steg kommer att behöva tas framöver, men jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet. (Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 27 maj.)

Prot. 2025/26:125
26 maj

Utökade registerkontroller i skolväsendet

§ 13 Bordläggning och beslut om uppskjuten behandling

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2025/26:270 Kompletterande bestämmelser till EU-förordningar om kemikalier och avfall

2025/26:271 En förändrad abortlag

Kammaren biföll talmannens förslag att behandlingen av ovanstående propositioner skulle få skjutas upp till det första riksmötet i nästa valperiod.

Motioner

med anledning av prop. 2025/26:255 Stickprovsinsamling av uppgifter om hushållens skulder

2025/26:4185 av Mikael Damberg m.fl. (S)

2025/26:4186 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2025/26:261 Utökade befogenheter för Skatteverket inom folkbokföringsverksamheten

2025/26:4187 av Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V)

2025/26:4191 av Annika Hirvonen m.fl. (MP)

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 25 maj

2025/26:509 Ny lagstiftning för klimatanpassning

av Katarina Luhr (MP)

till arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister Johan Britz (L)

2025/26:510 Klimatpåverkan från transporter inom Stockholms stad
av *Katarina Luhr* (MP)
till arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister
Johan Britz (L)

2025/26:511 Den ekonomiska politikens fördelningseffekter
av *Niklas Karlsson* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

**2025/26:512 Socialtjänstens och kvinnojourernas skydd av vålds-
utsatta**
av *Sanna Backeskog* (S)
till socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall (M)

2025/26:513 Sjukersättning för personer som saknar arbetsförmåga
av *Jessica Rodén* (S)
till äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje (M)

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 25 maj

2025/26:836 Anslutning till Atrocity Prevention Coalition for Sudan
av *Linnéa Wickman* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergård (M)

**2025/26:837 Regeringens agerande mot folkhälsoarbete i andra EU-
länder**
av *Karin Sundin* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 19.13.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 6 anf. 47 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.02,
av andre vice talmannen därefter till och med § 12 anf. 101 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LINDA UTTERBERG

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 3 Ärenden för bordläggning.....	3
§ 4 En starkare fondmarknad.....	3
Finansutskottets betänkande 2025/26:FiU40.....	3
(Beslut fattades under § 10.).....	3
§ 5 Lag om avgift för områdessamverkan	3
Civilutskottets betänkande 2025/26:CU36.....	3
Anf. 1 ROGER HEDLUND (SD)	3
Anf. 2 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V)	5
Anf. 3 ROGER HEDLUND (SD) replik	5
Anf. 4 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V)	
replik.....	5
Anf. 5 ROGER HEDLUND (SD) replik	6
Anf. 6 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V)	
replik.....	6
Anf. 7 DAVID JOSEFSSON (M)	6
Anf. 8 DENIS BEGIC (S)	9
Anf. 9 ROGER HEDLUND (SD) replik	10
Anf. 10 DENIS BEGIC (S) replik	11
Anf. 11 ROGER HEDLUND (SD) replik	11
Anf. 12 DENIS BEGIC (S) replik	12
Anf. 13 LARRY SÖDER (KD).....	12
Anf. 14 ALIREZA AKHONDI (C).....	13
Anf. 15 LARRY SÖDER (KD) replik.....	14
Anf. 16 ALIREZA AKHONDI (C) replik.....	15
Anf. 17 LARRY SÖDER (KD) replik.....	15
Anf. 18 ALIREZA AKHONDI (C) replik.....	15
Anf. 19 PATRIK KARLSON (L).....	16
Anf. 20 AMANDA PALMSTIERNA (MP).....	17
Anf. 21 ROGER HEDLUND (SD) replik	18
Anf. 22 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	19
Anf. 23 ROGER HEDLUND (SD) replik	19
Anf. 24 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	20
(Beslut fattades under § 10.).....	20
§ 6 Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid	
 vattenkraftens omprövning	20
Civilutskottets betänkande 2025/26:CU41	20
Anf. 25 BJÖRN TIDLAND (SD).....	20
Anf. 26 EMMA NOHRÉN (MP) replik	22
Anf. 27 BJÖRN TIDLAND (SD) replik.....	22
Anf. 28 EMMA NOHRÉN (MP) replik	23
Anf. 29 BJÖRN TIDLAND (SD) replik.....	23
Anf. 30 RICKARD NORDIN (C) replik.....	23
Anf. 31 BJÖRN TIDLAND (SD) replik.....	24
Anf. 32 RICKARD NORDIN (C) replik	24
Anf. 33 BJÖRN TIDLAND (SD) replik.....	25

Anf. 34	DENIS BEGIC (S)	25
Anf. 35	LARS BECKMAN (M) replik	26
Anf. 36	DENIS BEGIC (S) replik	26
Anf. 37	LARS BECKMAN (M) replik	27
Anf. 38	DENIS BEGIC (S) replik	27
Anf. 39	LARS BECKMAN (M)	27
Anf. 40	RICKARD NORDIN (C) replik	29
Anf. 41	LARS BECKMAN (M) replik	29
Anf. 42	RICKARD NORDIN (C) replik	30
Anf. 43	LARS BECKMAN (M) replik	30
Anf. 44	EMMA NOHRÉN (MP) replik	31
Anf. 45	LARS BECKMAN (M) replik	32
Anf. 46	EMMA NOHRÉN (MP) replik	32
Anf. 47	LARS BECKMAN (M) replik	32
Anf. 48	ANDREA ANDERSSON TAY (V)	33
Anf. 49	LARS BECKMAN (M) replik	34
Anf. 50	ANDREA ANDERSSON TAY (V) replik	35
Anf. 51	LARS BECKMAN (M) replik	35
Anf. 52	ANDREA ANDERSSON TAY (V) replik	35
Anf. 53	LARRY SÖDER (KD)	35
Anf. 54	RICKARD NORDIN (C) replik	36
Anf. 55	LARRY SÖDER (KD) replik	37
Anf. 56	RICKARD NORDIN (C) replik	37
Anf. 57	LARRY SÖDER (KD) replik	37
Anf. 58	RICKARD NORDIN (C)	38
Anf. 59	BJÖRN TIDLAND (SD) replik	40
Anf. 60	RICKARD NORDIN (C) replik	40
Anf. 61	BJÖRN TIDLAND (SD) replik	41
Anf. 62	RICKARD NORDIN (C) replik	41
Anf. 63	ELIN NILSSON (L)	42
Anf. 64	RICKARD NORDIN (C) replik	44
Anf. 65	ELIN NILSSON (L) replik	44
Anf. 66	RICKARD NORDIN (C) replik	44
Anf. 67	ELIN NILSSON (L) replik	45
Anf. 68	EMMA NOHRÉN (MP) replik	45
Anf. 69	ELIN NILSSON (L) replik	45
Anf. 70	EMMA NOHRÉN (MP) replik	46
Anf. 71	ELIN NILSSON (L) replik	46
Anf. 72	EMMA NOHRÉN (MP)	47
Anf. 73	RICKARD NORDIN (C) replik	49
Anf. 74	EMMA NOHRÉN (MP) replik	49
Anf. 75	RICKARD NORDIN (C) replik	49
Anf. 76	EMMA NOHRÉN (MP) replik	50
Anf. 77	LARRY SÖDER (KD) replik	50
Anf. 78	EMMA NOHRÉN (MP) replik	51
Anf. 79	LARRY SÖDER (KD) replik	51
Anf. 80	EMMA NOHRÉN (MP) replik	52
	(Beslut fattades under § 10.)	52
	Ajournering	52
	Återupptaget sammanträde	52

§ 7 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 21 maj	53	Prot. 2025/26:125
UbU20 Offentlighetsprincipen med lättnadsregler för enskilda mindre huvudmän i skolväsendet	53	26 maj
UbU28 Legitimation och behörighet i den tioåriga grundskolan	54	
UU13 Interparlamentariska unionen.....	54	
MJU23 Förenklningar i jaktlagstiftningen.....	54	
FiU37 En ny funktion för operativ krishantering i den finansiella sektorn.....	54	
FiU43 Förbättrade förutsättningar för kommuner att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen	54	
SoU31 En nationell utredningsfunktion för att förebygga suicid	54	
§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 maj	55	
CU32 Lag om hyrköp av bostad	55	
CU33 Förbud mot kusinäktenskap och äktenskap mellan andra nära släktingar.....	56	
CU39 Förenklade regler vid ändring av en byggnad	56	
JuU36 Utökade möjligheter att ingripa i säkerhetskänslig verksamhet.....	56	
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 25 maj	57	
JuU28 Polisens användning av AI för ansiktigenkänning i realtid.....	57	
JuU43 Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck	57	
SfU26 Bidragsspärr och sanktionsavgift i socialförsäkringen	58	
SoU29 Aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd	58	
SoU30 Reformerat försörjningsstöd – bidragstak och ökade möjligheter till arbete	59	
MJU25 Beredskapslager i livsmedelskedjan	60	
MJU26 Föreskrifter om förbud mot användning och innehav av vissa läkemedel för djur	60	
SkU28 Sänkt alkoholskatt för alkoholvaror från oberoende småproducenter	60	
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	61	
FiU40 En starkare fondmarknad.....	61	
CU36 Lag om avgift för områdessamverkan.....	61	
CU41 Undantag från krav enligt art- och habitatdirektivet vid vattenkraftens omprövning	62	
Ajournering.....	63	
Återupptaget sammanträde.....	63	
§ 11 Överlämnande av uppgifter mellan skolor i brottsförebyggande syfte	63	
Utbildningsutskottets betänkande 2025/26:UbU21	63	
Anf. 81 JOAR FORSSELL (L)	63	
Anf. 82 CAMILLA HANSÉN (MP)	64	
Anf. 83 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	65	

Anf. 84 CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	65
Anf. 85 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik	66
Anf. 86 CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	66
Anf. 87 JÖRGEN GRUBB (SD).....	67
Anf. 88 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	68
Anf. 89 MATHIAS BENGTSSON (KD).....	69
(Beslut skulle fattas den 27 maj.)	70
§ 12 Utökade registerkontroller i skolväsendet.....	70
Utbildningsutskottets betänkande 2025/26:UbU29.....	70
Anf. 90 JOAR FORSSELL (L)	70
Anf. 91 LINUS SKÖLD (S).....	71
Anf. 92 ANDERS ALFTBERG (SD) replik	73
Anf. 93 LINUS SKÖLD (S) replik	73
Anf. 94 ANDERS ALFTBERG (SD) replik	74
Anf. 95 LINUS SKÖLD (S) replik	74
Anf. 96 JOSEFIN MALMQVIST (M) replik.....	74
Anf. 97 LINUS SKÖLD (S) replik	75
Anf. 98 JOSEFIN MALMQVIST (M) replik.....	75
Anf. 99 LINUS SKÖLD (S) replik	76
Anf. 100 ANDERS ALFTBERG (SD)	76
Anf. 101 JOSEFIN MALMQVIST (M).....	78
Anf. 102 MATHIAS BENGTSSON (KD).....	80
(Beslut skulle fattas den 27 maj.)	81
§ 13 Bordläggning och beslut om uppskjuten behandling	81
§ 14 Anmälan om interpellationer	81
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar	82
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 19.13.	82